

EMEKLİ AYLIĞI HESAPLAMA SİSTEMİNDE REFORM ZAMANI

Erdoğan ÜVEDİ
SGK-Daire Başkanı

ÖZET

Yaşlılık, ekonomik açıdan gelir kaybına, sağlık harcamalarının artması nedeniyle gider artışına yol açan ve toplumsal yönden sosyal güvenlik ihtiyacının en belirgin olarak kendini gösterdiği toplumsal bir risktir. Yaşlılık aylığı bağlanması için aranan; yaş, sigortalılık süresi ve belirli bir süre prim ödeme şartını yerine getiren sigortalılara sosyal güvenlik sistemince bağlanan yaşlılık aylığı, yaşın ilerlemesi nedeniyle çalışma gücünün azalması sonucu işinden ayrılan ve bu suretle gelir kaybına uğrayanların geçimlerini sağlayan en önemli araçtır.

Yaşlılık aylığının hesaplanması konusundaki temel ilkeler sosyal sigorta sisteminin kurulmasından bu yana sürekli değişime uğramıştır. Son olarak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile aylık bağlama sistemi değiştirilmiştir. Sigortalılığı 2000 yılından önce başlayanların yaşlılık aylıkları, 3 farklı dönemde yürürlükte olan sisteme göre hesaplanmakta ve bu sistemlere göre hesaplanan aylık miktarları kendi dönemlerindeki gün sayılarına orantılanarak bulunan kısmi aylıklar toplamı sigortalıya ödenecek yaşlılık aylığını oluşturmaktadır.

Sigortalıların 2008/Ekim ayından sonraki prim ödeme gün sayısının toplam prim ödeme gün sayısı içindeki payının artması, prime esas kazancı düşük olan sigortalılar için hesaplanan yaşlılık aylığı miktarlarında ciddi azalmalara neden olmuştur.

2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda da belirtildiği üzere sosyal güvenlik sisteminde kişilerin daha çok istihdamda kalmasını teşvik eden, hakkaniyeti ve aktüeryal dengeyi önceleyen, sistemin mali bakımdan sürdürülebilirliğini güçlendirecek şekilde başta aylık hesaplama sistemi olmak üzere yeni bir reform yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Bu makalede hizmet akdine tabi çalışan sigortalıların yaşlılık aylıklarının nasıl hesaplandığı ilgili mevzuatı doğrultusunda açıklandıktan sonra, hesaplanan aylık miktarındaki düşüşün sebepleri, oluşturulan senaryolara göre tarafınca yapılan çok sayıda aylık hesabının sonuçlarına göre incelenecek, nihayetinde de basit, anlaşılır ve hakkaniyetli olduğunu değerlendirdiğim aylık bağlama sistemine ilişkin birden fazla öneri paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal güvenlik, reform, aylık hesaplama sistemi, aylık bağlama oranı, kök aylık, asgari ücret

TIME FOR REFORM IN PENSION CALCULATION SYSTEM

ABSTRACT

Old age is a social risk that leads to loss of income in economic terms, increase in expenditures due to the increase in health expenditures and the need for social security manifests itself most prominently in social terms. The old-age pension, which is granted by the social security system to the insured persons who fulfil the conditions of age, insurance period and premium payment for a certain period of time, is the most important tool to ensure the livelihood of those who leave their jobs due to the decrease in their working capacity due to the increasing of age and thus suffer loss of income.

The basic principles regarding the calculation of old-age pension have constantly changed since the establishment of the social insurance system. Finally, with the Social Insurance and General Health Insurance Law No. 5510, the pension calculation system has been changed. The old-age pensions of those whose insurance started before 2000 are calculated according to the system in force in 3 different periods and the sum of the partial pensions calculated by proportioning the pension amounts calculated according to these systems to the number of days in their respective periods constitutes the old-age pension to be paid to the insured.

The increase in the share of the number of premium payment days in the total number of premium payment days of the insured after 2008/October led to a significant decrease in the calculated old-age pension amounts.

As stated in the Medium Term Programme covering the 2024-2026 period, it has become imperative to reform the social security system, particularly the pension calculation system, in a way that encourages people to remain in employment more, prioritises equity and actuarial balance, and strengthens the financial sustainability of the system.

In this article, after explaining how the old-age pensions of the insured subject to the employment contract are calculated in line with the relevant legislation, the reasons for the decrease in the calculated pension amount will be analysed according to the results of thousands of pension calculations made by me according to the scenarios created, and finally, more than one suggestion regarding the pension calculation system, which I consider to be simple, understandable and equitable, will be shared.

Keywords: Social security reform, pension calculation system, pension calculation rate, base pension, minimum wage

1. GİRİŞ

Türkiye’deki mevcut sosyal güvenlik sisteminin yapısı ve sorunları 1990’lı yılların başlarından bu yana kamuoyunda yaygın bir şekilde tartışılmaktadır. Özellikle 1994 yılından itibaren bu sorunlardan biri, sosyal güvenlik kurumlarının giderek artan açıkları olarak ön plana çıkmasıdır. Kamu tarafından finanse edilen bu açıklar, izleyen birkaç yıl içinde bütçe dengeleri üzerinde önemli bir baskı yaratmaya başlamıştır. 1999 yılında yapılan sosyal güvenlik reformuyla, acil önlemler alınmadığı takdirde kısa ve orta dönemde daha da büyük sorunlara yol açabilecek finansman sorunu, ağırlıklı olarak emeklilik parametreleri ile ilgili yeni düzenlemeler yapılarak çözülmeye çalışılmıştır.¹

Parametrik reformlarda, dağıtım esasına göre (PAYG) işleyen emeklilik sisteminin temel yapısı değiştirilmeksizin aylık bağlama oranları, emekliliğe hak kazanma yaşı, emeklilik için gerekli prim ödeme gün sayısı ve hizmet süresi gibi kurallarda değişikliğe gidilmektedir. Ülkemizde 5510 sayılı Kanunla yapılan düzenleme, parametrik reformlar arasında değerlendirilmelidir. Sosyal güvenlik reformunun temel amacı adil, kolay erişilebilir, yoksulluğa karşı daha etkin koruma sağlayan, mali açıdan sürdürülebilir bir sosyal koruma sistemine ulaşabilmektir.²

2003 yılında başlatılan ve 2008 yılında tamamlanan sosyal güvenlik reformu, sistemde norm ve standart birlikteliğini sağlama hedefiyle hayata geçirilmiştir.³ Bu hedefe yönelik yapılan çalışmalar sonucunda hazırlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu⁴ tüm hükümleri yönüyle 2008/Ekim ayı başı⁵ itibariyle yürürlüğe girmiştir.

Yaşlılık aylığının hesaplanması konusundaki temel ilkeler sosyal sigorta sisteminin kurulmasından bu yana sürekli değişime uğramıştır. Bu süreçte özellikle prime esas kazancın hesabı ile söz konusu kazançların ne oranda yaşlılık aylığının hesabında dikkate alınacağı konusunda önemli değişiklikler yapılmıştır.⁶

5510 sayılı Kanunun geçici 2’nci maddesi gereği, 2008/Ekim ayından önce geçen sigortalılık süreleri bu tarihten önce yürürlükte olan hükümlere göre hesaplanmaktadır. Gerek hizmet akdine tabi bir işveren yanında çalışan,

1 Sosyal Güvenlik Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, SGK, Nisan 2005

2 Sosyal Güvenlik Reformu: Uygulama Öncesi Yeni Yaklaşım, SGK, Mayıs 2007

3 Dr. Sadettin ORHAN, Sosyal Güvenlikte Norm ve Standart Birliği Sağlandı mı?, İş ve Hayat Dergisi, Yıl: 2016, Sayı: 3

4 16/6/2006 tarihli ve 26200 sayılı Resmi Gazete

5 Özel sektörde çalışan sigortalılar açısından 1/10/2008, kamu sektöründe çalışan sigortalılar açısından 15/10/2008 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiştir.

6 Dr. Fatma BAŞTERZİ, Yaşlılık Sigortası, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayın No: 275, Yıl: 2006

gerekse kendi adına ve hesabına çalışanların bu tarihten sonra bağlanacak yaşlılık aylıkları sigortalılığı 2000 yılından önce başlayanlar için 3 farklı dönem, 2000 (dahil) yılından sonra başlayanların aylıkları ise 2 farklı dönem ve bu dönemlerde yürürlükte olan ilgili mevzuata göre hesaplanmaktadır.

Her dönem için kullanılmakta olan yöntemlerde; aylık bağlama oranları, kazançların güncellenmesi ve alt sınır aylık uygulamaları birbirinden farklı kurallar içermekte, dolayısıyla sigortalının toplam prim ödeme gün sayısı, sigortalı hizmetlerinin geçtiği dönemler ve bu dönemlerde geçen prime esas kazanç düzeyleri bugün itibariyle hesaplanan aylık miktarı her bir sigortalı özelinde farklılaşabilmektedir.

Farklı dönemler itibariyle bulunan aylık miktarları her dönemde geçen gün sayısına orantılanmak suretiyle bulunan kısmi aylıklar toplamı sigortalıya ödenecek aylık miktarını oluşturmaktadır.

Sigortalıların 2008/Ekim ayından sonraki prim ödeme gün sayısının toplam prim ödeme gün sayısı içindeki payının artması, prime esas kazanç alt sınırı düşük olan sigortalılar için hesaplanan yaşlılık aylığı miktarlarında ciddi azalmalara neden olmuştur. Bu düşüşü engelleyebilmek için ödenmekte olan aylık miktarları yapılan yasal düzenlemeler ile birlikte seyyanen ya da yüksek oranlarda artırılmaya başlamıştır. Yüksek aylık artışlarının da soruna çözüm üretememesi nedeniyle 2019 yılında en düşük aylık ödenmesi uygulaması getirilmiştir.

Ancak, getirilen bu düzenlemeler sorunun çözümüne beklenen katkıyı sunmadığı gibi öngörülemeyen farklı sorunları da beraberinde getirmiştir. 2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda⁷ da belirtildiği üzere sosyal güvenlik sisteminde kişilerin daha çok istihdamda kalmasını teşvik eden, hakkaniyeti ve aktüeryal dengeyi önceleyen, sistemin mali bakımdan sürdürülebilirliğini güçlendirecek şekilde başta aylık hesaplama sistemi olmak üzere yeni bir reform yapılması kaçınılmaz olmuştur.

Bu makalede hizmet akdine tabi çalışan sigortalıların yaşlılık aylıklarının nasıl hesaplandığı ilgili mevzuatı doğrultusunda açıklandıktan sonra, hesaplanan aylık miktarındaki düşüşün sebepleri incelenecektir. Oluşturulan senaryolara göre üçlü sistemde 22 farklı gün sayısı ve 27 farklı kazanç üzerinden 594, ikili sistemde 8 farklı gün sayısı ve 11 farklı kazanç üzerinden 88 ve 5510 sayılı Kanunun 5510, 4/I-(a) ve 4/I-(b) kapsamındaki sigortalılar yönünden yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden 31.3.2024 tarihine kadar geçen 5580 gün ve 11 farklı kazanç üzerinden 11 olmak üzere toplam 693 aylık hesabının sonuçları değerlendirilecektir. Akabinde mevcut sistem üzerinden hesaplanan

7 [Orta-Vadeli-Program_2024-2026.pdf \(sbb.gov.tr\)](#)

gün sayıları ve kazanç seviyeleri esas alınarak tarafımda geliştirilen birden fazla aylık hesaplama sistemine göre alınan sonuçlar karşılaştırılacaktır. Nihayetinde de basit, anlaşılır ve hakkaniyetli olduğu değerlendirilen aylık bağlama sistemine ilişkin birden fazla öneri paylaşılacaktır.

2. YAŞLILIK AYLIĞININ HESAPLANMASI

5510 sayılı Kanun ile 2008 Ekim ayından sonra yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunan 4/1-(a) bendi kapsamında sigortalı sayılan işçiler (SSK) ile 4/1-(b) kapsamında sigortalı sayılan kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlara (Bağ-Kur) bağlanacak olan aylıkların hesaplama yöntemi değiştirilmiş ve sigortalı hizmetlerinin geçtiği dönemlere göre 3 farklı yöntemin uygulanması öngörülmüştür.

Sigortalılığı 2008/Ekim ayından önce başlayan ve bu tarihten sonra yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunan sigortalıların aylıkları 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesine göre hesaplanmaktadır.

Anılan maddenin birinci fıkrasının;

- (a) bendi, “*Sigortalının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürelerdeki prim ödeme gün sayılarına veya fiili hizmet süresine ait aylık; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki kanun hükümlerine göre, aylık talep tarihindeki toplam prim ödeme gün sayısı veya fiili hizmet süresi üzerinden, bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla hesaplanacak aylığının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadarki prim ödeme gün sayısı veya fiili hizmet süresi ile orantılı bölümü, aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile çarpılarak hesaplanır.*”

- (b) bendi, “*Sigortalının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen sürelerdeki prim ödeme gün sayılarına ait aylığı, aylık talep tarihindeki toplam prim ödeme gün sayısı üzerinden 29 uncu madde hükümlerine göre hesaplanacak aylığının, bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki prim ödeme gün sayısına orantılı bölümü kadardır. Ancak, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 3600 prim gün sayısını doldurmamış olan sigortalıların yaşlılık aylığı bağlama oranının hesabında, sigortalının Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen ve Kanunun yürürlük tarihinden önceki prim gün sayısını 3600 güne tamamlayan hizmet sürelerinin her 360 günü için % 3 oranı esas alınır.*”

- (c) bendi ise, “*Aylık, (a) ve (b) bentlerine göre hesaplanan kısmi aylıkların toplamından oluşur. Aylıklar ayrıca 29 uncu maddenin son fıkrasına göre artırılarak belirlenir.*” hükmünü içermektedir.

Ayrıca, anılan maddenin;

- İkinci fıkrasında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 82'nci maddesinin (a) bendine göre gösterge sistemi içinde hesaplanacak kısmî aylıklara esas göstergenin, sigortalıların ortalama yıllık kazanç hesabına giren takvim yılı sayısı esas alınmak suretiyle hazırlanacak olan gösterge ve üst gösterge tespit tabloları esas alınarak belirleneceği,

- Üçüncü fıkrasında, bu Kanunun yürürlük tarihine kadar geçen sürelerle ilişkin aylığın hesabında esas alınan asgari aylık tutarı ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 82'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre belirlenen eski tam aylık tutarının, toplam prim ödeme gün sayısı içinde bu Kanunun yürürlük tarihine kadar geçen prim ödeme gün sayısının oranına tekabül eden tutar üzerinden esas alınacağı, öngörülmüştür.

Anılan maddenin birinci fıkrasında 2008/Ekim ayından önceki sürelerle ilişkin aylık hesabının bu tarihten önceki hükümlere göre hesaplanacağı öngörülmüş olmakla birlikte, ikinci ve üçüncü fıkralarda yapılan düzenlemeler ile birinci fıkra ile atfın yapıldığı 2008/Ekim ayından önceki aylık hesaplamasına ilişkin ilgili mevzuatta da değişikliğe gidilmiştir.

İkinci fıkrada yer alan hüküm ile 2000 yılından önceki sürelerle ilişkin aylığın hesaplanmasında kullanılan gösterge ve üst gösterge tespit tablolarının ortalama yıllık kazanç hesabına giren takvim yılı esas alınmak suretiyle yeniden düzenlenmesine yönelik değişiklik yapılmıştır.⁸ Üçüncü fıkrada yapılan düzenleme 2008/Ekim ayı itibarıyla 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 89'uncu maddesinde yer alan alt sınır aylık miktarının da 2008/Ekim ayından önceki gün sayısına orantılanması yönünde değişiklik yapılmıştır.⁹

8 Katsayı esasına dayalı gösterge sistemi esasında 4447 sayılı Kanunla terk edilmiştir. Aylık hesaplanmasına yönelik 506 sayılı Kanunun ilgili maddelerinde 4447 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler ile birlikte 506 sayılı Kanuna eklenen geçici 82'nci madde ile karma bir sistem getirilmiştir. Ancak, bu ikili sistem getirilir iken gösterge/üst gösterge tespit tablolarının yeniden düzenlenmesine ilişkin bir değişikliğe gidilmemiştir. Bu nedenle, 2000-2008/Ekim aralığında aylık bağlanması talebinde bulunan sigortalıların 2000 yılından önceki sürelerine ilişkin aylığın hesabı 31/12/1999 tarihinde yürürlükte olan gösterge/üst gösterge tespit tabloları esas alınarak yapılmıştır.

9 506 sayılı Kanunun alt sınır aylığına ilişkin geçici 89'uncu maddesi gereği 2008/Ekim ayı itibarıyla 506 sayılı Kanuna göre ödenecek alt sınır aylık miktarı 521,81 TL'dir. 2008/Ekim öncesi hükümlere göre hesaplanarak bu tarihten önceki gün sayısına orantılanmış olan aylık miktarı, 521,81 TL'nin 2008/Ekim öncesi gün sayısına orantılanmış tutarı ile mukayese edilmekte ve yüksek olan aylık miktarı 2008/Ekim sonrasına güncellenerek taşınacak olan aylık miktarını oluşturmaktadır.

1.1. 2008 Ekim Ayından Önceki Sürelere İlişkin Kısmi Aylığın Hesabı

2000 yılından (hariç) önceki süreler için katsayı esasına dayalı gösterge sistemine göre hesaplanan kısmi aylık miktarı ile 2000 yılı ile 1-15/10/2008 tarihleri arasındaki süreler için 4447 sayılı Kanunla getirilen sisteme göre hesaplanan kısmi aylığın toplamı, 2008 Ekim ayından önceki sürelerle ilişkin aylığı oluşturmaktadır.

1.1.1.2000 Yılı Öncesine Ait Aylığın Hesabı

2000 yılından önceki sürelerle ilişkin aylığın miktarı, sigortalının prime esas kazançlarına göre tespit edilen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ve sigortalının toplam prim ödeme gün sayısı ve aylık bağlanması talebinde bulunduğu tarihteki yaşına göre tespit edilen aylık bağlama oranının çarpımına göre hesaplanmaktadır.

1.1.1.1. Göstergenin Tespiti

Katsayı esasına dayalı gösterge sistemi 2000 yılı itibariyle kaldırıldığından, sigortalıların 2000 yılından önceki kısmi aylıklarına esas göstergelerinin tespitinde kamu ve özel sektör için düzenlenen gösterge ve üst gösterge tespit tabloları kullanılmakta idi.

Göstergenin tespitinde sigortalının 2000 yılından önce primi ödenmiş son 10 yılın prime esas kazancının ortalaması esas alınarak önce üst gösterge tespit tablosundan gösterge tespiti yapılmakta, ortalama yıllık kazançta yakın göstergenin bulunmaması halinde, bu defa 5 yıllık prime esas kazançların ortalaması alınarak gösterge tespit tablosundan gösterge tespiti yapılmakta, ortalama yıllık kazancın tespitine esas son 10 veya 5 yıllık prime esas kazançların bulunmaması halinde mevcut yıl sayısı esas alınarak aynı şekilde gösterge tespiti yapılmakta idi. 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında 506 sayılı Kanunun geçici 82'nci maddesinin (a) bendine göre gösterge sistemi içinde hesaplanacak kısmi aylıklara esas göstergenin, sigortalıların ortalama yıllık kazanç hesabına giren takvim yılı sayısına göre hazırlanacak olan gösterge ve üst gösterge tespit tabloları esas alınarak belirleneceği öngörüldüğünden, göstergenin tespitine esas 1 ila 10 yıla ilişkin prime esas kazançlar için özel ve kamu sektörüne ait gösterge ve üst gösterge tespit tabloları hazırlanmıştır.¹⁰

Buna göre, 141 kademedan oluşan Gösterge Tablosunun 12'nci derecenin 1'inci kademesi en düşük göstergesi (9475), 1'inci derecenin 9'uncu kademesi ise en yüksek göstergesi (10175) belirtir. 100 kademedan oluşan Üst Gösterge Tablosu'nun en düşük göstergesi olan 10225 rakamı 10'uncu dere-

10 06/11/2018 tarihli ve 2018/38 sayılı Emeklilik İşlemleri konulu SGK genelgesi

cenin 1'inci kademesinin karşılığı göstergesi, en yüksek gösterge olan 15175 rakamı ise 1'inci derecenin 10'uncu kademesinin karşılığı gösterge rakamını oluşturur.¹¹

1999 yılı dahil olmak üzere 1 ila 10 yıla ait prime esas kazançlar toplamının takvim yılı sayısına bölünmesi suretiyle bulunan ortalama yıllık kazanç tutarı sigortalının gösterge rakamını oluşturmaktadır.

01/01/1997 tarihinde çalışmaya başlayan özel sektöre ait çalıştığı işyerinden 2024 yılında ayrılan örnek sigortalıların 2000 yılı öncesine ait 3 yıla ilişkin prime esas kazançları aşağıdaki gibidir.

Yıl	Yıllık Prime Esas Kazanç	
	Asgari Kazanç	Azami Kazanç
1999	1.242.396.000	630.953.100
1998	699.933.240	1.150.143.840
1997	367.573.080	1.993.941.000
OYK	769.967.440	1.258.345.980
* OYK: Ortalama yıllık kazanç		
** Her iki sigortalı ilgili yıldaki prim ödeme gün sayısı 360'tır.		

Öncelikle sigortalıların ortalama yıllık kazançları takvim yılına esas olan 3 yıl için Sosyal Güvenlik Kurumunca (SGK) Kanununun geçici 2'nci maddesine göre hesaplanan üst gösterge tespit tablosuna, sigortalının ortalama yıllık kazanç karşılığının üst gösterge tespit tablosunda olmaması durumunda bu defa gösterge tespit tablosu bakılacaktır.

Üst gösterge tespit tablosunun 10'uncu derece 1'inci kademesinin karşılığı ortalama yıllık kazanç tutarı 831.965.685'tir. Sigorta primine esas asgari kazanç üzerinden çalışmış olan sigortalının ortalama yıllık kazancının 769.967.440 olması nedeniyle üst gösterge tespit tablosundan yararlanamayacak, bu defa gösterge tespit tablosuna bakılacaktır. Sigortalının ortalama yıllık kazancı, gösterge tespit tablosunun 12'nci derecesinin 1'inci kademesi karşılığı olan 769.967.440 rakamına karşılık geldiğinden bu sigortalının göstergesi bu kademe derecesinin karşılığı olan 9475 göstergesi olarak tespit edi-

11 Ataman YILMAZ, Tahsis Mevzuatı ve İşlemleri, SSK Yayın No: 679, Baskı: Beceri Matbaası, 2004/Ekim, s.135

lecektir.¹²

Sigorta primine esas azami kazanç üzerinden çalışan ve ortalama yıllık kazancı 1.258.345.980 olan sigortalının göstergesi ise üst gösterge tespit tablosunun 1'inci derecenin 10'uncu kademesi karşılığı olan aynı tutara karşılık gelmesi nedeniyle gösterge rakamı 15175 olarak tespit edilecektir.

1.1.1.2. Aylık Bağlama Oranının (ABO) Tespiti

Aylık bağlama oranı, gösterge ve üst gösterge tablosundan aylığa hak kazanılmasına göre farklılaşmaktadır. Gösterge tablosundan hak kazanılan aylıklar için taban aylık bağlama oranı %60'tır. Üst gösterge tablosundan hak kazanılan aylıklar için taban aylık bağlama oranı ise her derece ve kademe için ayrı ayrı belirlenen %50 ila %59,9 arasında değişmektedir.

Üst gösterge tespit tablosundan aylık bağlanmasına hak kazanan sigortalılara, tespit edilen derece ve kademelerine göre aylık bağlama baz oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

12 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında gösterge tespit tabloları yeniden hazırlanmamış, diğer bir ifadeyle 31/12/1999 tarihinde yürürlükte olan gösterge tespit tabloları kullanılmış olsaydı sigortalının 9475 olan gösterge rakamı, üst gösterge tespit tablosuna göre 15175 olarak tespit edilecekti. 4447 sayılı Kanunla yapılan düzenlemede gösterge tespit tablolarının yeniden düzenlenmesine ilişkin bir hüküm olmaması nedeniyle 2000-2008/Ekim ay başı arasında aylık başvurusunda bulunan sigortalıların gösterge rakamları bu şekilde tespit edilmiştir. Sosyal güvenlik reformunun yapıldığı hazırlık çalışmaları sırasında yapılan aylık hesaplamalarında, sigorta primine esas alt sınır kazanç üzerinden çalışmış olmasına rağmen, takvim yılı sayısı 5 yıldan az olan sigortalılara, prime esas azami kazanç üzerinden prim ödeyen sigortalılar gibi üst gösterge tablosundan aylık bağlandığı tespit edilmiştir. Yapılan bu tespit sonrasında 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesine gösterge tespit tablolarının takvim yılı sayısı esas alınmak suretiyle yeniden hazırlanmasına yönelik hüküm konulmuş ve esasında alt sınır kazanç üzerinden çalışması nedeniyle üst gösterge tespit tablosundan aylığa hak kazanamayanlara mevcut mevzuattaki eksiklik nedeniyle üst gösterge tespit tablosundan aylık bağlanmasının haklı olarak önüne geçilmiştir.

Tablo-1: Üst Gösterge Tablosundan Bağlanan Aylıklara Uygulanan Oranlar¹³

DERECELER	KADEMELER									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	50,9	50,8	50,7	50,6	50,5	50,4	50,3	50,2	50,1	50,0
2	51,9	51,8	51,7	51,6	51,5	51,4	51,3	51,2	51,1	51,0
3	52,9	52,8	52,7	52,6	52,5	52,4	52,3	52,2	52,1	52,0
4	53,9	53,8	53,7	53,6	53,5	53,4	53,3	53,2	53,1	53,0
5	54,9	54,8	54,7	54,6	54,5	54,4	54,3	54,2	54,1	54,0
6	55,9	55,8	55,7	55,6	55,5	55,4	55,3	55,2	55,1	55,0
7	56,9	56,8	56,7	56,6	56,5	56,4	56,3	56,2	56,1	56,0
8	57,9	57,8	57,7	57,6	57,5	57,4	57,3	57,2	57,1	57,0
9	58,9	58,8	58,7	58,6	58,5	58,4	58,3	58,2	58,1	58,0
10	59,9	59,8	59,7	59,6	59,5	59,4	59,3	59,2	59,1	59,0

Bu şekilde belirlenen taban aylık bağlama oranları, sigortalının sigortalılık süresindeki prim ödeme gün sayısı ve tahsis talep tarihindeki yaş dikkate alınarak; kadın sigortalıların 50, erkek sigortalıların 55 yaşından sonra doldurdıkları her tam yaş için ve 5000 günden fazla ödedikleri her 240 günlük prim için 1 puan artırılmakta, 5000 günden eksik ödenen her 240 gün için ise 1 puan eksiltilmektedir.

Maden işyerlerinin yer altı işlerinde çalışmaları, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladıkları tarihten önce malul olmaları, sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaları veya erken yaşlanmaları nedeniyle yaşlılık aylığı bağlananların aylık bağlama oranlarında 5000 günden eksik ödenen 240 gün için indirim yapılmamakta ve aylık bağlama oranı %60'ın altında olamamaktadır.

Öngörülen artırımlarla birlikte aylık bağlama oranı hiçbir şekilde %85'i geçememektedir.¹⁴

1.1.1.3. Katsayı

Gösterge sisteminde, aylık tutarının tespitinde belirleyici olan diğer bir unsur, 657 sayılı Kanuna tabi Devlet Memurlarına uygulanan katsayıdır. 506 sayılı Kanun gereğince bağlanan aylıkların hesabında da, Devlet Memurlarının aylıklarının yükseltilmesi için bütçe kanunları ya da karamamelerle belirlenen katsayılar kullanılmıştır.¹⁵ 1999 Aralık ayı itibariyle yürürlükte olan katsayının 12.000 olması nedeniyle gösterge sistemine göre aylık hesaplanmasında bu katsayı kullanılmaktadır.

13 Ataman YILMAZ, Tahsis Mevzuatı ve İşlemleri, SSK Yayın No: 679, Baskı: Beceri Matbaası, 2004/Ekim, s.435

14 506 sayılı Kanunun 4447 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki 61 inci maddesi.

15 Ataman YILMAZ, Tahsis Mevzuatı ve İşlemleri, SSK Yayın No: 679, Baskı: Beceri Matbaası, 2004/Ekim, s.273

1.1.1.4. Tam Aylığın Hesaplanması

2000 yılından önceki sürelerle ait tam aylık, “Gösterge x Katsayı x ABO” formülüne göre hesaplanır.

Bu formüle göre 1999 Aralık ayı itibariyle bulunan aylık;

- Gösterge tablosundan hesaplanmışsa gösterge tablosundaki en düşük göstergenin katsayı ile çarpımının %70’inden az¹⁶ ($9475 \times 12000 \times \%70 = 79,59$),

- Üst gösterge tablosundan bağlanmış ise gösterge tablosunun tavan göstergesinden hesaplanacak aylıktan az¹⁷ ($10175 \times 12000 \times \%60^{18}$),

Olamamaktadır.

1.1.1.5. Kısmi Aylığın Hesaplanması

2000 yılından önceki sürelerle ait kısmi aylık, (Tam Aylık x 2000 Yılından Önceki Gün Sayısı / Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı) formülüne göre hesaplanmaktadır. Bulunan kısmi aylık tutarı, %5,9 oranı¹⁹ ile 2000 yılı ocak ayına, sonrasında ise 8,45199464995839 katsayısı²⁰ ile 2008 yılı ocak ayına taşınmaktadır.

1.1.2. 2000-2008 Ekim Süresine Ait Aylığın Hesabı

4447 sayılı Kanunla 2000 yılı itibariyle aylık hesaplamasında köklü değişikliğe gidilmiş ve sigortalıların 2000 ve daha sonraki yıllarda ödemiş oldukları her yıla ait gün ve kazançlar toplamı aylık hesabına dahil edilmiştir.

Yapılan düzenleme ile 2000 yılından önce sigortalının tahsis talep tarihinden önceki son 5 ya da 10 yıllık kazançlarına göre belirlenen katsayı esasına dayalı gösterge sisteminden vazgeçilmiş ve yıllık tüketici fiyatları indeksi (TÜFE) artış oranı ve gelişme hızı (GH) oranlarına göre güncellenen yıllık kazançların ortalamasının alınması esasına dayalı bir sisteme geçilmiştir.²¹

16 506 sayılı Kanunun 4447 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki 96 ncı maddesi.

17 31/7/1987 tarihli ve 19534 sayılı R.G.’de yayımlanan 87/11994 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.

18 Sigortalının 50/55 yaştan sonraki her tam yaşı ile 5000 günden sonra ödediği her 240 günlük süre kadar % 60 oranı 1 puan artırılmakta, eksik ödenen her 240 günlük süre için 1 puan eksiltilmektedir.

19 1999 Aralık ayına ait TÜFE oranıdır.

20 2000 ve 2007 (dahil) yılları için gerçekleşen TÜFE oranları ile gelişme hızı oranının % 100’ün birbiri ile çarpımını ifade etmektedir.

21 Erdoğan ÜVEDİ, “İntibak Kanunu Üzerine Değerlendirmeler” E-Yaklaşım, Sayı: 233, Mayıs 2012, s.557

1.1.2.1. Ortalama Yıllık Kazancın (OYK) Tespiti

506 sayılı Kanunun 4447 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki 61'inci maddesi gereği, sigortalının her takvim yılına ait prime esas kazancı, kazancın ait olduğu takvim yılından itibaren aylık talep tarihine kadar geçen takvim yılları için her yılın Aralık ayına göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki artış oranı ve gayrisafı yurt içi hasıla sabit fiyatlarla gelişme hızı kadar ayrı ayrı artırılarak bulunan yıllık kazançlar toplamının, toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama günlük kazancın 360 katı, aylığın hesaplanmasına esas ortalama yıllık kazancı oluşturmaktadır.

Buna göre;

- 2000 yılına ait prime esas kazanç tutarı 5,35616155290963,
- 2001 yılına ait prime esas kazanç tutarı 3,17873089193450
- 2002 yılına ait prime esas kazanç tutarı 2,27350035112747
- 2003 yılına ait prime esas kazanç tutarı 1,81492070639998
- 2004 yılına ait prime esas kazanç tutarı 1,52450956224251
- 2005 yılına ait prime esas kazanç tutarı 1,31773938558075
- 2006 yılına ait prime esas kazanç tutarı 1,1326755

Çarpmanı ile güncellenmekte ve 2007 yılı ve 2008 yılı Ekim ayına kadar olan prime esas kazançlar güncel kabul edilerek, bu yıllara ait kazançlar olduğu gibi hesaplamada dikkate alınmaktadır. İlgili yıla ait prime esas kazancın takip eden yılların TÜFE ve gelişme hızı oranlarıyla güncellenmesi sonucunda bulunan kazançlar toplamının, belirtilen dönemde geçen gün sayısına bölünmesi suretiyle bulunan ortalama günlük kazancın 360 ile çarpımı sigortalının ortalama yıllık kazancını vermektedir.

1.1.2.2. Aylık Bağlama Oranının (ABO) Tespiti

4447 sayılı Kanunla aylık bağlama oranının tespit şekli değiştirilmiş ve aylık bağlama oranının tespitinde gün ve yaştan dolayı artırımlara son verilmiştir. Sigortalının toplam prim ödeme gün sayısının;

- İlk 3600 günündeki her 360 gün için %3,5,
- Sonraki 5400 günün her 360 günü için %2,
- Daha sonraki her 360 gün için %1,5

Oranlarının toplamı, sigortalının aylık bağlama oranını oluşturmaktadır.

Maden işyerlerinin yer altı işlerinde çalışmaları, sigortalı olarak ilk defa

çalışmaya başladıkları tarihten önce malul olmaları, sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaları veya erken yaşlanmaları nedeniyle yaşlılık aylığı bağlananların aylık bağlama oranı %60'ın altında olamamaktadır. Ayrıca, aylık bağlama oranına bir üst sınır getirilmediğinden, aylık bağlama oranı %100'ü²² geçebilmektedir.

1.1.2.3. Tam Aylığın Hesaplanması

2000-2008 Ekim süresine ilişkin aylık, “Ortalama Yıllık Kazanç x Aylık Bağlama Oranı / 12” formülüne göre hesaplanmaktadır.

2008 yılı ocak ayı itibariyle bulunan tam aylık miktarı, bu tarihte yürürlükte olan prime esas günlük kazanç alt sınırının aylık tutarının %35'inden az olamamaktadır. Bu nedenle sigortalının gün sayısı karşılığı bulunan aylık miktarı 212,94 TL'nin²³ altında ise hesaplama bu miktar üzerinden devam ettirilmektedir.

1.1.2.4. Kısmi Aylığın Hesaplanması

2008 yılı ocak ayına ait kısmi aylık; yukarıdaki şekilde bulunan tam aylık tutarının 2000-2008 Ekim dönemine ait gün sayısı ile çarpımının toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır (Tam aylık x 2000-2008 Ekim Arası Gün Sayısı / Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı).

1.2. 2008 Ekim (Dahil) Ayından Sonraki Süreye İlişkin Aylığın Hesabı

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun “Yaşlılık aylığının hesaplanması” kenar başlıklı 29 uncu maddesi hükmüne göre, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığı, ortalama aylık kazancı ile aylık bağlama oranının (ABO) çarpımı sonucunda bulunan tutardır (5510, m.29/I).

Ortalama aylık kazanç, sigortalının her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının, itibarî hizmet süresi ile fiilî hizmet süresi zammı hariç toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır (5510,m.29/II). Güncelleme katsayısı ise her yılın aralık ayına göre Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki /TÜFE) değişim oranının % 100'ü ile sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının (GH) %30'unun toplamına

22 Aylık bağlama oranının %100 olabilmesi için, toplam gün sayısının 17.280 (48 yıl fiili hizmet) olması gerekmektedir.

23 2008 Ocak ayında yürürlükte bulunan alt sınır günlük kazanç tutarı 20,28 TL, aylık kazanç tutarı ise 608,40 TL'dir.

(1) tam sayısının ilâve edilmesi sonucunda bulunan değerdir (5510, m.3/29).

Yaşlılık aylığı hesabına esas ABO, sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm (MYÖ) sigortalarına tâbi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için %2 olarak uygulanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır. Ancak ABO %90'ı geçemez (5510, m.29/III).

Aylığın yılın ilk altı aylık döneminden geçerli olmak üzere bağlanması halinde 55 inci maddenin ikinci fıkrasına göre Ocak ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranı kadar artırılarak, yılın ikinci altı aylık döneminden geçerli olmak üzere bağlanması halinde ise öncelikle Ocak ödeme dönemi, daha sonra Temmuz ödeme dönemi için gelir ve aylıklara uygulanan artış oranları kadar artırılarak, sigortalının aylık başlangıç tarihindeki aylığı hesaplanır (5510, m.29/V).²⁴

1.2.1. Ortalama Aylık Kazancın (OAK) Tespiti

Ortalama aylık kazanç, 2008 Ekim (dahil) ve sonraki yıllara ait prime esas kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı²⁵ ile güncellenen kazançlar toplamının belirtilen tarihten sonraki prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle bulunan günlük kazancın 30 katı ile çarpımına göre belirlenmektedir.

2008/Ekim ayından sonra geçen çalışmalara ait sigorta primine esas kazançların güncellenmesine esas parametreler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

24 Murat ÖZDAMAR, Türk Sosyal Sigortalar Hukukuna Göre Yaşlılık Aylığı Talep Yılıının Aylık Miktarına Etkisi, İş ve Hayat Dergisi, Yıl: 2022, Sayı: 15

25 Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (29) numaralı alt bendinde güncelleme katsayısı; her yılın aralık ayına göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranının %100'ü ile sabit fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla gelişme hızının %30'unun toplamına (1) tam sayısının ilave edilmesi sonucunda bulunan değer olarak tanımlanmıştır.

Tablo-2: 2008 ve Sonraki Yıllara İlişkin Kazançların Güncellenmesine Esas Parametreler

Yıl	TÜFE Oranı	Gelişme Hızı	Güncelleme Katsayısı	Kazanç Çarpanı*
2008	0,10060	0,01100	1,10390	13,698577536025000
2009	0,06530	0,00000	1,06530	12,858891895264300
2010	0,06400	0,08900	1,09070	11,789577239629800
2011	0,10450	0,08500	1,13000	10,433254194362700
2012	0,06160	0,02200	1,06820	9,767135549862080
2013	0,07400	0,04000	1,08600	8,993679143519410
2014	0,08170	0,02900	1,09040	8,248054973880600
2015	0,08810	0,04000	1,10010	7,497550198964280
2016	0,08530	0,02900	1,09400	6,853336562124570
2017	0,11920	0,07400	1,14140	6,004325006241960
2018	0,20300	0,02600	1,21080	4,958973411167790
2019	0,11840	0,00900	1,12110	4,423310508578890
2020	0,14600	0,01800	1,15140	3,841680135990000
2021	0,36080	0,11000	1,39380	2,756263550000000
2022	0,64270	0,05600	1,65950	1,660900000000000
2023	0,64770	0,04400**	1,66090	1,000000000000000
2024	0,00000	0,00000	1,00000	1,000000000000000

* İlgili yılına ait SGK'ye bildirim yapılmış olan kazanç tutarları, ait olduğu yıldan sonraki yıllara ait güncelleme katsayıları ile güncellenmektedir. İlgili yıl satırında bulunan "Kazanç Çarpanı", o yıla ait kazanç tutarının kendisinden sonra gelen yıllara ait güncelleme katsayılarının birbiri ile çarpımını ifade etmektedir.

** 2023 yılı için gelişme hızı olarak Orta Vadeli Programda öngörülen %4,4 oranı esas alınmıştır.²⁶

*** 2023 ve 2024 yıllarına ilişkin kazançlar, kendilerinden sonra gelen yıla ilişkin TÜFE ve GH oranı olmaması nedeniyle hesaplamalarda olduğu gibi dikkate alınmakta, dolayısıyla 2023 ve 2024 yılına ait kazançlar güncellenmeksizin işleme alınmaktadır.

Örneğin; 01/10/2008-31/12/2008 tarihleri arasındaki 90 günlük çalışma karşılığında SGK'ye alt sınır kazanç üzerinden 1.916,10 TL olarak bildirim yapılan kazanç tutarı 2024 yılına 13,6985775360250 kazanç çarpanı ile çar-

26 2023 yılı gelişme hızı %4,5 olarak gerçekleşmiş ve 2023 yılı güncelleme katsayısı 1,6612 olmuştur.

pılmak suretiyle 26.247,84 TL olarak taşınmaktadır. 2020 yılına ait 35.316,00 TL tutarındaki kazanç ise kendisinden sonra gelen güncelleme katsayılarının birbiri ile çarpımı sonucuna göre bulunan 3,841680135990 kazanç çarpanı ile 2024 yılına 135.672,78 TL olarak taşınacaktır.

Bu şekilde bulunan güncel kazançlar toplamının 2008 Ekim sonrası gün sayısına bölünmesi suretiyle bulunan günlük kazancın 30 ile çarpımı ortalama aylık kazancı vermektedir.

1.2.2. Aylık Bağlama Oranının (ABO) Tespiti

Aylık bağlama oranı, sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi geçen toplam prim ödeme gün sayısının her 360 günü için %2 olarak uygulanır. Bu hesaplamada 360 günden eksik süreler orantılı olarak dikkate alınır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 3600 prim gün sayısını doldurmuş olan sigortalıların yaşlılık aylığı bağlama oranının hesabında, sigortalının Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen ve Kanunun yürürlük tarihinden önceki prim gün sayısını 3600 güne tamamlayan hizmet sürelerinin her 360 günü için %3 oranı esas alınır.²⁷ Ancak, 30/4/2008 (dahil) öncesi sigortalı olanlar için uygulanan bu hüküm 1/5/2008 (dahil) tarihinden sonra ilk defa sigortalı olanlar hakkında uygulanmaz.

Özel hükümlere göre aylık bağlananlardan;

- Kanunun geçici 9'uncu maddesinin beşinci fıkrası gereğince maden işyerlerinin yer altı işlerinde çalışan sigortalılara bağlanan aylıkların aylık bağlama oranı, 8100 gün üzerinden hesaplanan orandan (%45) az,

- Kanunun geçici 10'uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce malul olan sigortalılar ile engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanan sigortalılara bağlanan aylıkların aylık bağlama oranı, 5400 gün üzerinden hesaplanan orandan (%30) az,

Olamamakta ve aylık bağlama oranı hiçbir suretle %90'ı geçememektedir.

1.2.3. Tam Aylığın Hesaplanması

Tam aylık miktarı, güncellenen kazançlar toplamına göre bulunan ortalama aylık kazanç ile aylık bağlama oranının çarpımı sonucuna göre hesaplanmaktadır.

27 06/11/2018 tarihli ve 2018/38 sayılı Emeklilik İşlemleri konulu SGK genelgesi

Bu şekilde hesaplanan tam aylık miktarı, Kanunun 55'inci maddesi gereği 2008 Ekim sonrasında geçen sürelerle ait prime esas günlük kazanç alt sınırlarının güncelleme katsayısı esas alınarak bulunan ortalama aylık kazancının %35'inden, sigortalının bakmakla yükümlü olduğu eşi veya çocuğu varsa %40'ından az olamamaktadır.

1.2.4. Kısmi Aylığın Hesaplanması

Ortalama aylık kazancın aylık bağlama oranı ile çarpımı sonucuna göre bulunan tam aylık miktarının, 2008 yılı Ekim ayı sonrasında ait gün sayısı ile çarpımının toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle bulunan tutar, sigortalının kısmi aylığını oluşturmaktadır (Tam Aylık x 2008 Ekim Sonrası Prim Ödeme Gün Sayısı / Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı).

1.3. Kısmi Aylıkların Birleştirilmesi

2008 yılı Ekim ayından önceki sürelerle ilişkin gösterge sistemine ve 4447 sayılı Kanunla getirilen sisteme göre hesaplanan aylıklardan hangisinin 2008 yılı Ocak ayında birleştirilerek, tahsis talep tarihine taşınacak olan aylık miktarının tespiti üç aşamadan oluşmaktadır.

1) 2000 yılı öncesine ait gösterge sistemine göre 1999 Aralık dönemi itibariyle hesaplanan ve bu aya ait %5,9 TÜFE oranı ile 2000 yılı Ocak ayına taşınan tam aylık miktarı, 2008 yılına kadar geçen yıllar için açıklanan yıllık TÜFE oranlarının birbiri ile çarpımı sonucu bulunan 5,33084633754782 katsayısı ile güncellenmekte ve 2008 yılı Ocak ayı itibariyle güncellenen tam aylık miktarı, 2008 yılından önceki prim ödeme gün sayısına orantılanmaktadır.

2) 1999 Aralık ayı itibariyle gösterge sistemine göre hesaplanan tam aylık miktarının, 2000 yılı öncesi gün sayısına orantılanan ve %5,9 TÜFE ile 2000-2008 yılları arasında gerçekleşen yıllık TÜFE ve gelişme hızı oranlarının birbiri ile çarpımı sonucu bulunan 8,45199464995839 çarpanıyla 2008 yılı Ocak ayına taşınan miktarı ile 2000-2008 yıllarına ait gün sayıları karşılığı 4447 sayılı Kanunla getirilen sisteme göre bulunan tam aylık miktarının bu tarihler arasındaki gün sayısına karşılık gelen bölümünün toplamı ikinci aylık miktarını oluşturmaktadır.

3) 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası gereği, 1/10/2008 tarihinden önceki sürelerle ilişkin aylığın hesabına esas alınan asgari aylık tutarının, bu tarihten önceki gün sayısına orantılı bölümü dikkate alınmaktadır. Bu hüküm doğrultusunda, 1999 Aralık itibariyle en düşük gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımının %70'i karşılığı olarak

hesaplanan ve aylık artışlarıyla 2008 Ocak ayına taşınan asgari aylık tutarı,²⁸ 2008 yılı Ekim ayından önceki gün sayısına orantılanır. 2008 yılı Ekim ayından sonra bağlanacak olan aylıklar için 506 sayılı Kanuna göre uygulanacak olan alt sınır aylığı, mukayesede kullanılacak üçüncü aylığı oluşturmaktadır.

Yukarıda üç maddede sayılan aylık miktarları mukayese edilerek en yüksek tutarı oluşturan aylık miktarı tahsis talep yılının ocak ayına taşınmaktadır.

2008 yılı Ekim öncesi kısmi aylık tutarı, aylık başvurusunun yapıldığı yılın ocak ayına kadar geçen sürelerle ilişkin güncelleme katsayıları ile çarpılmak suretiyle aylık başvurusunun yapıldığı yılın ocak ayına taşınır.

2024 yılında yapılan aylık başvurusuna istinaden 2008/Ekim ayından önceki süreye ilişkin bulunan kısmi aylık miktarı 15,121859742018 çarpanı ile bu yılın ocak ayına taşınmaktadır.

1.4. Aylığın Tahsis Talep Tarihine Taşınması

2008 yılı Ekim ayından önceki sürelerle ilişkin bulunan ve güncellenerek aylık başvurusunun yapıldığı yılın ocak ayına taşınan kısmi aylık tutarı, 2008/Ekim ayından sonraki süreler için hesaplanan ve 2008/Ekim ayından sonra geçen gün sayısına orantılanarak bulunan kısmi aylık tutarıyla aylık başvurusunun yapıldığı yılın ocak ayı itibarıyla birleştirilerek sigortalıya ödenecek aylık miktarı bulunmaktadır.

Tahsis talep yılının ocak ayı itibarıyla ödenmesine karar verilen aylık miktarı; tahsis talep tarihi yılın birinci altı aylık döneminde olanlar için ilk altı aylık dönemde aylıklara uygulanan artış oranı ile ikinci altı aylık dönemde olanlar için ise bir ve ikinci altı aylık dönemde aylıklara yapılan artış oranı ile artırılmak suretiyle nihai olarak sigortalıya ödenecek aylık miktarı tespit edilmektedir.

Bu aylık miktarına %4 veya %5 oranında²⁹ ayrıca ek ödeme ilavesi yapılmaktadır.

1.5. Alt Sınır Aylık Kontrolü

28 506 sayılı Kanunun 5510 sayılı Kanunla mülga geçici 89 uncu maddesi gereği 01/01/2000 tarihinden önce bağlanan en düşük aylık miktarının, aylık artışlarıyla taşınarak 2007 Aralık ile 2008/Ocak ödeme dönemi için ödenen en düşük aylığın miktarı 521,81 TL'dir. Bu tutar, 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesine göre hesaplanacak olan ve 2000 öncesine ait gün sayısı bulunanların 2008 Ekim ayı öncesine ait toplam prim ödeme sayısına orantılanacak alt sınır aylığı ifade etmektedir.

29 2024 yılının ilk altı aylık dönemi için, 7.135,19 TL ve üzerinde olan aylıklar için %4, bu tutarın altındaki aylıklar için ise %5 oranında ek ödeme verilmektedir.

Aylık bağlanması için talepte bulunan sigortalı adına bildirilmiş gün sayıları toplamı ve sigorta primine esas kazanç tutarına göre ilgili mevzuatında öngörülen kurallara göre hesaplanan aylık tutarının, yine kanunla belirlenmiş olan bir tutarın altında olmamasını alt sınır aylığı olarak tanımlamak mümkündür.

506 sayılı Kanununa göre emeklilere ödenecek aylık miktarının hangi tutarın altında olamayacağına ilişkin hüküm, anılan Kanunun mülga 96 maddesinde yer almıştır. Anılan maddede “*Bu Kanuna göre malullük ve yaşlılık sigortalılarından bağlanacak aylıklar ile ölüm sigortasından hak sahibi kimselere bağlanacak aylıkların hesabına esas tutulan aylığın alt sınırı, gösterge tablosundaki en düşük göstergenin katsayı ile çarpımının %70’inden az olamaz.*” şeklinde yer alan hüküm, 4447 sayılı Kanunla “*Bu Kanuna göre bağlanacak aylıklar, 78 inci maddeye göre tespit edilen prime esas günlük kazanç alt sınırının aylık tutarının %35’inden az olamaz.*” şeklinde değiştirilmiş, 2000 yılından sonra aylık bağlanması talebinde bulunan ve 2000 yılından önce ve sonra geçen sigortalı hizmetlerine göre 506 sayılı Kanunun geçici 82’nci maddesine göre bağlanan aylıkların 2000 yılından önce yürürlükte olan alt sınır aylığı tutarının aylık artışlarıyla bulunan tutarın altında olamayacağına dair 506 sayılı Kanuna geçici 89’uncu madde eklenmiştir.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte, 2008/Ekim ayından sonra geçen sürelerle ilişkin aylığın hesaplanmasında alt sınır uygulamasına ilişkin hükümler bulunmakla birlikte, bu tarihten önceki hizmetleriyle birlikte 5510 sayılı Kanunun geçici 2’nci maddesine göre sigortalı hizmetlerinin geçtiği dönemlerde yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre hesaplanan ve yine bu dönemlerdeki gün sayılarına orantılanmak suretiyle bulunan kısmi aylıkların toplamından oluşan nihai yaşlılık aylığı miktarının belirli bir tutarın altında olamayacağına ilişkin hüküm 5510 sayılı Kanunda yer almamıştır.

2008/Ekim ayından sonra geçen hizmet sürelerinin toplam hizmet süresi içindeki payının artmaya başlamasıyla birlikte bağlanan yaşlılık aylıklarında ciddi düşüşler yaşanmış ve nihayetinde 7161 sayılı Kanunla³⁰ 5510 sayılı Kanuna ek 19 uncu madde³¹ eklenmiş ve sigortalıya ödenecek aylık tutarının 1.000 TL’nin altında olamayacağı öngörülmüştür.³²

30 18/1/2019 tarihli ve 30659 sayılı Resmi Gazete

31 2019 yılı Şubat ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmaya başlamıştır.

32 Erdoğan ÜVEDİ; Sosyal Güvenlikte Reform Zamanı, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, 2023 Haziran, Sayı 234

Ancak, 1000 TL³³ olarak öngörülen alt sınır aylık miktarı, uygulamanın başladığı 2019/Şubat ayı ile 2024/Ocak ayı içerisinde yapılmış olan yasal düzenlemeler sonucunda 10.000 TL'ye yükselmiştir.

Gerek ödenmekte olan aylık miktarları, gerekse 2024 yılında aylık bağlanması talebinde bulunacak sigortalılar için ek ödeme dahil ödenecek aylık miktarı, 5510 sayılı Kanunun ek 19'uncu maddesinde yer alan 10.000 TL ile mukayese edilmekte, sigortalının aylığı bu tutarın altında ise kendisine 10.000 TL, üstünde ise hesaplanan aylığı ödenmektedir.

2. MEVCUT SİSTEM ÜZERİNDEN YAŞLILIK AYLIĞI HESAPLARI

Sosyal Güvenlik Kurumu'nca (SGK) yayımlanan 2023/Aralık ayına ilişkin İstatistik Bültenine³⁴ göre 23.021.132 olan toplam sigortalının; %71,3'üne karşılık gelen 16.406.420'si hizmet akdine tabi çalışan (SSK), %12,9'a karşılık gelen 2.971.925'i kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan (Bağ-Kur), %15,8'ine karşılık gelen 3.642.443'ü memur olarak çalışan (Emekli Sandığı) sigortalıdır.

Yine toplam 15.236.122 emekli dosya sayısının; %67,2'sine karşılık gelen 10.237.035'i SSK, %17,7'sine karşılık gelen 2.701.073'ü Bağ-Kur, %15,1'ine karşılık gelen 2.298.014'si Emekli Sandığı kapsamındaki dosyaları oluşturmaktadır. 15.236.122 emekli dosyası üzerinden gelir/aylık ödenen kişi sayısı ise 16.030.256'dır.

Mevcut sosyal güvenlik sistemi içerisinde gerek sigortalı bakımından gerekse emekli aylığı dosyası bakımından toplam sayısı içerisindeki payın büyük bir bölümü hizmet akdine tabi çalışanlardan oluşmaktadır.

Bu nedenle, yapılan aylık hesaplamalarında hizmet akdine tabi çalışanlar dikkate alınmıştır. 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesi kapsamında sigortalılığı; 2000 yılından önce başlayanlar için üçlü sistem, 2000-2008/Ekim arasında başlayanlar için ikili sistem, 01/10/2008 ve sonrasında başlayanlar için de 5510 sayılı Kanunla getirilen sisteme göre aylık hesapları yapılmıştır.

33 2019 yılında 1000 TL olarak öngörülen alt sınır aylık miktarı, 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunun 47 nci maddesiyle "1.500", 19/1/2022 tarihli ve 7351 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle "2.500", 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle "3.500", 12/1/2023 tarihli ve 7431 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle "5.500", 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle, "7.500", 7495 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle 10.000 şeklinde değiştirilmiştir.

34 www.sgk.gov.tr

2.1. Sigortalılığı 2000 Yılından Önce Başlayanlar İçin Üçlü Sisteme Göre Hesaplanan Aylıklar

Yapılan hesaplamalarda tahsis talep tarihi 31/3/2024 olarak alınmış ve hesaplamalara esas sigortalının özel sektöre ait işyerinde çalıştığı varsayılmıştır.

Hesaplamalar; 3600 günden başlatılmış ve akabinde 5500 gün üzerinden yapılan aylık hesaplamalarında gün sayısı 16.200'e kadar 500'er gün artırılarak bulunan 22 farklı gün sayısı üzerinden yapılmıştır.

Sigorta primine esas yıllık kazanç alt sınırdan başlatılmış ve alt sınır kazancı %25'ten başlayarak 7,5 kata ulaşana kadar artırılarak 27 farklı kazanç üzerinden hesaplamalar yapılmıştır.

Aylık hesaplamalarında 2023 yılına ilişkin gelişme hızı Orta Vadeli Programda yer aldığı şekliyle %4,4 olarak alınmıştır. Hesaplanan aylıklar 2024 Ocak ayında %49,25 oranında artırılarak aylık miktarına %4-5 oranında ek ödeme ilave edilmiş ve alt sınır aylığı olan 10.000 TL ile mukayese edilmiştir.

Aylık hesaplamalarına esas olan 2000 yılı öncesi için katsayı esasına dayalı gösterge sisteminde geçen gün sayıları, 2000-2008/Ekim arası için 4447 sayılı Kanunla getirilen ve TÜFE ve gelişme hızı oranlarının %100'ü ile prime esas kazançların güncellendiği ikinci dönemde geçen sayıları ve 2008/Ekim ayı ile aylık hesaplamalarının yapıldığı 31/3/2024 tarihi arasında 5510 sayılı Kanuna göre geçen gün sayılarının dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-3: Toplam Prim Ödeme Gün Sayılarının Dönemlere Göre Dağılımı

Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı	Dönemler İtibariyle Gün Sayıları		
	2000 Yılı Öncesi	2000-2008/Ekim Arası	2008/Ekim Sonrası
3600	720	1530	1350
3600 (2)	1620	1890	90
5500	550	1890	3060
5500 (2)	3520	1890	90
6000	510	1890	3600
6500	1010	1890	3600
7200	450	1890	4860
7500	390	1890	5220
8000	530	1890	5580
8500	490	2430	5580

9000	270	3150	5580
9500	770	3150	5580
10000	1270	3150	5580
10500	1770	3150	5580
11000	2270	3150	5580
11500	2770	3150	5580
12000	3270	3150	5580
12500	3770	3150	5580
13000	4270	3150	5580
13500	4770	3150	5580
14400	5670	3150	5580
16200	7470	3150	5580

1) Toplam prim ödeme gün sayısı içerisinde 2008/Ekim sonrasında geçen sürenin az ya da fazla olması durumunun 5510 sayılı Kanunla getirilen hesaplama sisteminin aylık miktarlarına nasıl bir etki yaptığının daha iyi anlaşılabilmesi için 3600 ve 5500 gün sayıları üzerinden iki ayrı hesaplama yapılmıştır.

2) 9000 ve daha fazla gün sayısı olan sigortalılar için 01/10/2008 ile aylık hesaplamalarının yapıldığı 31/3/2024 tarihine kadar geçen gün sayısı 5580, 01/01/2000-30/9/2008 tarihi arasında geçen gün sayısı 3150'dir. Bu iki dönem için 8730 günden fazla olan gün sayıları toplam prim ödeme gün sayısı esas alınarak 2000 yılı öncesine dağıtılmıştır.

3) 8500 ve daha az gün sayılarında günlerin dağılımında 5510 sayılı Kanunun etkisinin görülebilmesi için ilgili yıllarda 180 gün çalışıldığı ve kazançların da bugün sayısı üzerinden bildirildiği varsayılmıştır.

Gösterge sistemi için 2000 yılından önceki süreye ilişkin aylık hesabında;

- Alt sınır kazanç (AÜx1) için gösterge rakamı 9475, aylık bağlama baz oranı %60,

- Alt sınır kazancın %25 fazlası (AÜx1,25) için gösterge rakamı 11825, aylık bağlama baz oranı %56,7,

- Alt sınır kazancın %50 fazlası (AÜx1,50) için gösterge rakamı 14125, aylık bağlama baz oranı %52,01,

Alt sınır kazancın %75 fazlası (AÜx1,75) ve diğer katları (AÜx2... AÜx7,50) için gösterge rakamı 15175, aylık bağlama baz oranı %50 olarak alınmıştır.

3600 gün üzerinden yapılan hesaplamada aylık bağlama oranı 5000 günden eksik ödenen her 240 gün için 1 puan eksiltilmiş, 60 yaşında olduğu varsayılan erkek sigortalı için 55 yaştan sonraki her bir tam yaş için 1 puan artırılmış-

tır. 5500 ve diğer gün sayıları üzerinden yapılan hesaplamada aylık bağlama baz oranları 1 puan artırılmış, yaştan dolayı bir artırıma gidilmemiştir.

Sigorta primine esas kazancın tespitinde ise yürürlükte olan alt sınır kazanç ile dönemler itibariyle farklılaşan üst sınır kazançları esas alınmıştır. Sigorta primine esas alt sınır kazancının 7,5 katı esas alınarak yapılan hesaplamada, ilgili dönemin üst sınır kazancı dikkate alınmıştır.

Oluşturulan bu senaryolara göre üçlü sistemde farklı gün sayıları ve prime esas kazanç düzeyleri üzerinden yapılan hesaplamalar sonucunda bulunan aylık miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-4: Üçlü Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL)

SPEK Düzeyi	Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı													
	3600	3600/2	5500	5500/2	6000	6500	7200	7500	8000	8500	9000			
AÜx1,00	10.000	12.077	10.000	12.629	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000			
AÜx1,25	10.000	12.077	10.000	13.708	10.000	10.000	10.000	10.000	10.494	10.771	11.136			
AÜx1,50	10.000	12.359	10.377	15.397	10.281	11.501	11.664	11.786	12.483	12.831	13.312			
AÜx1,75	10.018	12.993	10.999	16.121	11.513	12.752	13.182	13.360	14.129	14.562	15.200			
AÜx2,00	10.845	14.052	12.623	17.028	13.228	14.432	15.174	15.395	16.224	16.733	17.551			
AÜx2,25	11.749	14.792	13.966	17.653	14.675	15.843	16.904	17.179	18.067	18.657	19.656			
AÜx2,50	12.652	15.533	15.309	18.279	16.121	17.254	18.634	18.962	19.909	20.583	21.760			
AÜx2,75	13.557	16.273	16.652	18.905	17.567	18.665	20.365	20.746	21.752	22.508	23.865			
AÜx3,00	14.461	17.014	17.995	19.530	19.014	20.076	22.095	22.530	23.594	24.433	25.969			
AÜx3,25	15.365	17.754	19.338	20.156	20.460	21.487	23.825	24.313	25.437	26.358	28.074			
AÜx3,50	16.269	18.456	20.649	20.749	21.875	22.867	25.524	26.067	27.250	28.255	30.149			
AÜx3,75	17.173	19.040	21.860	21.243	23.195	24.151	27.132	27.733	28.974	30.063	32.137			
AÜx4,00	18.076	19.624	23.071	21.737	24.515	25.436	28.739	29.398	30.698	31.872	34.125			
AÜx4,25	18.981	20.206	24.282	22.230	25.834	26.720	30.345	31.063	32.420	33.682	36.112			
AÜx4,50	19.885	20.790	25.493	22.724	27.154	28.004	31.952	32.728	34.144	35.491	38.101			
AÜx4,75	20.789	21.374	26.704	23.217	28.474	29.289	33.559	34.394	35.868	37.301	40.089			
AÜx5,00	21.644	21.909	27.874	23.670	29.755	30.534	35.127	36.022	37.554	39.074	42.005			
AÜx5,25	22.342	22.286	28.911	23.990	30.908	31.651	36.572	37.532	39.121	40.731	43.684			
AÜx5,50	23.039	22.663	29.948	24.309	32.061	32.769	38.016	39.041	40.688	42.387	45.366			

AÜx5,75	23.711	23.015	30.964	24.608	33.195	33.866	39.441	40.532	42.236	44.026	47.009
AÜx6,00	24.606	23.314	31.936	24.863	34.286	34.921	40.825	41.982	43.744	45.625	48.576
AÜx6,25	24.951	23.613	32.908	25.117	35.376	35.976	42.208	43.433	45.252	47.225	50.140
AÜx6,50	25.570	23.913	33.880	25.371	36.467	37.031	43.592	44.884	46.760	48.824	51.707
AÜx6,75	25.724	23.913	34.242	25.371	36.960	37.504	44.263	45.555	45.547	47.650	50.567
AÜx7,00	25.877	23.913	34.604	25.371	37.454	37.977	44.933	46.226	48.084	50.107	52.952
AÜx7,25	26.031	23.913	34.967	25.371	37.947	38.449	45.604	46.897	48.746	50.748	53.575
AÜx7,50	26.184	23.913	35.329	25.371	38.440	38.922	46.275	47.568	49.408	51.390	54.198

Tablo-4: Üçlü Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL) (Devamı)

SPEK Düzeyi	Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı										
	9500	10000	10500	11000	11500	12000	12500	13000	13500	14000	14400
AÜx1,00	10.000	10.454	11.262	12.018	12.601	13.200	13.690	14.200	14.617	15.357	16.545
AÜx1,25	12.030	12.945	13.915	14.820	15.655	16.489	17.101	17.737	18.258	19.180	20.662
AÜx1,50	14.300	15.321	16.414	17.439	18.379	19.391	20.286	21.239	21.862	22.963	24.733
AÜx1,75	16.208	17.262	18.403	19.470	20.448	21.511	22.447	23.460	24.362	25.545	27.439
AÜx2,00	18.512	19.535	20.670	21.710	22.664	23.723	24.638	25.650	26.532	27.704	29.564
AÜx2,25	20.577	21.576	22.706	23.725	24.660	25.717	26.615	27.625	28.493	29.656	31.490
AÜx2,50	22.642	23.617	24.742	25.740	26.655	27.710	28.592	29.600	30.454	31.607	33.416
AÜx2,75	24.707	25.657	26.778	27.755	28.651	29.704	30.569	31.576	32.414	33.559	35.341
AÜx3,00	26.773	27.698	28.814	29.770	30.647	31.697	32.545	33.551	34.374	35.511	37.267

AÜx3,25	28.838	29.738	30.850	31.785	32.642	33.691	34.522	35.527	36.335	37.462	39.193
AÜx3,50	30.875	31.752	32.859	33.773	34.613	35.659	36.474	37.477	38.271	39.390	41.095
AÜx3,75	32.827	33.682	34.785	35.682	36.504	37.549	38.349	39.351	40.132	41.243	42.925
AÜx4,00	34.779	35.613	36.712	37.590	38.396	39.438	40.224	41.225	41.993	43.096	44.756
AÜx4,25	36.731	37.543	38.638	39.498	40.287	41.328	42.099	43.099	43.854	44.950	46.587
AÜx4,50	38.684	39.475	40.566	41.408	42.180	43.219	43.975	44.974	45.716	46.804	48.419
AÜx4,75	40.636	41.406	42.493	43.316	44.072	45.108	45.850	46.848	47.577	48.658	50.249
AÜx5,00	42.518	43.269	44.352	45.158	45.899	46.934	47.663	48.659	49.377	50.450	52.021
AÜx5,25	44.172	44.909	45.990	46.786	47.517	48.550	49.270	50.266	50.976	52.045	53.602
AÜx5,50	45.827	46.552	47.630	48.415	49.135	50.168	50.879	51.874	52.576	53.641	55.185
AÜx5,75	47.445	48.158	49.234	50.009	50.720	51.751	52.455	53.449	54.144	55.204	56.736
AÜx6,00	48.988	49.692	50.766	51.532	52.236	53.267	53.963	54.957	55.646	56.703	58.224
AÜx6,25	50.530	51.224	52.296	53.055	53.751	54.781	55.471	56.464	57.147	58.201	59.711
AÜx6,50	52.074	52.758	53.828	54.579	55.267	56.296	56.979	57.972	58.650	59.699	61.200
AÜx6,75	50.945	51.629	52.700	53.450	54.138	55.167	55.850	56.843	57.521	58.570	60.071
AÜx7,00	53.307	53.991	55.062	55.812	56.501	57.529	58.213	59.206	59.883	60.933	62.433
AÜx7,25	53.924	54.608	55.678	56.429	57.117	58.146	58.829	59.822	60.500	61.549	63.050
AÜx7,50	54.541	55.225	56.295	57.045	57.734	58.763	59.446	60.439	61.116	62.166	63.667

Aylık hesaplamasında dönemler itibariyle kullanılmakta olan yöntemlerin (aylık bağlama oranları, kazançların güncellenmesi ve alt sınır aylık uygulamaları) birbirinden farklı kurallar içerdiğini yukarıda belirtmiştik. Her kadar hesaplamaya esas olan bu parametrelerdeki farklılıklar kadar, toplam prim ödeme gün sayısındaki dağılımın hangi dönemde ağırlık kazandığı da hesaplanan aylığı önemli ölçüde farklılaştırmaktadır.

Tabloda 10.000 TL olarak gösterilen aylıklar esasında 5510 sayılı Kanunun ek 19'uncu maddesi gereği emekliye ödenecek tutardır. Bu tutarlara esas olan ve kamuoyunda "kök aylık" olarak nitelendirilen aylık miktarlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo-5: 10.000 TL Alt Sınır Aylığı Ödenenlerin Kök Aylık Tutarları

	AÜ x 1,00	AÜ x 1,25	AÜ x 1,50
3600	₺9.547	₺9.929	₺9.929
5500	₺8.912	₺9.105	
6000	₺8.667	₺9.217	
6500	₺8.943	₺9.797	
7200	₺8.628	₺9.807	
7500	₺8.675	₺9.913	
8000	₺8.881		
8500	₺9.220		
9000	₺9.523		
9500	₺9.874		

Senaryolara göre yapılan hesaplamalar gösteriyor ki yeni aylık bağlama sistemi aylık miktarlarını önemli ölçüde düşürüyor. Senaryoya göre bağlanan en düşük aylık miktarı 8.628 TL ve bu sigortalı primine esas alt sınır kazanç (asgari ücret) üzerinden de olsa 20 tam yıl prim ödemiş. Bu durum 2008/Ekim ayından sonraki sürenin toplam süre içerisindeki ağırlığının artmasıyla doğrudan ilgili. Şöyle ki, 2008/Ekim sonrasında 90 günü olan ve 3600 gün üzerinden aylık hesaplanan sigortalıya bağlanan aylık miktarı 9.547 TL. 3600 gün prim ödeyen sigortalının iki katı prim gün sayısı (7200) olan sigortalıya 10 tam yıl prim ödeyen bir sigortalıdan daha az aylık hesaplanması sistemin yanlış kurgulandığının açık bir göstergesi niteliğindedir.

2.2. Sigortalılığı 2000 Yılından Sonra Başlayanlar İçin İkili Sisteme Göre Hesaplanan Aylıklar

Sigortalılığı 09/09/1999 tarihi ve sonrasında başlayan işçilerin hangi şartlarda emekli olacakları 5510 sayılı Kanunun geçici 9'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre 08/09/1999-30/04/2008 arasında sigortalılığı başlayanlar; kadın ise 58 erkek ise 60 yaşını doldurmuş olmaları ve en az 7000 gün prim ödemeleri ya da yine 58/60 yaş şartı ile birlikte 25 yıldan beri sigortalı olunması ve 4500 gün prim ödenmiş olması şartıyla yaşlılık aylığına hak kazanmaktadır.

01/01/2000 tarihinde ilk defa sigortalı başlayıp 31/03/2024 tarihine kadar kesintisiz çalışan sigortalının toplam prim ödeme gün sayısı 8730 olmaktadır.³⁵

Sigortalılığın, 01/01/2000 tarihinde başlamış olması nedeniyle aylık hesabında gösterge sistemi esas alınmayacaktır. 01/01/2000-30/9/2008 tarihleri için 4447 sayılı Kanunla getirilen ve prime esas kazançların TÜFE ve GH'nin tamamı ile çarpılmak suretiyle güncellendiği sistem ile 01/10/2008 sonrası için 5510 sayılı Kanuna getirilen ve prime esas kazançların TÜFE'nin tamamı ile GH'nin %30'unun toplamından oluşan güncelleme katsayısı ile güncellendiği sisteme göre diğer bir ifadeyle ikili sisteme göre aylık hesabı yapılacaktır. Toplam prim ödeme gün sayılarının dönemlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-6: Toplam Prim Ödeme Gün Sayılarının Dönemlere Göre Dağılımı

Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı	01/01/2000 – 30/09/2008 Arası	30/09/2008 Sonrası
4680	3150	1530
5400	2610	2790
6480	3150	3330
7200	3150	4050
7560	3150	4410
7920	3150	4770
8640	3150	5490
8730	3150	5580

35 Senaryoya esas sigortalıların 5510 sayılı Kanunun fiili hizmet süresi zammı başlıklı 40'inci maddesi kapsamında çalışması olmadığı varsayılmıştır.

Sigortalılığı 01/01/2000 tarihinde başlayıp 31/03/2024 tarihinde kadar devam eden ve bu tarih itibariyle aylık başvurusu yapan sigortalılar için 4680 ile başlayıp 8730 güne kadar giden 8 farklı gün sayısı, sigorta primine esas kazanç düzeyi alt sınırdan başlayıp alt sınır kazancının 7,5 katı arasında 11 farklı kazanç düzeyi üzerinden yapılan hesaplamalara sonucunda bulunan aylık miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-7: İkili Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL)

SPEK Düzeyi	Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı							
	4680	5400	6480	7200	7560	7920	8640	8730
AÜ x 1,00	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
AÜ x 1,25	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.574	10.613
AÜ x 1,50	10.000	10.000	10.237	10.923	11.369	11.807	12.689	12.736
AÜ x 1,75	10.000	10.620	11.944	12.744	13.264	13.775	14.804	14.859
AÜ x 2,00	11.028	12.138	13.650	14.564	15.159	15.742	16.919	16.982
AÜ x 3,00	16.542	18.206	20.475	21.846	22.738	23.614	25.378	25.472
AÜ x 4,00	21.739	23.973	27.015	28.852	30.044	31.215	33.573	33.702
AÜ x 5,00	26.600	29.421	33.253	35.565	37.061	38.531	41.489	41.654
AÜ x 6,00	29.875	33.447	38.066	40.894	42.713	44.498	48.084	48.301
AÜ x 7,00	31.325	36.087	40.982	44.071	46.138	48.252	52.491	52.734
AÜ x 7,50	31.325	36.803	41.661	44.747	46.899	49.182	53.757	53.999

Not: Tabloda 4680, 5400 ve 6480 gün üzerinden yapılan hesaplamalara esas sigortalıların 01/10/2008 tarihine kadarki çalışmalarının 506 sayılı Kanunun ek 5'inci maddesi kapsamında geçtiği varsayılmış ve bu kapsamda geçen sürelerinin 1/4'nün sigortalılık süresine eklenmesiyle birlikte 25 yıl sigortalılık süresinin doldurulduğu varsayılmıştır.

İkili sisteme göre tabloda 10.000 TL olarak gösterilen ve 5510 sayılı Kanunun ek 19'uncu maddesi gereği bu tutar üzerinden ödeme yapılacak olan bu tutarlara esas olan kök aylık miktarlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo-8: 10.000 TL Alt Sınır Aylığı Ödenenlerin Kök Aylık Tutarları

Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı	SPEK Düzeyi			
	AÜx1,00	AÜx1,25	AÜx1,50	AÜx1,75
4680	₺ 6.138	₺ 7.225	₺ 8.271	₺ 9.650
5400	₺ 6.726	₺ 7.586	₺ 9.103	
6480	₺ 7.111	₺ 8.531		
7200	₺ 7.352	₺ 9.103		
7560	₺ 7.579	₺ 9.474		
7920	₺ 7.871	₺ 9.839		
8640	₺ 8.459			
8730	₺ 8.491			

Oluşturulan senaryolara göre ikili sistemde bağlanan en düşük aylık miktarı 6.138 TL'dir. 8730 gün asgari ücret üzerinden prim ödeyen sigortalı ile 4680 gün üzerinden asgari ücretin %75 fazlası üzerinden prim ödeyen sigortalı da alt sınır aylığına takılmakta ve toplam gün sayıları ve kazançları tabloda belirtilen emeklilerin hepsine 10.000 TL alt sınır aylığı verilmektedir.

2.3. Sigortalılığı 01/10/2008 Tarihinde Başlayanlar İçin 5510 Sayılı Kanuna Göre Hesaplanan Aylıklar

Sigortalılığı 01/05/2008 ve sonrasında başlayanların emeklilik şartları 5510 sayılı Kanunun 28'inci maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre hizmet akdine tabi çalışanlar 7200 gün, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar ile devlet memurları 9000 gün prim ödeme şartının yanı sıra kadınlar 58, erkekler 60 yaşını doldurmuş olmaları halinde yaşlılık aylığına hak kazanabilmektedir. Belirtilen 58/60 yaş şartına 65 yaşını geçmemek üzere 3 yıl eklenmek suretiyle 5400 gün üzerinden de aylık bağlanabilmektedir. Bu genel şartlar içerisinde yer alan 5400 günlük süre hizmet akdine tabi çalışanlar yönüyle 5510 sayılı Kanunun geçici 6'ncı maddenin yedinci fıkrasının (b) bendinde sigortalılığı ilk defa 30/4/2008-31/12/2008 tarihinde başlayan için 4600 günden başlatılmış ve her yıl 100 gün artacak şekilde kademelendirilmiştir.

Sigortalılığı 01/10/2008 tarihinde başlayıp 31/03/2024 tarihinde sona eren sigortalının toplam prim ödeme gün sayısı 5580'dir. Bu gün sayısı üzerinden yine farklı kazançlar üzerinden yapılan aylık hesaplamalarına ilişkin sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-9: 01/10/2008 Tarihinden Sonra İlk Defa Sigortalı Olanlar İçin 5510 Sayılı Kanuna Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

SPEK Düzeyi	Kök Aylık Miktarı	Ödenen Aylık Miktarı
AÜ x 1,00	₺ 6.279	₺ 10.000
AÜ x 1,25	₺ 6.279	₺ 10.000
AÜ x 1,50	₺ 7.300	₺ 10.000
AÜ x 1,75	₺ 8.435	₺ 10.000
AÜ x 2,00	₺ 9.640	₺ 10.000
AÜ x 3,00	₺ 14.460	₺ 14.460
AÜ x 4,00	₺ 19.280	₺ 19.280
AÜ x 5,00	₺ 24.100	₺ 24.100
AÜ x 6,00	₺ 28.920	₺ 28.920
AÜ x 7,00	₺ 32.564	₺ 32.564
AÜ x 7,50	₺ 33.797	₺ 33.797

Not: Sigorta primine esas kazanç düzeyi alt sınır ve alt sınırın %25 fazlası üzerinden yapılan hesaplamada kök aylık miktarının aynı tutar olarak bulunması, 5510 sayılı Kanununun 55'inci maddesinin üçüncü maddesinde yer alan hükümden kaynaklanmaktadır.

Tamamen 5510 sayılı Kanunda geçen sürelerle göre hesaplanan aylık miktarları, getirilen sistemin sonuçlarının daha net anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. 6.279 TL olarak bağlanan aylık, 10.000 TL olan alt sınır aylığının %63'üne tekabül etmektedir. Alt sınır kazancın 2 katı üzerinden prim ödeyen sigortalı için hesaplanan aylık miktarı da 10.000 TL'nin altında kalmaktadır.

2.4. Sosyal Güvenlik Kurumunca Ödenen En Düşük Aylık Miktarları

5510 sayılı Kanunda malullük ve ölüm sigortasından hesaplanan aylık miktarının belirli bir tutarın altında olamayacağına dair hükme, Kanununun 33'üncü ve 55'inci maddesinde yer verilmiştir.

5510 sayılı Kanunun;

- 33'üncü maddesinin ikinci fıkrası; "4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalılar için ayrı ayrı olmak üzere; sigortalıların ölümleri halinde ölüm sigortasından dosya bazında her yıl bağlanan aylıkların aylık başlangıç tarihinin ait olduğu yılın Ocak ayı itibarıyla yıl içine ait artışlar uygulanmaksızın hesaplanacak tutarları, yaşlılık sigortasından bir önceki yılın son ödeme ayında söz konusu sigortalılar için ayrı ayrı ödenen en düşük yaşlılık aylığından az olamaz. ...",

- 55'inci maddesinin dördüncü fıkrası ise; “4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalılar için ayrı ayrı olmak üzere, malullük sigortasından dosya bazında her yıl bağlanan aylıkların aylık başlangıç tarihinin ait olduğu yılın Ocak ayı itibarıyla yıl içine ait artışlar uygulanmaksızın hesaplanacak tutarları, yaşlılık sigortasından bir önceki yılın son ödeme ayında söz konusu sigortalılar için ayrı ayrı dosya bazında ödenen en düşük yaşlılık aylığından az olamaz.”

Hükmüne amirdir. Söz konusu hüküm gereği, yıl içinde bağlanan malullük ve ölüm aylığı miktarları bir önceki yılın aralık ayında yaşlılık sigortasından ödenmekte olan aylık miktarı ile mukayese edilmektedir.

Bu maddelerden anlaşılması gereken şudur. 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten, ek 19'uncu maddenin ihdas edildiği 2019 yılına kadar dönemler itibarıyla hesaplanan yaşlılık aylığı miktarının belirli bir tutarın altında olamayacağına dair bir hüküm 5510 sayılı Kanunda bulunmamaktaydı. Ancak, malullük ve ölüm sigortasından bağlanacak aylıklar için kanun koyucu tarafından bir alt sınır uygulaması öngörülmüş ve ilgili yılda bağlanacak malullük veya ölüm aylığı tutarının bir önceki yılın aralık ayında statüler itibarıyla SGK'ce ödenmekte olan aylık miktarından az olamayacağı hükmü getirilmek suretiyle, bu sigorta kolundan bağlanacak aylık miktarlarının kısmen de olsa korunması amaçlanmıştır.

Tablo-10: 2008/Ekim Ayından Sonra Bağlanan 4/1-(a) ve 4/1-(b) Kapsamında Malullük ve Ölüm Aylıklarının Mukayesesinde Esas Alınan Yaşlılık Aylığı Miktarlarını Gösterir Tablo

Yıl/Aralık	SSK	SSK Tarım	Bağ-Kur	Bağ-Kur Tarım
2007	521,81	415,46	353,00	258,00
2008	570,57	392,24	428,05	282,98
2009	564,25	406,29	452,62	281,23
2010	615,94	465,34	523,00	353,46
2011	626,39	487,65	432,95	367,72
2012	356,24	482,16	420,81	346,36
2013	363,64	306,96	346,72	375,13
2014	379,56	335,07	380,54	429,52
2015	509,61	459,20	510,64	546,56
2016	556,11	506,48	563,37	599,17
2017	510,46	494,25	519,87	535,56

	2018			
	588,98		599,83	507,03
	480,36			
2019	681,51	555,83	694,58	675,11
2020	767,54	575,99	782,26	697,71
2021	902,07	676,94	878,08	759,49
2022	1.611,16	1.209,06	1.716,48	1.356,50
2023	2.327,81	1.964,73	2.789,28	2.204,31
* Söz konusu tablodaki 2017 (dahil) veriler 2018-38 sayılı SGK genelgesinin EK-7 tablosundan alınmış, 2018 ve sonraki yıllara ilişkin veriler ise "sgk.gov.tr" adresinde yer alan gelir/aylık artışlarına ilişkin SGK genel yazılardan derlenmiştir.				

Malullük ve ölüm sigortasından yıl içinde bağlanacak olan aylık miktarlarının bir önceki yılın Aralık döneminde ödenmekte olan aylık miktarıyla mukayese edileceğine dair hüküm gereği SGK'ce yukarıda yer alan aylık miktarları 5510 sayılı Kanunla getirilen sistemin gerçek verileri olup, aylık miktarlarının düştüğü seviyenin en açık göstergesidir.

Hizmet akdine tabi çalışan sigortalılara ilişkin ilgili yılında ödenen en düşük yaşlılık aylığının, her yılın Ocak ve Temmuz ödeme dönemlerinde aylıklara uygulanan artışlar sonucu 2024 Ocak ödeme dönemi itibarıyla ulaştığı seviye aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo-11: İlgili Yılın Aralık Ayında Ödenmekte Olan En Düşük Yaşlılık Aylığının 2024 Ocak Değeri

Yıl/Aralık	SSK Kapsamında Ödenen Aylık Miktarı	2024 Mart Değeri
2007	₺521,81	₺11.368
2008	₺570,57	₺11.368
2009	₺564,25	₺11.368
2010	₺615,94	₺11.082
2011	₺626,39	₺10.078
2012	₺356,24	₺6.215
2013	₺363,64	₺5.965
2014	₺379,56	₺5.787
2015	₺509,61	₺5.784
2016	₺556,11	₺4.957
2017	₺510,46	₺4.103

2018	₺588,98	₺4.103
2019	₺681,51	₺4.103
2020	₺767,54	₺4.103
2021	₺902,07	₺4.103
2022	₺1.611,16	₺4.103
2023	₺2.327,81	₺3.648

3. AYLIK MİKTARINDAKİ DÜŞÜŞÜN SEBEPLERİ

Sigortalılara bağlanacak aylık miktarını belirleyen en önemli unsur; sigortalılar adına bildirilmiş olan prime esas kazançların seviyesi ve aylık bağlama oranına esas olan toplam prim ödeme gün sayısıdır.

5510 sayılı Kanunla getirilen hesaplama sisteminde aylık bağlama oranları bir önceki dönem olan 4447 sayılı Kanunla getirilen sisteme göre düşürülmüş ve prime esas kazançların güncellenmesinde TÜFE ve GH oranının çarpımından oluşan güncelleme sistemi terk edilerek TÜFE ve GH'nin %30'unun toplamından oluşan bir güncelleme sistemine geçilmiştir.

Bu değişiklik, toplam prim ödeme gün sayısı içinde 2008/Ekim sonrasında geçen sürenin artmasıyla bağlantılı olarak aylık miktarlarında düşüşe sebep olmuştur.

3.1. Sigorta Primine Esas Kazançların Güncellenmesi

4447 sayılı Kanunla getirilen sisteme göre ilgili yılına ait prime esas yıllık kazanç tutarı, kendisinden sonra gelen yılların TÜFE ve GH oranlarının bir-biri ile çarpımı sonucunda bulunan kazanç çarpanına göre tahsis talep tarihine taşınmakta idi. 5510 sayılı Kanunla getirilen sistem ile 2008/Ekim ve sonraki yıllara ait prime esas kazançların güncellenmesinde bu yöntem terk edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, 01/10/2008-31/03/2024 tarihleri arasında kesintisiz ve farklı kazanç düzeyleri üzerinden çalışması olan bir sigortalının 5510 sayılı Kanuna göre hesaplanan ortalama aylık kazancın güncellenmiş tutarı ile 2024 yılında yürürlükte olan prime esas aylık alt sınır kazanç karşısındaki oranı gösterilmiştir.

Tablo-12: 2024 Yılında Aylık Başvurusunda Bulunan Sigortalının Ortalama Aylık Kazanç (OAK) Tutarı

SPEK Düzeyi	2008/Ekim Sonrası Dönem İçin OAK	SPEK Düzeyinin 2024 Yılı Karşılığı	OAK'nın 2024 Yılındaki Kazanç Oranı**	OAK'nın Asgari Ücrete Oranı*
AÜ x 1,00	10.017,00	20.002,50	50,08%	50,10%
AÜ x 1,25	12.521,40	25.003,13	50,08%	62,60%
AÜ x 1,50	15.025,50	30.003,75	50,08%	75,10%
AÜ x 1,75	17.529,90	35.004,38	50,08%	87,60%
AÜ x 2,00	20.034,00	40.005,00	50,08%	100,20%
AÜ x 2,25	22.538,40	45.005,63	50,08%	112,70%
AÜ x 2,50	25.042,50	50.006,25	50,08%	125,20%
AÜ x 2,75	27.546,90	55.006,88	50,08%	137,70%
AÜ x 3,00	30.051,00	60.007,50	50,08%	150,20%
AÜ x 3,25	32.555,40	65.008,13	50,08%	162,80%
AÜ x 3,50	35.059,50	70.008,75	50,08%	175,30%
AÜ x 3,75	37.563,90	75.009,38	50,08%	187,80%
AÜ x 4,00	40.068,00	80.010,00	50,08%	200,30%
AÜ x 4,25	42.572,40	85.010,63	50,08%	212,80%
AÜ x 4,50	45.076,50	90.011,25	50,08%	225,40%
AÜ x 4,75	47.580,90	95.011,88	50,08%	237,90%
AÜ x 5,00	50.085,00	100.012,50	50,08%	250,40%
AÜ x 5,25	52.589,40	105.013,13	50,08%	262,90%
AÜ x 5,50	55.093,50	110.013,75	50,08%	275,40%
AÜ x 5,75	57.597,90	115.014,38	50,08%	288,00%
AÜ x 6,00	60.102,00	120.015,00	50,08%	300,50%
AÜ x 6,25	62.606,40	125.015,63	50,08%	313,00%
AÜ x 6,50	65.110,80	130.016,25	50,08%	325,50%
AÜ x 6,75	62.764,80	135.016,88	46,49%	313,80%
AÜ x 7,00	67.674,00	140.017,50	48,33%	338,30%
AÜ x 7,25	68.955,60	145.018,13	47,55%	344,70%
AÜ x 7,50	70.237,50	150.018,90	46,82%	351,10%

* 01/01/2024-31/12/2024 tarihleri arasında yürürlükte olan prime esas kazancın alt sınır 20.002,50 TL'dir.

**2008/Ekim sonrası dönem için bulunan OAK'nın, 2024 yılında yürürlükte olan alt sınır kazancın SPEK düzeylerine göre artırılmış karşılıklarına oranını ifade etmektedir.

Bu tablo, ilgili yılında geçerli olan alt sınır kazanç ve üst sınır kazanç arasında bildirim yapılan sigortalılara ilişkin yıllık kazançların, TÜFE ve GH'nin %30'unun toplamından oluşan güncelleme katsayısına göre güncellenen kazançlar toplamının 2008/Ekim ayından sonra geçen 5580 güne bölünmesi suretiyle bulunan ortalama aylık kazanç (OAK) tutarlarıdır. Sigortalının bu şekilde bulunan OAK'sı aylık bağlama oranı ile çarpılmak suretiyle ilgilinin 2008/Ekim sonrası döneme ilişkin tam aylık tutarı tespit edilmektedir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, 2008/Ekim sonrası dönemde asgari ücret üzerinden bildirim yapılmış olan sigortalının güncellenen kazançlara göre bulunan ortalama aylık kazancı 2024 yılı için geçerli olan 20.002,50 TL tutarındaki alt sınır kazanç yerine bu kazancın %50,1'ine karşılık gelen 10.017 TL seviyesinde kalmaktadır. SPEK düzeyi alt sınır kazanç ile bunun 6,5 katına kadar olan tüm kazanç oranlarının 2024 yılındaki karşılıklarına denk gelen oran %50,1'dir.

Yine aynı dönem için ilgili döneminde yürürlükte olan üst sınır kazanç³⁶ üzerinden bildirim yapılmış sigortalı ise 2024 yılı itibarıyla yürürlükte olan 150.018,75 TL üst sınır kazancının ancak 3,5 katına ulaşabilmektedir.

Ortalama aylık kazançtaki düşüşü daha iyi görebilmek için ilgili yılında bildirim yapılan kazancın güncelleme katsayısı ile güncellenerek 2024 yılına taşınan değerinin bu yılda yürürlükte olan alt sınır kazanç oranına bakmak yerinde olacaktır.

Tablo-13: 2024 Yılına Taşınan İlgili Yıla Ait Günlük Kazancın 2024 Yılındaki Alt Sınır Kazanca Oranı

Kazancın Ait Olduğu Yıl	AÜx1,00	AÜx2,00	AÜx3,00	AÜx4,00	AÜx5,00	AÜx6,00	AÜx7,00	AÜx7,50
2008	43,70%	87,50%	131,20%	175,00%	218,70%	262,40%	284,30%	284,30%
2009	43,70%	87,40%	131,00%	174,70%	218,40%	262,10%	283,90%	283,90%
2010	43,90%	87,80%	131,70%	175,60%	219,50%	263,40%	285,30%	285,30%
2011	42,60%	85,20%	127,80%	170,40%	213,00%	255,60%	276,90%	276,90%
2012	44,60%	89,20%	133,80%	178,40%	223,00%	267,60%	289,90%	289,90%
2013	45,00%	89,90%	134,90%	179,90%	224,80%	269,80%	292,30%	292,30%
2014	45,50%	90,90%	136,40%	181,80%	227,30%	272,80%	295,50%	295,50%

36 Günlük kazanç sınırları 5510 sayılı Kanunun 82'nci maddesinde yer almaktadır. 2008 yılından 31/12/2016 tarihine kadar geçen sürede günlük kazancın alt sınırı sigortalıların yaşlarına uygun asgari ücretin otuzda biri, üst sınırı ise 16 yaşından büyük sigortalıların günlük kazanç alt sınırının 6,5 katı, 01/01/2017 tarihinden itibaren de 7,5 katı olarak uygulanmıştır.

2015	46,40%	92,80%	139,20%	185,50%	231,90%	278,30%	301,50%	301,50%
2016	56,40%	112,90%	169,30%	225,70%	282,20%	338,60%	366,80%	366,80%
2017	53,40%	106,70%	160,10%	213,40%	266,80%	320,10%	373,50%	400,20%
2018	50,30%	100,60%	150,90%	201,30%	251,60%	301,90%	352,20%	377,40%
2019	56,60%	113,20%	169,70%	226,30%	282,90%	339,50%	396,00%	424,30%
2020	56,50%	113,00%	169,60%	226,10%	282,60%	339,10%	395,70%	423,90%
2021	49,30%	98,60%	147,90%	197,20%	246,50%	295,80%	345,10%	369,70%
2022	47,60%	95,30%	142,90%	190,60%	238,20%	285,80%	333,50%	357,30%
2023	58,50%	117,10%	175,60%	234,20%	292,70%	351,30%	409,80%	439,10%
2024	100,00%	200,00%	300,00%	400,00%	500,00%	600,00%	700,00%	750,00%

Not: İlgili yılda bildirilen yıllık kazanç toplamı güncellenerek 2024/Ocak ayına taşınmış ve taşınan bu değer ilgili yıldaki 360 güne bölünmek suretiyle bulunan günlük kazancın 30 katı, 2024/Ocak ayında yürürlükte olan 666,75 TL tutarındaki alt sınır günlük kazanç oranlanmıştır.

01/01/2008-31/12/2008 dönemi için 90 gün üzerinden prime esas günlük alt sınır kazançta göre bildirim yapılan 1.916, TL tutarındaki kazancın 2024 yılına güncelleme katsayısı ile taşınan değeri 26.247,84 TL'dir. Bu tutara göre hesaplanan günlük kazanç 291,64 TL, aylık kazanç 8.749,28 TL, aylık kazancın 2024 yılındaki alt sınır kazançta oranı ise %43,7'dir. Aynı şekilde 2008 yılında üst sınır kazanç üzerinden bildirilen ve 2024 yılına taşınan güncellenmiş aylık kazancın 2024 yılındaki üst sınır kazançta oranı ise %284,3'tür.

Özetlemek gerekirse, ilgili yılda asgari ücret üzerinden bildirilmiş kazanç tutarları, aylık başvurusunun yapıldığı yılda yürürlükte olan alt sınır kazancının ancak %43,7'si ile %58,5'ine, alt sınır kazancın 6.5/7.5 katı üzerinden bildirim yapılmış olanların kazançları ise en fazla 2,84 kat ile 4,39 kata ulaşabilmektedir.

Bu sonuçlar, sigortalı adına SGK'ye bildirim yapılan kazanç tutarlarının güncellenmesine esas olan parametreler ile asgari ücrete yapılan artışlar arasındaki farkın en belirgin göstergesi niteliğindedir. Ayrıca, hangi kazanç üzerinden bildirim yapılmış olursa olsun, güncellenen kazançlara göre tahsis talep tarihi itibarıyla yürürlükte olan alt sınır kazançta göre belirlenen katın ancak yarısı seviyesine ulaşılabilirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

3.2. Aylık Bağlama Oranının Tespiti

Bağlanacak aylık miktarını belirleyen unsurlardan birisi de aylık bağlama oranıdır. Aylık bağlama oranını, sigortalı adına ödenmiş olan ve aylık hesaplama dönemleri itibarıyla farklı kurallara göre tespit edilen ortalama aylık/yıllık kazanç miktarından ne kadarlık bir kısmının aylık olarak verileceğini belirleyen oran şeklinde tanımlamak mümkündür.³⁷

37 Erdoğan ÜVEDİ; Aylık Bağlama Oranı Nedir?, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, 2016/ Haziran, Sayı: 150

Aylık hesaplamalarına esas olan senaryolardaki bazı gün sayılarının üçlü sisteme göre aylık bağlama oranları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-14: Dönemler İtibariyle Aylık Bağlama Oranları

Gün Sayısı	2000 Yılı Öncesi	2000-2008/ Ekim Arası	2008/ Ekim Sonrası	Aylık Bağlama Oranındaki Değişim (Puan)	
				2000 yılı Öncesi Döneme Göre	2000-2008/Ekim Arası Döneme Göre
6000	64,0%	47,0%	33,33%	-30,67	-13,67
6500	66,0%	51,0%	36,11%	-29,89	-14,89
7200	69,0%	55,0%	40,00%	-29,00	-15,00
7500	70,0%	55,0%	41,67%	-28,33	-13,33
8000	72,0%	59,0%	44,44%	-27,56	-14,56
8500	74,0%	61,0%	47,22%	-26,78	-13,78
9000	76,0%	65,0%	50,00%	-26,00	-15,00
9500	78,0%	66,5%	52,78%	-25,22	-13,72
10000	80,0%	68,0%	55,56%	-24,44	-12,44
10500	82,0%	71,0%	58,33%	-23,67	-12,67
11000	85,0%	72,5%	61,11%	-23,89	-11,39
11500	85,0%	74,0%	63,89%	-21,11	-10,11
12000	85,0%	77,0%	66,67%	-18,33	-10,33
12500	85,0%	78,5%	69,44%	-15,56	-9,06
13000	85,0%	81,5%	72,22%	-12,78	-9,28
13500	85,0%	83,0%	75,00%	-10,00	-8,00
14400	85,0%	87,5%	80,00%	-5,00	-7,50
16200	85,0%	95,0%	90,00%	5,00	-5,00

1) 2000 yılı için gösterge sisteminden bağlanan %60 baz oran dikkate alınmıştır.

2) 2008/Ekim sonrası için 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesindeki %3 oranı dikkate alınmaksızın, aylık bağlama oranı %2 üzerinden hesaplanmıştır.

3) Aylık bağlama oranı; 2000 yılı öncesi için %85'i, 2008/Ekim sonrası için %90'ı geçememektedir. 2000-2008/Ekim arası için aylık bağlama oranı için üst sınır bulunmamaktadır.

5510 sayılı Kanun ile aylık bağlama oranının her 360 gün için %2 olarak belirlenmesi sonucunda aylık miktarının en önemli belirleyicilerinden biri olan aylık bağlama oranlarındaki kayıp bir önceki dönem olan 2000-2008/Ekim arasındaki aylık bağlama oranına göre 5 ila 15 puan arasında düşmektedir.

Sigorta primine esas kazançların güncellenmesindeki kayıp ile aylık bağlama oranının tespitinden kaynaklanan kayıplar bağlanacak aylık miktarındaki düşüşün en büyük etkenlerini oluşturmaktadır.

3.3. Toplam Gün Sayısı İçinde 2008/Ekim Sonrasındaki Gün Sayısının Aylık Bağlama Miktarına Etkisi

Aylık bağlama parametrelerinde yapılan değişikliklerin yanı sıra, prime esas alt sınır kazanç üzerinden bildirim yapılan sigortalıların 2008/Ekim sonrasındaki gün sayısının toplam gün sayısı içindeki payının daha fazla olması durumunda hesaplanan aylık miktarı düşmekte, üst sınır kazanç üzerinden bildirim yapılanların ise 2008/Ekim sonrasındaki gün sayılarının artması bunlara bağlanan aylık miktarını artırmaktadır.

5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesi doğrultusunda yapılan aylık hesaplamalarında her bir dönemde geçirilen süre, kendi dönemindeki yöntemle hesaplanmakta ve bonkör olarak adlandırılan 5510 öncesi sürede geçirilen gün sayısı fazla oldukça alt sınır kazanç üzerinden bağlanan aylık miktarı sigortalı aleyhine azalmaktadır.

Aşağıdaki tabloda, 31/03/2024 tarihinde aylık bağlanması talebinde bulunan sigortalıların gün sayılarının, 2008/Ekim öncesi ve sonrası dağılımına göre hesaplanan aylık miktarlarına yer verilmiştir.

Tablo-15: 2008/Ekim Sonrası Gün Sayılarının Ağırlığına Göre Aylık Miktarları

Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı	Dönemler İtibariyle Gün Sayıları			Aylık Miktarı	
	2000 Yılı Öncesi	2000-2008/ Ekim Arası	2008/Ekim Sonrası	Asgari Kazanç	Azami Kazanç
3600	720	1530	1350	₺9.929	₺26.184
3600/2	1620	1890	90	₺12.078	₺23.913
5500	550	1890	3060	₺8.912	₺35.329
5500/2	3520	1890	90	₺12.629	₺25.371
7200	360	1710	5130	₺8.280	₺44.644
7200/2	1800	3150	2250	₺10.135	₺36.938
9000	270	3150	5580	₺9.523	₺54.198
9000/2	2880	3150	2970	₺11.1389	₺42.273

Aynı tarihte ve aynı gün sayısı üzerinden hesaplanan aylıklarda; prime esas alt sınır kazanç üzerinden bildirim yapılan sigortalıların 2008/Ekim sonrası gün sayılarının az olması durumu hesaplanan aylık miktarı artırmakta, prime esas kazançların azami kazanç üzerinden bildirilmiş olması durumunda 2008/Ekim sonrasında geçirilen sürenin artmış olması sigortalı lehine bir durum yaratmaktadır. Bu da bağlanan aylıkların dönemler itibariyle farklı yöntemlere göre hesaplanıyor olmasının yarattığı bir başka sorunu ortaya koymaktadır.

3.4. Çalışmaya Devam Edilmesinin Bağlanan Aylığı Düşürmesi

2008/Ekim ayından sonra aylıkların üç ayrı dönemde geçerli olan kurallara göre hesaplanması sonucunda, özellikle aylık bağlanması için aranan gün sayısını dolduran ve sigorta primine esas kazançları da alt sınır ve bu sınıra komşu olan kazançlar üzerinden bildirilmiş olanlar için hesaplanan aylık miktarları, çalışmadan emekli olanlara göre düşmeye başlamış ve bu durum kamuoyunda “çalıştıkça aylıklar düşüyor” eleştirisine neden olmuştur.

Çalıştıkça aylıkların düşmesi tüm sigortalı profili için geçerli değildir, prim ödeme gün sayısı fazla olan ve prime esas kazançları da yüksek düzeyde bildirilmiş olan sigortalılar için düşüş yaşanmamaktadır. 2017/Ocak ayı itibariyle 6000 gün ve tüm çalışma dönemleri prime esas alt sınır kazanç üzerinden bildirilmiş sigortalının her ay yine asgari ücret üzerinden 30 gün çalışmaya devam etmesi durumunda aylıktaki düşüş aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-16: Çalışmaya Devam Edilmesinin Bağlanan Aylığa Etkisi

Tahsis Talep Tarihi	Gün Sayısı	2017 Ocak Aylığı	Aylıktaki Değişim	
			Tutarı (TL)	Oran
31.01.2017	6000	₺ 745,56	-	-
28.02.2017	6030	₺ 744,11	-₺ 1,45	-0,19%
31.03.2017	6060	₺ 742,71	-₺ 2,85	-0,38%
30.04.2017	6090	₺ 741,26	-₺ 4,30	-0,58%
31.05.2017	6120	₺ 739,85	-₺ 5,71	-0,77%
30.06.2017	6150	₺ 738,49	-₺7,07	-0,95%
31.07.2017	6180	₺ 737,10	-₺8,46	-1,13%
31.08.2017	6210	₺ 735,76	-₺9,80	-1,31%
30.09.2017	6240	₺ 734,40	-₺11,16	-1,50%
31.10.2017	6270	₺ 733,07	-₺12,49	-1,68%
30.11.2017	6300	₺ 731,75	-₺13,81	-1,85%
31.12.2017	6330	₺ 730,41	-₺15,15	-2,03%

Not: 2017/Ocak ayı itibariyle hesaplanan aylık miktarlarına bu dönemin %4,73 olan aylık artışı yansıtılmıştır. Bu tutarlara ek ödeme dahil değildir.

Çalıştıkça aylıkların düşmesi durumu, yüksek enflasyon dönemlerinde aylıkları artıran bir hal almıştır. 2024 yılı için aynı gün sayısı üzerinden yapılan hesaplamada aylıklar düşmemekte, bilakis binde 2,5 seviyesinde artmaktadır.

Aylık hesaplama sistemine esas olan parametrelerin 5510 sayılı Kanun ile değiştirilmesi nedeniyle dönemler itibariyle farklı sistemlere göre hesaplanan aylıklar arasında da farklılıklar oluştuğu bir gerçektir.

Bu farklı aylık hesaplama yöntemlerinde, aylık bağlama oranları, güncelleme katsayıları farklı olarak belirlendiği gibi bağlanacak aylığın belli bir tutardan az olamayacağına ilişkin alt sınır aylık miktarları da dönemler itibariyle farklılık göstermektedir.

2008/Ekim ayından önceki dönem için 506 sayılı Kanunun geçici 89'uncu maddesi gereği 2000 yılından önce gösterge sistemine göre 1999/Aralık ayı itibariyle 79,59 TL olarak ödenen aylığın, aylık artışlarıyla taşınmış olan tutarının altında aylık ödenmemektedir. 4447 sayılı Kanun ile bu şekilde uygulanmakta olan alt sınır aylık miktarı değiştirilmiş ve alt sınır aylık miktarı, aylık başvurusunun yapıldığı yılın ocak ayında yürürlükte olan asgari ücretin %35'i olarak belirlenmiştir. 5510 sayılı Kanunla 2008/Ekim sonrası döneme ait hesaplanan aylık miktarının; anılan Kanunun 55'inci maddesi gereği, çalışma sürelerindeki her yıl için 82'nci maddeye göre tespit edilen prime esas günlük kazanç alt sınırları dikkate alınarak, talep veya ölüm yılına ait ocak ayı itibariyle 29'uncu maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenen ortalama aylık kazancın %35'inden, sigortalının bakmakla yükümlü olduğu eşi veya çocuğu varsa %40'ından az olamayacağı öngörülmüştür.

Dolayısıyla her bir dönem için uygulanmakta olan alt sınır aylık tutarının belirlenmesine esas kurallar birbirinden oldukça farklılık göstermektedir.

5510 sayılı Kanun öncesi dönemde yaşanan sorunlardan biri de sigortalılar adına ödenen prim ile bunlara bağlanacak aylık miktarı arasındaki bağın güçlü olmamasıdır. Diğer bir ifadeyle, alt sınır kazanç üzerinden prim ödeyen sigortalılara 2008/Ekim öncesi dönem için yüksek düzeyde alt sınır aylığı uygulanır hale gelmiştir.

5510 sayılı Kanunla ödenen prim ile bağlanacak aylık arasındaki bağ güçlendirilmek istenmiş, emeklilik için asgari gün sayısı üzerinden düşük prim ödeyerek sisteme az katkı yapanlara düşük aylık, gün sayısı ve kazanç yönüyle yüksek düzeyde katkı yapanlara yüksek aylık bağlanması hedeflenmiştir.

Esasında bu yaklaşım doğrudur. Ancak, aylıkların dönemlere göre hesaplanması nedeniyle tahsis talep yılına, toplam prim ödeme gün sayısına ve sigorta primine esas kazanç seviyesine göre kimi durumlar için emekli olmak yerine çalışmaya devam ederek az da olsa sisteme katkı sunanlar için hesaplanan aylığın, sisteme katkısını sona erdirerek daha az gün sayısı ile emekli olmayı tercih edenlere hesaplanan aylıktan daha düşük olmasının kamuoyu nezdinde karşılık bulan bir izahı yoktur.

3.5. Tahsis Talep Yılıının Bağlanan Aylık Miktarını Değiştirmesi

Her yılın sonunda, özellikle de kamu sektöründe çalışmakta olan işçilerin en çok merak ettiği konunun başında, aylık başvurusunun yılın son günü mü, yoksa takip eden yılda mı yapılması halinde bağlanacak aylık miktarının ne şekilde değişeceği. Bu sorunun tek bir doğru cevabı yoktur. Kimi durumlarda içinde bulunulan yılda talepte bulunulması kimi durumlarda da takip eden yılda talepte bulunulması bir avantaj sağlamaktadır. Dolayısıyla her durumda şu doğrudur demek mümkün değildir.³⁸

Örneğin, 2021-2022 yılları dikkate alındığında, aylık başvurusunun 2022 yılında yapılması daha avantajlı olmuştur.

Şöyle ki, 2021 yılı ocak ayında %8,37 temmuz ayında da %8,45 oranında emekli aylıkları artırılmış ve 2021 yılı artış oranı %17,53 olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılının TÜFE oranı %36,08 gelişme hızı ise %11, güncelleme katsayısı ise %39,38 olmuştur.

Güncelleme katsayısı, aylık artış oranının 20,21 puan üstünde gerçekleşmiş ve bu nedenle de 2022 yılında talepte bulunanlar 2021 yılına göre avantajlı olmuştur.

2022-2023 yıllarına baktığımızda ise 2022 yılı için %64,27 oranındaki yıllık enflasyon ve gelişme hızı da %5,6 olduğu dikkate alındığında bu defa 2022 yılında talepte bulunmak emekli açısından bir avantaj oluşturmıştır.

Konuyu anlamak için, aylık hesabına esas olan güncelleme katsayısının ne olduğuna ve aylıkların neye göre artırıldığını hatırlamakta fayda var.

2022 yılında aylık talebinde bulunan sigortalının 2008 ila 2020 yıllarına ait kazançları, 2009-2021 (dahil) yıllarının güncelleme katsayısı ile güncellenirken, 2023 yılında aylık talebinde bulunan sigortalının 2008-2021 yıllarına ait kazançları 2009-2022 (dahil) yıllarının güncelleme katsayısı ile güncellenmektedir. Dikkat edilecek olursa 2023 yılında talepte bulunan sigortalının 2021 yılı kazancı güncellemeye dahil olmakta ve 2008 sonrası tüm kazançların güncellemesinde 2022 yılının TÜFE ve gelişme hızı oranı dikkate alınmaktadır.

Bağlanan aylık, tahsis talep yılının ocak aylığıdır ve bu tutar, aylık başlangıç tarihine aylık artışlarıyla getirilmektedir.

Emekli aylıkları 2022 yılının Ocak ayında %25,47, Temmuz ayında ise %42,35 oranında artırılmış ve 2022 yılı aylık artışı %78,60 olarak gerçekleşmiştir. Örneğin, 30/11/2022 tarihinde talepte bulunan ve talep yılının ocak ayı itibarıyla 10.000 TL aylık bağlanan sigortalının bu miktarı ocak ve temmuz artışlarıyla aylık başlangıç tarihine taşınacak ve 17.860 TL olarak ödenecektir.

38 Sevgi Üvedî, Erdoğan ÜVEDİ, Emekli Aylığı Başvurusunu 2023 Yılında Yapmak Avantajlı mı?, E-Yaklaşım, Yıl: 2024/Ocak, Sayı: 373

Bu aylık miktarı 2023 Ocak döneminde de bir önceki yılın (2022) ikinci altı aylık dönemindeki TÜFE kadar artırılabacaktır.

2022 yılına ilişkin güncelleme katsayısı %65,95'dir. Bu oran 2022 yılının aylık artış oranının altındadır. Bu nedenle, 2022 yılında aylık başvurusunun yapılması daha avantajlıdır. Aynı gün sayısı ve kazanç seviyesine sahip olmalarına rağmen, 31/12/2022 tarihinde aylık başvurusu yapan bir sigortalı, kendisinden 1 gün sonra 01/01/2023 tarihinde başvuru yapan sigortalıya göre %9 ila %11 daha fazla aylık almaya hak kazanmaktadır.

5510 sayılı Kanunda düzenlenen aylık hesaplama yöntemi nedeniyle prim gün sayısı ile yıllık SPEK tutarları aynı olsa bile aralık ayında bağlanan aylık ile ocak ayında bağlanan/bağlanacak olan aylık arasında fark olur. TÜFE oranlarının yükselme trendine girdiği dönemlerde büyüme oranı da yüksek gerçekleşirse ocak ayında aylık talebinde bulunan sigortalının aylığı bir önceki yılın aralık ayında aylık talebinde bulunan sigortalıya göre daha yüksek olmaktadır.³⁹

Sonuç itibarıyla yılın son günü aylık başvurusunda bulunan sigortalı için hesaplanan aylık, talepte bulunun yıla ilişkin aylık artışlarından yararlanmakta, ertesi gün yani yeni yılda başvuruda bulunan sigortalı ise bir önceki yılın aylık artışı yerine o yıla ilişkin güncelleme katsayısından yararlanarak kazançları güncellenmektedir. Bu nedenle, her yıla ilişkin aylık artışları ile güncelleme katsayısının birbirine göre farklı olması hangi yılda başvurulması gerektiği sorusunun cevabını değiştirmektedir.

3.6. Emekli Aylıklarının Asgari Ücret Karşısındaki Durumu

5510 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrası karma yönteme göre bağlanan aylıkların büyük bir bölümü ile 5510 sayılı Kanundan önce gerek sigorta primine esas alt sınır kazanç üzerinden gerekse üst sınır üzerinden bildirim yapılan kazançlara göre bağlanarak ödenmekte olan aylıkların asgari ücrete oranının giderek düşüyor olması, sosyal güvenlik reformunun bir başka eleştiri alanını oluşturmaktadır.

Aşağıdaki tabloda, 1999/Aralık döneminde 506 sayılı Kanun kapsamında ödenmekte olan en düşük aylık miktarı ile en yüksek aylık miktarının asgari ücrete oranına yer verilmiştir.⁴⁰

39 Murat ÖZDAMAR, Türk Sosyal Sigortalar Hukukuna Göre Yaşlılık Aylığı Talep Yılıının Aylık Miktarına Etkisi, İş ve Hayat Dergisi, Yıl: 2022, Sayı: 15

40 506 sayılı Kanuna göre 1999/Aralık ayında en düşük aylık miktarı 9475 gösterge rakamının 12000 memur aylık katsayısı ile çarpımının % 70'i karşılığı olan 79,59 TL'dir. Aynı dönemde ödenen en yüksek aylık ise 15175 gösterge rakamının 12000 memur aylık katsayısı ile çarpımının %85'i karşılığı olan 154,79 TL'dir. Bu tutarlara 4,69 TL tutarındaki sosyal yardım zammı ile 2006/Ocak ayı itibarıyla de % 4 ek ödeme dahil edilmiştir.

Tablo-17: Emekli Aylığının Asgari Ücrete Oranı

Yıl	Aylık Miktarı			Asgari Ücret	Emekli Aylığının Asgari Ücrete Oranı		
	Asgari	Ortalama	Azami		Asgari	Ortalama	Azami
1999	₺84,28	₺115,03	₺159,48	₺70,11	20,2%	64,1%	127,5%
2000	₺88,98	₺121,54	₺168,61	₺82,42	8,0%	47,5%	104,6%
2001	₺121,91	₺167,20	₺232,66	₺102,37	19,1%	63,3%	127,3%
2002	₺202,16	₺278,45	₺388,74	₺163,56	23,6%	70,2%	137,7%
2003	₺332,05	₺429,57	₺503,35	₺226,00	46,9%	90,1%	122,7%
2004	₺364,79	₺472,05	₺652,38	₺303,08	20,4%	55,8%	115,3%
2005	₺424,56	₺549,64	₺759,90	₺350,15	21,3%	57,0%	117,0%
2006	₺481,45	₺623,44	₺862,21	₺380,46	26,5%	63,9%	126,6%
2007	₺527,16	₺682,77	₺944,43	₺403,03	30,8%	69,4%	134,3%
2008	₺558,23	₺718,41	₺1.000,32	₺481,55	15,9%	49,2%	107,7%
2009	₺621,25	₺804,77	₺1.113,37	₺527,13	17,9%	52,7%	111,2%
2010	₺695,02	₺881,90	₺1.196,14	₺576,57	20,5%	53,0%	107,5%
2011	₺782,37	₺975,96	₺1.301,48	₺629,96	24,2%	54,9%	106,6%
2012	₺868,91	₺1.083,92	₺1.445,45	₺701,13	23,9%	54,6%	106,2%
2013	₺922,53	₺1.380,36	₺1.876,96	₺773,01	19,3%	78,6%	142,8%
2014	₺990,80	₺1.482,51	₺2.015,87	₺846,00	17,1%	75,2%	138,3%
2015	₺1.071,68	₺1.603,53	₺2.180,42	₺949,07	12,9%	69,0%	129,7%
2016	₺1.292,16	₺1.848,70	₺2.476,38	₺1.300,99	-0,7%	42,1%	90,3%
2017	₺1.402,40	₺2.006,42	₺2.687,66	₺1.404,06	-0,1%	42,9%	91,4%
2018	₺1.569,50	₺2.245,49	₺3.007,90	₺1.603,12	-2,1%	40,1%	87,6%
2019	₺1.888,02	₺2.701,20	₺3.618,33	₺2.020,90	-6,6%	33,7%	79,0%
2020	₺2.111,48	₺3.020,91	₺4.046,58	₺2.324,71	-9,2%	29,9%	74,1%
2021	₺2.419,78	₺3.462,00	₺4.637,44	₺2.825,90	-14,4%	22,5%	64,1%
2022	₺3.292,65	₺4.710,82	₺6.310,26	₺4.253,40	-22,6%	10,8%	48,4%
2023	₺6.093,22	₺8.717,60	₺11.677,45	₺8.506,80	-28,4%	2,5%	37,3%
2024	₺11.367,66	₺16.263,22	₺21.785,75	₺17.002,12	-33,1%	-4,3%	28,1%

1) 1999 yılı için aralık ayı, 2000 ve sonraki yıllar için ocak ayı esas alınmıştır.

2) Asgari ücretin⁴¹ "net" tutarı esas alınmıştır.

3) 2013 azami aylık tutarına 6283 sayılı Kanunla getirilen hesaplama göre intibak uygulanmış ve aylık artışlarında bu tutar esas alınmıştır.

4) Ortalama aylığa esas veriler: Derece/Kademe: 3/1, Üst gösterge rakamı 14125, Aylık bağlama oranı: 65,10 olan bir emekliye SGK'ce ödenmekte olan gerçek aylık tutarıdır.

Kıyaslamanın yapıldığı tablodaki verilere göre; 1999 Aralık ayında SGK’ce ödenmekte olan en düşük aylık miktarı kendi döneminde yürürlükte olan asgari ücretin netinden 2016 yılına kadar daha fazla iken, bu yıldan sonra ödenmekte olan aylık miktarı, asgari ücretten %33,1 oranında daha az ödenmeye başlamıştır. Azami aylık yönüyle 2013 yılında azami aylık tutarının %142,8 olan oran 2024 yılında %28,1’e gerilemiştir.

Tabloda yer alan ortalama aylığa sahip olan emekli 1999/Aralık ayında asgari ücretin %64,1, 2003/Ocak ayında da asgari ücretin %90,1’inden fazla aylık almakta iken, 2024/Ocak ayında kendisine ödenmekte olan aylık miktarı asgari ücretin altına düşmüştür. Asgari ücretin %90,1’i fazlası şeklinde ortalama aylık almakta olan emeklinin aylık miktarı bugün itibarıyla asgari ücretin %-4,3’üne gerilemiştir.

Ödenmekte olan aylıkların artış yöntemi ile asgari ücretin tespit yönteminin farklı olması karşımıza tablodaki gibi bir sonuç çıkarmaktadır. SGK’ce emekli aylığı ödenenler doğal olarak aldıkları aylıkları ödenmekte olan asgari ücretle mukayese etmekte ve ilgili yılında asgari ücretin üzerinde emekli aylığı alanlar bugün asgari ücret karşısında eriyen emekli aylıklarını, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra emekli aylığı bağlananlar ise ilgili yılında yürürlükte olan asgari ücretin kat be kat üzerinde prim ödemelerine rağmen, ödedikleri prime karşılık gelen bir tutarda emekli aylığı bağlanmadığını eleştiri konusu yapmakta ve her iki grup da buna neden olarak sosyal güvenlik reformunu göstermektedir.

Tablo-18: 2024 Yılı Asgari Ücretin Net Tutarının Altında Bağlanan Aylıklar

TPGS	SPEK Düzeyi							
	AÜx1,00	AÜx1,25	AÜx1,50	AÜx1,75	AÜx2,00	AÜx2,25	AÜx2,50	AÜx2,75
5500	₺10.000	₺10.000	₺10.377	₺10.999	₺12.623	₺13.966	₺15.309	₺16.652
6000	₺10.000	₺10.000	₺10.281	₺11.513	₺13.228	₺14.675	₺16.121	
6500	₺10.000	₺10.000	₺11.501	₺12.752	₺14.432	₺15.843		
7200	₺10.000	₺10.000	₺11.664	₺13.182	₺15.174	₺16.904		
7500	₺10.000	₺10.000	₺11.786	₺13.360	₺15.395			
8000	₺10.000	₺10.494	₺12.483	₺14.129	₺16.224			
8500	₺10.000	₺10.771	₺12.831	₺14.562	₺16.733			
9000	₺10.000	₺11.136	₺13.312	₺15.200				
9500	₺10.000	₺12.030	₺14.300	₺16.208				
10000	₺10.454	₺12.945	₺15.321					
10500	₺11.262	₺13.915	₺16.414					
11000	₺12.018	₺14.820						
11500	₺12.601	₺15.655						

12000	₺13.200	₺16.489					
12500	₺13.690						
13000	₺14.200						
13500	₺14.617						
14400	₺15.357						
16200	₺16.545						

31/3/2024 tarihi itibariyle aylık başvurusunda bulunan farklı gün ve kazançlar üzerinden hesaplanan ve 2024 yılı için yürürlükte olan 17.002,12 TL tutarındaki net asgari ücretin altında kalan aylık miktarları yukarıdaki tabloda yer almaktadır. 5500 gün ve sigorta primine esas alt sınır kazancının 2,75 katı üzerinden prim ödeyen sigortalı ile 16200 gün (45 tam yıl) ve alt sınır kazanç üzerinden prim ödeyen sigortalıya bağlanan aylık tutarı asgari ücretin altında kalmaktadır. Bu veriler de sosyal güvenlik reformunun hesaplanan aylıklar üzerinde yarattığı olumsuzluğun ayrı bir göstergesi niteliğindedir.

3.7. Ek 19'uncu Maddenin Yarattığı Eşitsizlik

7161 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanuna eklenen ek 19'uncu madde gereği, SGK'ce dosya bazında ödenmekte olan aylıklar, 7495 sayılı Kanunla yapılan düzenleme sonrasında 10.000 TL'nin altında olamamaktadır.

Anılan madde kapsamında aylıkları ödenmekte olan kişilerin, kendi adlarına bildirilen/ödenen prime esas kazanç ve gün sayılarına göre hesaplanan aylık miktarı ile 10.000 TL arasındaki fark Hazine'den karşılanmak üzere her ay ilgililere ödenmektedir. Maddede yer alan bu tutar, ödenmekte olan aylıklarda olduğu gibi her yılın ocak ve temmuz dönemlerinde bir önceki altı aylık TÜFE oranı kadar artırılmamakta, bu tutarın artırılması için her defasında ayrı bir yasal düzenleme yapılması gerekmektedir.

Emeklilere ödenmekte olan aylık tutarına yapılan artışlar bunların kök aylığına yapılmakta ve yapılan artış ile söz konusu maddede yer alan 10.000 TL mukayese edilerek yüksek olan aylık emekliye ödenmektedir.

2024 yılında 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 102'nci maddede öngörülen %49,25'lik artış, alt sınır aylığına değil, emeklilerin kök aylığına yapılmıştır. Dolayısıyla %49,25 artış ile 10.000 TL'ye yükselecek olan kök aylık %4 oranında yapılan ek ödeme ile birlikte 6.700,17 TL'dir. Bu nedenle kök aylık miktarı 6.700,17 ve daha az olanlar, 5510 sayılı Kanunun ek 19'uncu maddesinde yeni bir düzenleme yapılmadığı sürece 2024 Temmuz ayında yapılacak zam ile de bu tutar geçilemeyeceğinden kimi emekliler 2028 yılına kadar 10.000 TL almaya devam edecektir.

Şöyle ki; 2024-2026 Orta Vadeli Programda⁴² 2024 yılı için öngörülen TÜFE oranı % 33, 2025 yılı için öngörülen TÜFE oranı % 15,2, 2026 yılı için öngörülen TÜFE oranı ise % 8,5'tir. 'dir. Bu üç yıla ait kümülatif TÜFE oranı % 66,24'tür. Aşağıdaki tabloda, 6.700 ve daha altında olan aylık miktarlarının programda öngörülen TÜFE oranlarının gerçekleştiği varsayımıyla 10.000 TL'yi hangi tarihte geçecekleri gösterilmiştir.⁴³

Tablo-19: OVP'de Öngörülen TÜFE Oranlarına Göre Kök Aylık Miktarlarının Dönemlere Göre Karşılığı

Kök Aylık Miktarı	2024	2025	2025	2026	2026	2027	2027
	Tem-Ara	Oca-Haz	Ocak-Tem	Oca-Haz	Tem-Ara	Oca-Haz	Tem-Ara
	13,00%	17,70%	7,80%	6,86%	3,75%	4,58%	-
6.700,00	7.571,00	8.911,07	9.606,13	10.265,11	10.650,05	11.137,82	12.084,73
6.600,00	7.458,00	8.778,07	9.462,76	10.111,90	10.491,10	10.971,59	11.904,37
6.500,00	7.345,00	8.645,07	9.319,38	9.958,69	10.332,14	10.805,35	11.724,00
6.400,00	7.232,00	8.512,06	9.176,00	9.805,48	10.173,18	10.639,12	11.543,63
6.300,00	7.119,00	8.379,06	9.032,63	9.652,27	10.014,23	10.472,88	11.363,26
6.200,00	7.006,00	8.246,06	8.889,25	9.499,06	9.855,27	10.306,64	11.182,89
6.100,00	6.893,00	8.113,06	8.745,88	9.345,85	9.696,32	10.140,41	11.002,52
6.000,00	6.780,00	7.980,06	8.602,50	9.192,64	9.537,36	9.974,17	10.822,15
5.900,00	6.667,00	7.847,06	8.459,13	9.039,43	9.378,40	9.807,94	10.641,78
5.800,00	6.554,00	7.714,06	8.315,75	8.886,22	9.219,45	9.641,70	10.461,41
5.700,00	6.441,00	7.581,06	8.172,38	8.733,00	9.060,49	9.475,46	10.281,04
5.600,00	6.328,00	7.448,06	8.029,00	8.579,79	8.901,54	9.309,23	10.100,67
5.500,00	6.215,00	7.315,06	7.885,63	8.426,58	8.742,58	9.142,99	9.920,30
5.400,00	6.102,00	7.182,05	7.742,25	8.273,37	8.583,62	8.976,75	9.739,94
5.300,00	5.989,00	7.049,05	7.598,88	8.120,16	8.424,67	8.810,52	9.559,57
5.200,00	5.876,00	6.916,05	7.455,50	7.966,95	8.265,71	8.644,28	9.379,20
5.100,00	5.763,00	6.783,05	7.312,13	7.813,74	8.106,76	8.478,05	9.198,83
5.000,00	5.650,00	6.650,05	7.168,75	7.660,53	7.947,80	8.311,81	9.018,46
4.500,00	5.085,00	5.985,05	6.451,88	6.894,48	7.153,02	7.480,63	8.116,61
4.371,15 ⁽¹⁾	4.939,40	5.813,67	6.267,14	6.697,07	6.948,21	7.266,43	7.884,21
4.000,00	4.520,00	5.320,04	5.735,00	6.128,42	6.358,24	6.649,45	7.214,77
3.647,97 ⁽²⁾	4.122,21	4.851,84	5.230,28	5.589,08	5.798,67	6.064,25	6.579,81
3.500,00	3.955,00	4.655,04	5.018,13	5.362,37	5.563,46	5.818,27	6.312,92

42 https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/09/Orta-Vadeli-Program_2024-2026.pdf

43 Erdoğan Üvedi, SGK Emeklilerine %49,25 Zam, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, 2024/ Mart, Sayı: 243

3.454,43 ⁽³⁾	3.903,51	4.594,43	4.952,79	5.292,55	5.491,02	5.742,51	6.230,73
3.078,98 ⁽⁴⁾	3.479,25	4.095,07	4.414,49	4.717,32	4.894,22	5.118,38	5.553,53

(*) OVP'de öngörülen yıllık TÜFE oranlarının altı aylık dönemlerde tabloda gösterildiği şekilde gerçekleşeceği varsayılmıştır.

1. 2023 Aralık ayında ödenmekte olan en düşük Bağ-Kur aylık miktarının %49,25 artırılmış karşılığı.
2. 2023 Aralık ayında ödenmekte olan en düşük SSK aylık miktarının %49,25 artırılmış karşılığı.
3. 2023 Aralık ayında ödenmekte olan en düşük Bağ-Kur tarım aylık miktarının %49,25 artırılmış karşılığı.
4. 2023 Aralık ayında ödenmekte olan en düşük SSK tarım aylık miktarının %49,25 artırılmış karşılığı.

5510 sayılı Kanunun ek 19'uncu maddesi gereği 10.000 TL ödeme yapılan emeklilerden, kök aylık miktarı 5.500TL ve daha altında olanlar, TÜFE oranlarının OVP'de planlandığı şekilde gerçekleştiği ve ek 19'uncu maddedeki 10.000 TL'nin artırılmadığı senaryoya göre 2028 yılı ve sonraki yıllarda da 10.000 TL almaya devam edecektir.

4. AYLIK BAĞLAMA SİSTEMİNE İLİŞKİN MODEL ÖNERİLERİ

5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesine göre dönemler itibariyle aylıkların hangi yöntemle hesaplandığına dair ilgili mevzuat hükümleri ile bu hükümlere göre yapılan hesaplamaların sonuçları ve bağlanan aylık miktarlarındaki düşüş nedenleri yukarıda açıklanmıştır.

Kamuoyunca, bağlanan aylık miktarlarındaki düşüş, aylık bağlama oranları ile prime esas kazançların güncellenmesine esas parametrelerin 5510 sayılı Kanunla düşürülmüş olmasına bağlanmaktadır. Çözüm olarak aylık bağlama oranının artırılması ile kazançların güncellenmesinde 4447 sayılı Kanunla getirilen sisteme dönüşmesi önerilmektedir.

Bu bölümde, üçlü, ikili ve tekli dönem esas alınarak bağlanan aylıklara esas olan parametreler üzerinden aylık bağlama oranı her 360 gün için 2.25, 2.50 ve 2.75 olacak şekilde yeniden hesaplanacaktır. Yine güncelleme katsayısına esas olan gelişme hızının %30'u yerine %50'si ve %100'ünden oluşan toplama göre hesaplanacak, belirtilen gelişme hızı oranları bu defa toplam yerine çarpılmak suretiyle tekrarlanacaktır. Bu şekilde bulunan aylık miktarları mevcut sistemde hesaplanan aylık miktarları ile mukayese edilerek, aylıkların düşmesine neden olan ve "4. Aylık Miktarındaki Düşüşün Sebepleri" başlıklı bölümde değinilen sorunları ortadan kaldırıp kaldırmadığı tartışılacaktır.

4.1. Aylık Bağlama Oranının Artırılması

5510 sayılı Kanunda aylık bağlama oranı her 360 gün için %2 olarak dikkate alınmakta, 01/05/2008 tarihinden önce sigortalı olup, 2008/Ekim ayından sonraki prim ödeme gün sayısını 3600 güne tamamlayan her 360 gün için ise %3 olarak esas alınmaktadır. Yapılan hesaplamada %3'lük kısım dikkate alınmaksızın ve 2008/Ekim ayından sonra geçen tüm çalışma sürelerine esas aylık

bağlama oranı her 360 gün için %2,25, %2,5 ve %2,75 oranları üzerinden ve her bir oran için 22 farklı gün sayısı ve 27 farklı prime esas kazanç düzeyinden toplam 1782 aylık hesaplanmıştır. Okuyucuları daha fazla tablo ve rakamlarla yormamak amacıyla “3. Mevcut Sistem Üzerinden Yaşlılık Aylığı Hesapları” başlıklı bölümde yer alan her bir hesaplama tablolar halinde gösterilmeksizin, seçilecek örnek gün ve kazançlar üzerinden yapılan hesaplama sonuçları mevcut sistem ile mukayese edilecektir.

4.1.1. Üçlü Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

5510 sayılı Kanunla birlikte 2008/Ekim ayından sonra geçen sürelerle ilişkin aylık bağlama oranları her 360 gün için %2,25, %2,5 ve %2,75 oranlarına göre hesaplanmış, 360 günden eksik kalan süreler orantılı olarak dikkate alınmıştır. Bu dönem için aylık bağlama oranının yine %90’ı geçemeyeceği öngörülmüştür. 2008/Ekim ayından önceki süreler için ilgili dönemde yürürlükte olan mevzuat hükümleri aynen korunmuştur.

Tablo-20: Üçlü Sistem Üzerinden Farklı Aylık Bağlama Oranlarına (ABO) Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL)

TPGS	ABO	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
3600	MS	9.929	9.929	9.929	10.018	10.845	14.461	18.076	21.644	24.606	25.877	26.184
	2,25	9.929	9.929	9.929	9.929	10.703	14.248	17.792	21.289	23.936	25.399	25.690
	2,50	9.929	9.929	9.929	10.141	10.703	14.248	17.792	21.289	23.936	25.399	25.690
	2,75	9.929	9.929	10.000	10.391	11.271	15.100	18.929	22.710	25.849	27.311	27.666
5500	MS	8.912	9.105	10.377	10.999	12.623	17.995	23.071	27.874	31.936	34.604	35.329
	2,25	8.912	9.170	10.463	11.090	12.727	18.151	23.279	28.134	32.248	34.955	35.692
	2,50	8.912	9.585	11.018	11.671	13.391	19.147	24.608	29.794	34.241	37.196	38.015
	2,75	9.087	10.001	11.573	12.252	14.056	20.144	25.936	31.455	36.234	39.437	40.338
6000	MS	8.667	9.217	10.281	11.513	13.228	19.014	24.515	29.755	34.286	37.454	38.440
	2,25	8.667	9.315	10.398	11.651	13.385	19.249	24.829	30.147	34.757	37.986	38.995
	2,50	8.824	9.805	10.987	12.338	14.170	20.427	26.399	32.110	37.112	40.650	41.771
	2,75	9.217	10.296	11.576	13.024	14.955	21.604	27.969	34.072	39.467	43.313	44.546
6500	MS	8.943	9.797	11.501	12.752	14.432	20.076	25.436	30.534	34.921	37.977	38.922
	2,25	8.997	10.076	11.836	13.143	14.879	20.746	26.330	31.651	36.262	39.493	40.502
	2,50	9.389	10.567	12.425	13.830	15.664	21.924	27.900	33.613	38.617	42.156	43.277
	2,75	9.782	11.057	13.014	14.516	16.449	23.101	29.470	35.576	40.972	44.819	46.052
7200	MS	8.628	9.807	11.664	13.182	15.174	22.095	28.739	35.127	40.825	44.933	46.275
	2,25	8.788	10.008	11.905	13.462	15.495	22.575	29.380	35.929	41.786	46.021	47.409
	2,50	9.322	10.675	12.706	14.397	16.563	24.178	31.516	38.599	44.991	49.647	51.189
	2,75	9.857	11.343	13.507	15.332	17.631	25.780	33.653	41.270	48.196	53.274	54.970

9000	MS	9.523	11.136	13.312	15.200	17.551	25.969	34.125	42.005	48.576	52.952	54.198
	2,25	10.077	11.829	14.144	16.170	18.660	27.632	36.342	44.776	51.901	56.697	58.085
	2,50	10.679	12.582	15.047	17.224	19.865	29.440	38.752	47.788	55.516	60.768	62.310
	2,75	11.282	13.335	15.951	18.279	21.070	31.247	41.162	50.801	59.131	64.838	66.534
10000	MS	10.454	12.945	15.321	17.262	19.535	27.698	35.613	43.269	49.692	53.991	55.225
	2,25	11.056	13.698	16.225	18.317	20.740	29.505	38.023	46.281	53.307	58.062	59.450
	2,50	11.659	14.451	17.129	19.371	21.945	31.313	40.433	49.294	56.922	62.132	63.674
	2,75	12.261	15.204	18.032	20.426	23.150	33.120	42.843	52.306	60.537	66.203	67.899
12000	MS	13.200	16.489	19.391	21.511	23.723	31.697	39.438	46.934	53.267	57.529	58.763
	2,25	13.802	17.242	20.295	22.565	24.928	33.505	41.848	49.946	56.882	61.600	62.988
	2,50	14.405	17.995	21.199	23.619	26.133	35.312	44.258	52.959	60.497	65.670	67.212
	2,75	14.887	18.597	21.922	24.463	27.097	36.758	46.186	55.369	63.389	68.927	70.592
14400	MS	15.357	19.180	22.963	25.545	27.704	35.511	43.096	50.450	56.703	60.933	62.166
	2,25	15.960	19.933	23.867	26.599	28.909	37.318	45.506	53.463	60.318	65.003	66.391
	2,50	15.960	19.933	23.867	26.599	28.909	37.318	45.506	53.463	60.318	65.003	66.391
	2,75	15.960	19.933	23.867	26.599	28.909	37.318	45.506	53.463	60.318	65.003	66.391
16200	MS	16.545	20.662	24.733	27.439	29.564	37.267	44.756	52.021	58.224	62.433	63.667
	2,25	16.545	20.662	24.733	27.439	29.564	37.267	44.756	52.021	58.224	62.433	63.667
	2,50	16.545	20.662	24.733	27.439	29.564	37.267	44.756	52.021	58.224	62.433	63.667
	2,75	16.545	20.662	24.733	27.439	29.564	37.267	44.756	52.021	58.224	62.433	63.667
Açıklama:												
1) TPGS: Toplam prim gün sayısı, ABO: Aylık bağlama oranı, MS: Mevcut sistem												
2) 14400 gün üzerinden ve 16200 gün üzerinden hesaplanan aylıklarda aylık bağlama oranı 2000 yılı öncesi %85'i, 2008/Ekim sonrası dönem için de %90'ı geçtiğinden aylık miktarları aynı olmaktadır.												
3) Bazı gün sayısı ve kazanç seviyelerinde aylık miktarının aynı görülmesinin sebebi; 5510 sayılı Kanunun 55'inci maddesinin üçüncü fıkrasında bakmakla yükümlüsü olanlar için aylık bağlama oranının %40'tan az olamayacağına ilişkin düzenlemedir.												

Tablodaki en yüksek aylık miktarı, 12000 gün üzerinden hesaplanan 70.592 TL'dir. 2008/Ekim ayından önce geçen gün sayısı 12000 gün için 6420, 16200 gün için ise 10620'dir. 12000 gün üzerinden hesaplanan aylık miktarının 16200 günden hesaplanan aylık miktarından yüksek olmasının sebebi; her iki gün sayısı üzerinden 2008 sonrası için hesaplanan tam aylık miktarı 63.213,75 TL olmakla birlikte, 12000 gün için bu miktar 2008/Ekim ayı öncesi 6420 güne orantılandığında kısmi aylık tutarı 29.394,39 TL, 16200 gün için 10620 güne orantılandığında ise kısmi aylık tutarı 21.773,63 TL olmaktadır. Bu durum, gün sayısı daha az olanın gün sayısı daha çok olandan daha fazla aylık aldığı bir başka göstergesini oluşturmaktadır.

Tablo-21: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Artış Tutarları (TL)

TPGS	ABO	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
3600	2,25	0	0	0	-89	-142	-213	-284	-355	-670	-478	-494
	2,50	0	0	0	123	-142	-213	-284	-355	-670	-478	-494
	2,75	0	0	71	373	426	640	853	1.066	1.244	1.434	1.482
5500	2,25	0	65	87	91	104	156	208	260	312	350	363
	2,50	0	415	555	581	664	996	1.329	1.661	1.993	2.241	2.323
	2,75	175	896	1.196	1.253	1.432	2.149	2.865	3.581	4.297	4.832	5.009
6000	2,25	0	98	118	137	157	236	314	392	471	533	555
	2,50	157	588	706	824	942	1.413	1.884	2.355	2.826	3.196	3.331
	2,75	550	1.079	1.295	1.511	1.727	2.590	3.454	4.317	5.181	5.859	6.106
6500	2,25	54	279	335	391	447	670	894	1.117	1.340	1.516	1.580
	2,50	446	770	924	1.078	1.232	1.848	2.464	3.080	3.695	4.179	4.355
	2,75	785	981	1.177	1.374	1.570	2.355	3.140	3.925	4.710	5.327	5.551
7200	2,25	160	201	240	280	321	481	641	801	962	1.088	1.134
	2,50	694	868	1.042	1.215	1.389	2.083	2.778	3.472	4.167	4.714	4.915
	2,75	1.229	1.536	1.843	2.150	2.457	3.686	4.914	6.143	7.372	8.340	8.695
9000	2,25	554	693	831	970	1.109	1.663	2.217	2.771	3.326	3.745	3.887
	2,50	1.156	1.446	1.735	2.024	2.314	3.470	4.627	5.784	6.941	7.815	8.111
	2,75	1.759	2.199	2.639	3.079	3.519	5.278	7.037	8.796	10.556	11.886	12.336
10000	2,25	603	753	904	1.054	1.205	1.807	2.410	3.013	3.615	4.070	4.225
	2,50	1.205	1.506	1.807	2.109	2.410	3.615	4.820	6.025	7.230	8.141	8.449
	2,75	1.808	2.259	2.711	3.163	3.615	5.422	7.230	9.038	10.845	12.211	12.674
12000	2,25	603	753	904	1.054	1.205	1.808	2.410	3.012	3.615	4.070	4.225
	2,50	1.205	1.506	1.807	2.109	2.410	3.615	4.820	6.025	7.230	8.141	8.449
	2,75	1.687	2.109	2.530	2.952	3.374	5.061	6.748	8.435	10.122	11.397	11.829
14400	2,25	603	753	904	1.054	1.205	1.808	2.410	3.012	3.615	4.070	4.225
	2,50	603	753	904	1.054	1.205	1.808	2.410	3.012	3.615	4.070	4.225
	2,75	603	753	904	1.054	1.205	1.808	2.410	3.012	3.615	4.070	4.225
16200	2,25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2,50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2,75	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

* TPGS: Toplam prim gün sayısı, ABO: Aylık bağlama oranı

Senaryolarda yer alan aylık bağlama oranlarına göre hesaplanan aylık miktarları, mevcut sisteme göre hesaplanan aylık miktarlarıyla mukayese edildiğinde, 3600 gün üzerinden hesaplanan aylık miktarı mevcut sisteme göre düşmektedir. Bu senaryoda 1350 günlük süre 2008/Ekim ayından sonra geçen ve 3600 günü tamamlayan süredir. Mevcut sistem gereği 1350 günlük süre-

nin her 360 günü için aylık bağlama oranı %3 olarak esas alındığından, aylık bağlama oranının 2,25 ve 2,50 olduğu senaryoda aylık miktarı doğal olarak düşmektedir. Yine 3600 gün üzerinden ve farklı aylık bağlama oranları üzerinden hesaplanan aylıklarda fark çıkmamasının nedeni, 5510 sayılı Kanununun 55'inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan hükümden bir başka deyişle, bu aylıkların %40 aylık bağlama oranı üzerinden hesaplanmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo-22: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Artış Oranları (TL)

TPGS	ABO	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
3600	2,25	0,00%	0,00%	0,00%	-0,88%	-1,31%	-1,47%	-1,57%	-1,64%	-2,72%	-1,85%	-1,89%
	2,50	0,00%	0,00%	0,00%	1,23%	-1,31%	-1,47%	-1,57%	-1,64%	-2,72%	-1,85%	-1,89%
	2,75	0,00%	0,00%	0,72%	3,72%	3,93%	4,42%	4,72%	4,92%	5,05%	5,54%	5,66%
5500	2,25	0,00%	0,71%	0,84%	0,83%	0,82%	0,87%	0,90%	0,93%	0,98%	1,01%	1,03%
	2,50	0,00%	5,27%	6,18%	6,11%	6,09%	6,40%	6,66%	6,89%	7,22%	7,49%	7,60%
	2,75	1,96%	9,84%	11,53%	11,40%	11,35%	11,94%	12,42%	12,85%	13,46%	13,96%	14,18%
6000	2,25	0,00%	1,06%	1,15%	1,19%	1,19%	1,24%	1,28%	1,32%	1,37%	1,42%	1,44%
	2,50	1,81%	6,38%	6,87%	7,16%	7,12%	7,43%	7,68%	7,91%	8,24%	8,53%	8,66%
	2,75	6,35%	11,71%	12,60%	13,12%	13,05%	13,62%	14,09%	14,51%	15,11%	15,64%	15,88%
6500	2,25	0,60%	2,85%	2,91%	3,07%	3,10%	3,34%	3,51%	3,66%	3,84%	3,99%	4,06%
	2,50	4,99%	7,85%	8,03%	8,45%	8,54%	9,20%	9,69%	10,09%	10,58%	11,01%	11,19%
	2,75	6,35%	11,71%	12,60%	13,12%	13,05%	13,62%	14,09%	14,51%	15,11%	15,64%	15,88%
7200	2,25	1,85%	2,05%	2,06%	2,13%	2,11%	2,18%	2,23%	2,28%	2,36%	2,42%	2,45%
	2,50	8,04%	8,85%	8,93%	9,22%	9,15%	9,43%	9,67%	9,88%	10,21%	10,49%	10,62%
	2,75	14,24%	15,66%	15,80%	16,31%	16,19%	16,68%	17,10%	17,49%	18,06%	18,56%	18,79%
9000	2,25	5,82%	6,22%	6,25%	6,38%	6,32%	6,40%	6,50%	6,60%	6,85%	7,07%	7,17%
	2,50	12,14%	12,99%	13,03%	13,32%	13,18%	13,36%	13,56%	13,77%	14,29%	14,76%	14,97%
	2,75	18,47%	19,75%	19,82%	20,26%	20,05%	20,32%	20,62%	20,94%	21,73%	22,45%	22,76%
10000	2,25	5,76%	5,82%	5,90%	6,11%	6,17%	6,53%	6,77%	6,96%	7,27%	7,54%	7,65%
	2,50	11,53%	11,64%	11,80%	12,22%	12,34%	13,05%	13,53%	13,92%	14,55%	15,08%	15,30%
	2,75	17,29%	17,45%	17,70%	18,32%	18,51%	19,58%	20,30%	20,89%	21,82%	22,62%	22,95%
12000	2,25	4,56%	4,57%	4,66%	4,90%	5,08%	5,70%	6,11%	6,42%	6,79%	7,08%	7,19%
	2,50	9,13%	9,14%	9,32%	9,80%	10,16%	11,40%	12,22%	12,84%	13,57%	14,15%	14,38%
	2,75	12,78%	12,79%	13,05%	13,72%	14,22%	15,97%	17,11%	17,97%	19,00%	19,81%	20,13%
14400	2,25	3,92%	3,93%	3,94%	4,13%	4,35%	5,09%	5,59%	5,97%	6,38%	6,68%	6,80%
	2,50	3,92%	3,93%	3,94%	4,13%	4,35%	5,09%	5,59%	5,97%	6,38%	6,68%	6,80%
	2,75	3,92%	3,93%	3,94%	4,13%	4,35%	5,09%	5,59%	5,97%	6,38%	6,68%	6,80%

16200	2,25	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	2,50	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	2,75	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
* TPGS: Toplam prim gün sayısı, ABO: Aylık bağlama oranı												

En fazla artış tutarı, 10000 gün ve azami kazanç üzerinden hesaplanan aylık miktarıyla uyumlu olarak en yüksek artış oranı da %22,95 ile bu senaryoda oluşmaktadır. Tablodaki ortalama artış oranı ise %7,36 olmaktadır.

Aylık bağlama oranının; %2,25 alınması durumunda aylıktaki asgari artış 54 TL, azami artış 4.225 TL, %2,5 alınması halinde aylıktaki asgari artış 123 TL, azami artış 8.449 TL, %2,75 alınması halinde ise aylıktaki asgari artış 71 TL, azami artış ise 12.674 TL olmakta, ortalama aylık artış tutarı ise 2.217 TL'ye tekabül etmektedir.

4.1.2. İkili Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

Sigortalılığı 01/01/2000 tarihi itibarıyla başlayanlar için ikili sistem göre aynı senaryolar ve aylık bağlama oranları üzerinden yapılan hesaplamalar aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-23: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Artış Tutarları (TL)

TPGS	ABO	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
4680	MS	6.138	7.225	8.271	9.650	11.028	16.542	21.739	26.600	29.875	31.325	31.325
	2,25	6.138	7.225	8.404	9.805	11.206	16.808	22.094	27.044	30.407	31.901	31.901
	2,50	6.138	7.253	8.621	10.057	11.494	17.241	22.671	27.764	31.272	32.838	32.838
	2,75	6.138	7.435	8.837	10.309	11.782	17.673	23.247	28.485	32.137	33.775	33.775
5400	MS	6.726	7.586	9.103	10.620	12.138	18.206	23.973	29.421	33.447	36.087	36.803
	2,25	6.726	7.688	9.226	10.764	12.301	18.452	24.301	29.830	33.938	36.641	37.378
	2,50	6.726	8.072	9.686	11.300	12.915	19.372	25.527	31.363	35.778	38.716	39.535
	2,75	6.829	8.455	10.146	11.837	13.528	20.292	26.754	32.897	37.619	40.792	41.693
6480	MS	7.111	8.531	10.237	11.944	13.650	20.475	27.015	33.253	38.066	40.982	41.661
	2,25	7.151	8.854	10.624	12.395	14.166	21.249	28.047	34.543	39.614	42.719	43.456
	2,50	7.440	9.300	11.160	13.020	14.880	22.321	29.476	36.329	41.758	45.123	45.942
	2,75	7.797	9.747	11.696	13.645	15.595	23.392	30.905	38.115	43.901	47.526	48.428
7200	MS	7.352	9.103	10.923	12.744	14.564	21.846	28.852	35.565	40.894	44.071	44.747
	2,25	7.603	9.504	11.404	13.305	15.206	22.809	30.135	37.168	42.818	46.217	46.955
	2,50	8.031	10.038	12.046	14.053	16.061	24.092	31.845	39.306	45.384	49.079	49.898
	2,75	8.458	10.573	12.687	14.802	16.916	25.374	33.556	41.445	47.950	51.941	52.842

7560	MS	7.579	9.474	11.369	13.264	15.159	22.738	30.044	37.061	42.713	46.138	46.899
	2,25	7.938	9.922	11.906	13.891	15.875	23.813	31.477	38.853	44.863	48.537	49.368
	2,50	8.408	10.510	12.612	14.714	16.816	25.224	33.358	41.204	47.685	51.686	52.609
	2,75	8.878	11.098	13.317	15.537	17.756	26.634	35.239	43.555	50.506	54.835	55.850
7920	MS	7.871	9.839	11.807	13.775	15.742	23.614	31.215	38.531	44.498	48.252	49.182
	2,25	8.267	10.333	12.400	14.467	16.533	24.800	32.797	40.508	46.870	50.909	51.927
	2,50	8.778	10.973	13.168	15.362	17.557	26.335	34.844	43.067	49.941	54.349	55.479
	2,75	9.290	11.613	13.935	16.258	18.580	27.870	36.891	45.625	53.011	57.788	59.031
8640	MS	8.459	10.574	12.689	14.804	16.919	25.378	33.573	41.489	48.084	52.491	53.757
	2,25	8.930	11.162	13.394	15.627	17.859	26.789	35.454	43.840	50.906	55.670	57.058
	2,50	8.524	11.905	14.285	16.666	19.047	28.571	37.830	46.810	54.470	59.686	61.227
	2,75	10.118	12.647	15.176	17.706	20.235	30.353	40.206	49.780	58.034	63.701	65.397
8730	MS	8.491	10.613	12.736	14.859	16.982	25.472	33.702	41.654	48.301	52.734	53.999
	2,25	8.969	11.211	13.454	15.696	17.938	26.907	35.615	44.046	51.170	55.965	57.353
	2,50	9.572	11.964	14.357	16.750	19.143	28.715	38.025	47.058	54.785	60.036	61.578
	2,75	10.174	12.718	15.261	17.805	20.348	30.522	40.435	50.071	58.400	64.106	65.802

* TPGS: Toplam prim gün sayısı, ABO: Aylık bağlama oranı, MS: Mevcut sistem

Oluşturulan senaryodaki 8730 gün üzerinden mevcut ikili sisteme göre 53.999 TL olarak hesaplanan aylık miktarı, aylık bağlama oranının %2,75 olması durumunda 65.802 TL'ye yükselmektedir. 4680 gün üzerinden hesaplanan aylık miktarında ise 5510 sayılı Kanunun yukarıda değinilen 55'inci maddesinin üçüncü fıkrası gereği aylık bağlama oranının %40 esas alınması nedeniyle değişmemektedir.

Tablo-24: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Artış Tutarları (TL)

TPGS	ABO	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
4680	2,25	0	0	133	155	177	266	355	444	532	577	577
	2,50	0	28	350	407	466	699	931	1.164	1.397	1.514	1.514
	2,75	0	210	566	659	754	1.131	1.508	1.885	2.262	2.451	2.451
5400	2,25	0	102	123	143	164	245	327	409	491	553	575
	2,50	0	384	460	537	613	920	1.227	1.534	1.840	2.076	2.157
	2,75	103	869	1.043	1.217	1.390	2.086	2.781	3.476	4.171	4.705	4.890
6480	2,25	40	323	387	452	516	774	1.032	1.290	1.548	1.736	1.795
	2,50	329	769	923	1.077	1.230	1.846	2.461	3.076	3.691	4.140	4.281
	2,75	686	1.216	1.459	1.702	1.945	2.917	3.890	4.862	5.835	6.544	6.767

7200	2,25	251	401	481	561	641	962	1.283	1.604	1.924	2.146	2.208
	2,50	679	935	1.123	1.310	1.497	2.245	2.993	3.742	4.490	5.008	5.151
	2,75	855	1.069	1.283	1.497	1.711	2.566	3.421	4.276	5.132	5.723	5.887
7560	2,25	359	448	537	627	717	1.075	1.433	1.791	2.150	2.399	2.469
	2,50	829	1.036	1.243	1.450	1.657	2.486	3.314	4.143	4.971	5.548	5.711
	2,75	1.299	1.624	1.948	2.273	2.598	3.896	5.195	6.494	7.793	8.697	8.952
7920	2,25	396	494	593	692	791	1.186	1.582	1.977	2.373	2.658	2.745
	2,50	907	1.134	1.361	1.588	1.814	2.721	3.629	4.536	5.443	6.097	6.297
	2,75	1.419	1.774	2.128	2.483	2.838	4.257	5.676	7.094	8.513	9.536	9.850
8640	2,25	471	588	705	823	941	1.411	1.881	2.351	2.822	3.179	3.301
	2,50	65	1.330	1.596	1.862	2.129	3.193	4.257	5.321	6.386	7.194	7.470
	2,75	1.659	2.073	2.487	2.902	3.317	4.975	6.633	8.291	9.950	11.209	11.640
8730	2,25	478	598	717	837	957	1.435	1.913	2.391	2.870	3.231	3.354
	2,50	1.081	1.351	1.621	1.891	2.162	3.242	4.323	5.404	6.485	7.302	7.578
	2,75	1.683	2.104	2.525	2.946	3.367	5.050	6.733	8.416	10.100	11.372	11.803

4680 ve 5400 gün üzerinden hesaplanan aylık miktarlarında herhangi bir artış olmamakta, en yüksek artış 11.803 TL ile 8730 günden hesaplanan aylıkta meydana gelmektedir.

Tablo-25: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Artış Oranları

TPGS	ABO	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
4680	2,25	0,00%	0,00%	1,61%	1,61%	1,61%	1,61%	1,63%	1,67%	1,78%	1,84%	1,84%
	2,50	0,00%	0,39%	4,23%	4,22%	4,22%	4,22%	4,28%	4,38%	4,68%	4,83%	4,83%
	2,75	0,00%	2,91%	6,84%	6,83%	6,84%	6,84%	6,94%	7,09%	7,57%	7,82%	7,82%
5400	2,25	0,00%	1,34%	1,35%	1,35%	1,35%	1,35%	1,36%	1,39%	1,47%	1,53%	1,56%
	2,50	0,00%	6,41%	6,40%	6,40%	6,40%	6,40%	6,48%	6,60%	6,97%	7,29%	7,43%
	2,75	1,53%	11,46%	11,46%	11,46%	11,46%	11,46%	11,60%	11,81%	12,47%	13,04%	13,29%
6480	2,25	0,56%	3,79%	3,78%	3,78%	3,78%	3,78%	3,82%	3,88%	4,07%	4,24%	4,31%
	2,50	4,63%	9,01%	9,01%	9,01%	9,01%	9,01%	9,11%	9,25%	9,70%	10,10%	10,28%
	2,75	9,65%	14,25%	14,25%	14,25%	14,25%	14,25%	14,40%	14,62%	15,33%	15,97%	16,24%
7200	2,25	3,41%	4,41%	4,40%	4,40%	4,40%	4,40%	4,45%	4,51%	4,71%	4,87%	4,93%
	2,50	9,24%	10,27%	10,28%	10,28%	10,28%	10,28%	10,38%	10,52%	10,98%	11,36%	11,51%
	2,75	9,65%	14,25%	14,25%	14,25%	14,25%	14,25%	14,40%	14,62%	15,33%	15,97%	16,24%

7560	2,25	4,74%	4,73%	4,73%	4,73%	4,73%	4,73%	4,77%	4,83%	5,03%	5,20%	5,27%
	2,50	10,94%	10,93%	10,93%	10,93%	10,93%	10,93%	11,03%	11,18%	11,64%	12,02%	12,18%
	2,75	17,14%	17,14%	17,14%	17,14%	17,14%	17,14%	17,29%	17,52%	18,24%	18,85%	19,09%
7920	2,25	5,03%	5,02%	5,02%	5,02%	5,02%	5,02%	5,07%	5,13%	5,33%	5,51%	5,58%
	2,50	11,52%	11,53%	11,53%	11,53%	11,53%	11,53%	11,62%	11,77%	12,23%	12,64%	12,80%
	2,75	18,03%	18,03%	18,03%	18,03%	18,03%	18,03%	18,18%	18,41%	19,13%	19,76%	20,03%
8640	2,25	5,57%	5,56%	5,56%	5,56%	5,56%	5,56%	5,60%	5,67%	5,87%	6,06%	6,14%
	2,50	0,77%	12,58%	12,58%	12,58%	12,58%	12,58%	12,68%	12,83%	13,28%	13,71%	13,90%
	2,75	19,61%	19,60%	19,60%	19,60%	19,60%	19,60%	19,76%	19,98%	20,69%	21,35%	21,65%
8730	2,25	5,63%	5,63%	5,63%	5,63%	5,63%	5,63%	5,68%	5,74%	5,94%	6,13%	6,21%
	2,50	12,73%	12,73%	12,73%	12,73%	12,73%	12,73%	12,83%	12,97%	13,43%	13,85%	14,03%
	2,75	19,82%	19,82%	19,82%	19,82%	19,82%	19,82%	19,98%	20,21%	20,91%	21,56%	21,86%

Aylık bağlama oranının; %2,25 alınması durumunda aylıktaki asgari artış 40 TL, azami artış 3.354 TL, %2,5 alınması halinde aylıktaki asgari artış 28 TL, azami artış 7.578 TL, %2,75 alınması halinde ise aylıktaki asgari artış 103 TL, azami artış ise 11.803 TL olmakta, ortalama aylık artış tutarı ise 2.535 TL'ye tekabül etmektedir.

4.1.3. Sigortalılığı 01/10/2008 Tarihinde Başlayanlar İçin 5510 Sayılı Kanuna Göre Hesaplanan Aylıklar

Sigortalılığı 01/10/2008 tarihinde başlayıp 31/03/2024 tarihinde sona eren sigortalının toplam prim ödeme gün sayısı 5580'dir. Belirtilen gün sayısı üzerinden yine farklı kazançlar üzerinden yapılan aylık hesaplamalarına ilişkin sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-26: Tekli Sistem Üzerinden Farklı ABO'lara Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL)

SPEK Düzeyi	Aylık Bağlama Oranı				Aylıktaki Değişim Tutarı (TL)		
	MS	2,25%	2,50%	2,75%	2,25%	2,50%	2,75%
AÜ x 1,00	6.279	6.279	6.279	6.691	-	-	412
AÜ x 1,25	6.279	6.843	7.531	8.284	564	1.252	2.005
AÜ x 1,50	7.300	8.134	9.038	9.941	834	1.738	2.642
AÜ x 1,75	8.435	9.489	10.544	11.598	1.054	2.109	3.163
AÜ x 2,00	9.640	10.845	12.050	13.255	1.205	2.410	3.615
AÜ x 3,00	14.460	16.268	18.075	19.883	1.808	3.615	5.423
AÜ x 4,00	19.280	21.690	24.100	26.510	2.410	4.820	7.230
AÜ x 5,00	24.100	7.113	30.125	33.138	3.013	6.025	9.038

AÜ x 6,00	28.920	32.535	36.150	39.765	3.615	7.230	10.845
AÜ x 7,00	32.564	36.634	40.704	44.775	4.070	8.141	12.211
AÜ x 7,50	33.797	38.022	42.246	46.471	4.225	8.449	12.674

SPEK düzeyi asgari ücretin 1,75 ve üzeri katı olanlar için hesaplanan aylık miktarları mevcut sisteme göre;

- %2,25 için %12,5,
 - %2,50 için %25 ve
 - %2,75 için %37,5
- oranında artmaktadır.

4.2. Güncelleme Katsayısında Gelişme Hızı Oranının Artırılması

5510 sayılı Kanunla bağlanan aylıkların düşüşüne aylık bağlama oranının yanı sıra, bir başka etken olarak da sigorta prime esas kazançların reform öncesi TÜFE ve GH'nin tamamının birbiri ile çarpımı sonucu bulunan çarpan ile güncellenmesi yerine GH'nin %30'unun alınması ve çarpım yerine toplamın kullanılması gösterilmektedir.

2008/Ekim ayından sonra geçen sürelerle ait prime esas kazançların güncellenmesinde mevcut sistemdeki GH'nin %30'u yerine %50 ve %100'ünün esas alınması ve işlemin yine TÜFE ve GH'nin toplamına göre yapılması sonucu ile bu oranların birbiri ile çarpımı durumunda kazançlardaki değişim incelenecek ve bu senaryolara göre çıkan sonuçların 2024 yılında yürürlükte olan alt sınır kazanç oranına bakılacaktır.

Bu başlık altında getirilen öneri için üçlü sisteme göre 2376, ikili sisteme göre 352 ve sigortalılığı ilk defa 01/10/2008 tarihinde sonra başlayanlar için de 44 olmak üzere toplam 2772 aylık hesaplanmıştır.

4.2.1. Senaryolara Göre 2024 Yılına Taşınan Ortalama Aylık Kazançlar ve Asgari Ücrete Oranı

5510 sayılı Kanuna göre prime esas kazançların güncellenmesine esas olan güncelleme katsayısının tespitinde gelişme hızının %30'u esas alınarak TÜFE oranı ile toplanmaktadır.

Aşağıdaki tabloda, mevcut sisteme göre GH'nin %50 ve %100'ünün yine toplam şeklinde dikkate alınması durumu ile bu defa aynı oranların çarpılması suretiyle elde edilen güncelleme katsayılarına göre 2008/Ekim ayından aylık başvurusunun yapıldığı 31/03/2024 tarihine kadar 5580 gün üzerinden bildirilen farklı kazanç düzeylerine göre hesaplanan ortalama aylık kazanç tutarlarına yer verilmiştir.

Tablo-27: Gelişme Hızı Oranlarına Göre Ortalama Aylık Kazanç Tutarları

SPEK Düzeyi	Mevcut Sistem	TÜFE + GH (Toplam)		TÜFE x GH (Çarpım)	
		GH %50	GH %100	GH %50	GH %100
AÜ x 1,00	10.017	10.495	11.820	10.862	12.668
AÜ x 1,25	12.521	13.118	14.775	13.577	15.834
AÜ x 1,50	15.026	15.742	17.730	16.292	19.001
AÜ x 1,75	17.530	18.365	20.685	19.008	22.168
AÜ x 2,00	20.034	20.989	23.640	21.723	25.335
AÜ x 2,25	22.538	23.613	26.595	24.438	28.502
AÜ x 2,50	25.043	26.237	29.550	27.154	31.669
AÜ x 2,75	27.547	28.860	32.505	29.869	34.835
AÜ x 3,00	30.051	31.484	35.460	32.585	38.002
AÜ x 3,25	32.555	34.107	38.415	35.300	41.169
AÜ x 3,50	35.060	36.731	41.370	38.015	44.336
AÜ x 3,75	37.564	39.355	44.325	40.731	47.503
AÜ x 4,00	40.068	41.978	47.280	43.446	50.669
AÜ x 4,25	42.572	44.602	50.235	46.161	53.837
AÜ x 4,50	45.077	47.226	53.190	48.877	57.003
AÜ x 4,75	47.581	49.849	56.145	51.592	60.170
AÜ x 5,00	50.085	52.473	59.100	54.308	63.337
AÜ x 5,25	52.589	55.097	62.055	57.023	66.504
AÜ x 5,50	55.094	57.720	65.010	59.738	69.671
AÜ x 5,75	57.598	60.344	67.965	62.454	72.838
AÜ x 6,00	60.102	62.968	70.920	65.169	76.004
AÜ x 6,25	62.606	65.591	73.875	67.884	79.171
AÜ x 6,50	65.111	68.215	76.830	70.600	82.339
AÜ x 6,75	62.765	65.567	73.309	67.785	78.396
AÜ x 7,00	67.674	70.829	79.576	73.274	85.211
AÜ x 7,25	68.956	72.136	80.948	74.611	86.647
AÜ x 7,50	70.238	73.443	82.321	75.948	88.083

2008/Ekim ayından sonraki bildirimleri asgari ücret ve bunun neredeyse 2 katı üzerinden ödenen primlere göre bulunan ortalama aylık kazanç asgari ücret seviyesine ulaşamamaktadır. GH'nin %100'ünün alındığı durumda dahi asgari ücretin %75 fazlası üzerinden prim ödeyenlerin ortalama aylık kazancı asgari ücrete ulaşmaktadır.

Güncelleme katsayısının tespitinde toplama işlemi yerine çarpma işlemi ile GH'nin yine %100'ünün alınması durumunda bu defa asgari ücretin 1,75 katı üzerinden prim ödeyenlerin ortalama aylık kazancı asgari ücret seviyesine ulaşmaktadır.

Tablo-28: Ortalama Aylık Kazançların Asgari Ücrete Oranları

SPEK Düzeyi	Mevcut Sistem	TÜFE + GH (Toplam)		TÜFE x GH (Çarpım)	
		GH %50	GH %100	GH %50	GH %100
AÜ x 1,00	50,1%	52,5%	59,1%	54,3%	63,3%
AÜ x 1,25	62,6%	65,6%	73,9%	67,9%	79,2%
AÜ x 1,50	75,1%	78,7%	88,6%	81,5%	95,0%
AÜ x 1,75	87,6%	91,8%	103,4%	95,0%	110,8%
AÜ x 2,00	100,2%	104,9%	118,2%	108,6%	126,7%
AÜ x 2,25	112,7%	118,0%	133,0%	122,2%	142,5%
AÜ x 2,50	125,2%	131,2%	147,7%	135,8%	158,3%
AÜ x 2,75	137,7%	144,3%	162,5%	149,3%	174,2%
AÜ x 3,00	150,2%	157,4%	177,3%	162,9%	190,0%
AÜ x 3,25	162,8%	170,5%	192,1%	176,5%	205,8%
AÜ x 3,50	175,3%	183,6%	206,8%	190,1%	221,7%
AÜ x 3,75	187,8%	196,7%	221,6%	203,6%	237,5%
AÜ x 4,00	200,3%	209,9%	236,4%	217,2%	253,3%
AÜ x 4,25	212,8%	223,0%	251,1%	230,8%	269,1%
AÜ x 4,50	225,4%	236,1%	265,9%	244,4%	285,0%
AÜ x 4,75	237,9%	249,2%	280,7%	257,9%	300,8%
AÜ x 5,00	250,4%	262,3%	295,5%	271,5%	316,6%
AÜ x 5,25	262,9%	275,4%	310,2%	285,1%	332,5%
AÜ x 5,50	275,4%	288,6%	325,0%	298,7%	348,3%
AÜ x 5,75	288,0%	301,7%	339,8%	312,2%	364,1%
AÜ x 6,00	300,5%	314,8%	354,6%	325,8%	380,0%
AÜ x 6,25	313,0%	327,9%	369,3%	339,4%	395,8%
AÜ x 6,50	325,5%	341,0%	384,1%	353,0%	411,6%
AÜ x 6,75	313,8%	327,8%	366,5%	338,9%	391,9%
AÜ x 7,00	338,3%	354,1%	397,8%	366,3%	426,0%
AÜ x 7,25	344,7%	360,6%	404,7%	373,0%	433,2%
AÜ x 7,50	351,1%	367,2%	411,6%	379,7%	440,4%

Güncelleme katsayısının belirlenmesinde hangi yöntemi kullanırsak kullanalım, ilgililer adına ödenmiş olan prim tutarları, aylık başvurusunun yapıldığı yılda yürürlükte olan kazancın genel itibariyle %50'sine tekabül etmektedir. Mevcut sisteme göre asgari ücrete üzerinden tespit edilen ortalama aylık kazanç tutarı yürürlükteki kazancın %50'ine karşılık gelmekte iken asgari ücretin 7,5 katı üzerinden prim ödeyen sigortalının ortalama aylık kazancı da asgari ücretin 3,51 katına karşılık gelmektedir. İlgili yılında yürürlükte olan üst sınır kazanç üzerinden bildirim yapılan ve 2024 yılına güncellenerek 70.238 TL olarak bulunan ortalama aylık kazancın 2024 yılında yürürlükte olan 150.018 TL tutarındaki üst sınır kazanç oranı %46,8 olmaktadır.

Bu durum, sigorta primine esas kazancın belirlenmesine ilişkin yöntem ile bu kazançların güncellenmesinde kullanılan yöntem arasında bir bağ olmadığını gösterdiği gibi, asgari ücretin enflasyonun oldukça üzerinde arttığına da açık bir göstergesidir.

4.2.2. Üçlü Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

Güncelleme katsayısında yer alan GH'nin %30 yerine %50 veya %100'ünün yine toplam şeklinde dikkate alınması ortalama aylık kazancı ve bu kazançlara göre hesaplanan aylık miktarları doğal olarak artırmaktadır. Ancak, ilgili yılında bildirilen kazancın yürürlükte olan asgari ücretin yarısına tekabül edebilmesi nedeniyle bu bölümde GH'nin toplamı yerine GH'nin %50'si ve %100'nün TÜFE oranıyla çarpılması sonucu bulunan güncelleme katsayısına göre güncellenen ortalama aylık kazançlara göre yapılan hesaplamalara yer verilecektir.

Tablo-29: Üçlü Sistem Üzerinden Farklı GH Oranlarının Çarpımına Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL)

TPGS	GH	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
3600	MS	9.929	9.929	9.929	10.018	10.845	14.461	18.076	21.644	24.606	25.877	26.184
	50%	11.540	11.540	11.540	11.638	12.589	16.751	20.914	25.020	28.086	29.825	30.153
	100%	15.516	15.516	15.516	15.634	16.881	22.371	27.860	33.271	37.242	39.425	39.792
5500	MS	8.912	9.105	10.377	10.999	12.623	17.995	23.071	27.874	31.936	34.604	35.329
	50%	10.195	10.405	11.759	12.504	14.352	20.420	26.138	31.535	36.057	38.969	39.723
	100%	13.327	13.574	15.104	16.148	18.540	26.276	33.528	40.334	45.930	49.392	50.198
6000	MS	8.667	9.217	10.281	11.513	13.228	19.014	24.515	29.755	34.286	37.454	38.440
	50%	9.837	10.428	11.594	12.959	14.893	21.362	27.496	33.321	38.309	41.724	42.744
	100%	12.684	13.366	14.766	16.443	18.906	27.005	34.641	41.848	47.898	51.864	52.943

6500	MS	8.943	9.797	11.501	12.752	14.432	20.076	25.436	30.534	34.921	37.977	38.922
	50%	10.191	11.131	13.057	14.446	16.344	22.660	28.642	34.315	39.149	42.445	43.422
	100%	13.247	14.385	16.845	18.564	20.986	28.910	36.372	43.404	49.277	53.109	54.142
7200	MS	8.628	9.807	11.664	13.182	15.174	22.095	28.739	35.127	40.825	44.933	46.275
	50%	9.708	10.979	13.052	14.724	16.956	24.648	32.014	39.078	45.327	49.754	51.153
	100%	12.276	13.748	16.326	18.351	21.151	30.637	39.673	48.290	55.779	60.893	62.396
9000	MS	9.523	11.136	13.312	15.200	17.551	25.969	34.125	42.005	48.576	52.952	54.198
	50%	10.770	12.557	15.009	17.120	19.777	29.244	38.401	47.233	54.521	59.282	60.582
	100%	13.759	15.945	19.051	21.686	25.077	37.033	48.558	59.634	68.572	74.185	75.581
10000	MS	10.454	12.945	15.321	17.262	19.535	27.698	35.613	43.269	49.692	53.991	55.225
	50%	11.873	14.697	17.386	19.561	22.128	31.298	40.176	48.748	55.866	60.540	61.827
	100%	15.298	18.923	22.360	25.086	28.354	39.910	51.061	61.788	70.503	76.004	77.386
12000	MS	13.200	16.489	19.391	21.511	23.723	31.697	39.438	46.934	53.267	57.529	58.763
	50%	15.113	18.878	22.188	24.573	27.069	36.017	44.689	53.072	60.084	64.714	66.001
	100%	19.783	24.711	29.008	32.026	35.195	46.443	57.309	67.775	76.342	81.783	83.165
14400	MS	15.357	19.180	22.963	25.545	27.704	35.511	43.096	50.450	56.703	60.933	62.166
	50%	17.659	22.054	26.402	29.333	31.766	40.516	49.005	57.221	64.138	68.730	70.016
	100%	23.308	29.108	34.843	38.615	41.698	52.672	63.285	73.519	81.955	87.342	88.724
16200	MS	16.545	20.662	24.733	27.439	29.564	37.267	44.756	52.021	58.224	62.433	63.667
	50%	19.060	23.803	28.491	31.568	33.961	42.588	50.963	59.075	65.933	70.500	71.787
	100%	25.247	31.529	37.734	41.709	44.737	55.541	65.996	76.086	84.440	89.794	91.176

* TPGS: Toplam prim gün sayısı, GH: Gelişme Hızı MS: Mevcut sistem

16200 gün üzerinden mevcut sistemde 63.667 TL olarak hesaplanan aylık miktarı GH'nin %50'sinin alınması durumunda 71.787 TL'ye, GH'nin %100'ünün alınması durumunda ise 91.196 TL'ye yükselmektedir.

Tablo-30: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Artış Tutarları (TL)

TPGS	GH	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
3600	50%	1.611	1.611	1.611	1.621	1.744	2.291	2.838	3.376	3.480	3.948	3.969
	100%	5.587	5.587	5.587	5.616	6.036	7.910	9.784	11.627	12.637	13.548	13.608
5500	50%	1.283	1.300	1.382	1.505	1.729	2.425	3.067	3.661	4.121	4.364	4.394
	100%	3.132	3.169	3.345	3.644	4.188	5.856	7.390	8.799	9.873	10.423	10.476
6000	50%	1.170	1.211	1.313	1.446	1.665	2.348	2.981	3.566	4.024	4.271	4.304
	100%	4.017	4.149	4.486	4.929	5.678	7.992	10.125	12.094	13.613	14.411	14.502
6500	50%	1.248	1.334	1.555	1.695	1.911	2.584	3.206	3.781	4.228	4.468	4.500
	100%	4.304	4.588	5.344	5.813	6.554	8.835	10.936	12.871	14.356	15.133	15.221

7200	50%	1.080	1.172	1.388	1.542	1.782	2.554	3.275	3.951	4.502	4.821	4.879
	100%	3.648	3.941	4.662	5.169	5.977	8.543	10.934	13.163	14.954	15.960	16.122
9000	50%	1.247	1.421	1.697	1.920	2.226	3.275	4.277	5.229	5.946	6.330	6.384
	100%	4.236	4.809	5.739	6.486	7.527	11.063	14.434	17.630	19.997	21.232	21.382
10000	50%	1.420	1.752	2.065	2.299	2.592	3.600	4.563	5.479	6.174	6.549	6.602
	100%	4.844	5.978	7.039	7.824	8.819	12.212	15.448	18.520	20.811	22.013	22.161
12000	50%	1.913	2.390	2.797	3.063	3.346	4.319	5.251	6.139	6.817	7.185	7.238
	100%	6.584	8.223	9.617	10.515	11.472	14.746	17.871	20.841	23.075	24.254	24.402
14400	50%	2.302	2.874	3.439	3.788	4.062	5.005	5.909	6.771	7.435	7.797	7.850
	100%	7.951	9.928	11.880	13.070	13.994	17.161	20.188	23.069	25.252	26.410	26.558
16200	50%	2.515	3.140	3.758	4.129	4.396	5.321	6.207	7.054	7.709	8.067	8.120
	100%	8.703	10.867	13.001	14.270	15.172	18.274	21.240	24.064	26.216	27.360	27.509

* TPGS: Toplam prim gün sayısı, GH: Gelişme Hızı MS: Mevcut sistem

GH'nin %50 alınması durumunda mevcut sisteme göre oluşan asgari artış tutarı 1.080 TL, azami artış tutarı 8.120 TL'dir. GH'nin tamamının yani %100'ünün esas alınması durumunda oluşan asgari artış tutarı 3.132, azami artış tutarı ise 27.509 TL'dir.

Tablo-31: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Artış Oranları (TL)

TPGS	GH	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
3600	50%	16,2%	16,2%	16,2%	16,2%	16,1%	15,8%	15,7%	15,6%	14,1%	15,3%	15,2%
	100%	56,3%	56,3%	56,3%	56,1%	55,7%	54,7%	54,1%	53,7%	51,4%	52,4%	52,0%
5500	50%	14,4%	14,3%	13,3%	13,7%	13,7%	13,5%	13,3%	13,1%	12,9%	12,6%	12,4%
	100%	49,5%	49,1%	45,6%	46,8%	46,9%	46,0%	45,3%	44,7%	43,8%	42,7%	42,1%
6000	50%	13,5%	13,1%	12,8%	12,6%	12,6%	12,4%	12,2%	12,0%	11,7%	11,4%	11,2%
	100%	46,3%	45,0%	43,6%	42,8%	42,9%	42,0%	41,3%	40,6%	39,7%	38,5%	37,7%
6500	50%	14,0%	13,6%	13,5%	13,3%	13,2%	12,9%	12,6%	12,4%	12,1%	11,8%	11,6%
	100%	48,1%	46,8%	46,5%	45,6%	45,4%	44,0%	43,0%	42,2%	41,1%	39,8%	39,1%
7200	50%	12,5%	12,0%	11,9%	11,7%	11,7%	11,6%	11,4%	11,2%	11,0%	10,7%	10,5%
	100%	42,3%	40,2%	40,0%	39,2%	39,4%	38,7%	38,0%	37,5%	36,6%	35,5%	34,8%
9000	50%	13,1%	12,8%	12,7%	12,6%	12,7%	12,6%	12,5%	12,4%	12,2%	12,0%	11,8%
	100%	44,5%	43,2%	43,1%	42,7%	42,9%	42,6%	42,3%	42,0%	41,2%	40,1%	39,5%

10000	50%	13,6%	13,5%	13,5%	13,3%	13,3%	13,0%	12,8%	12,7%	12,4%	12,1%	12,0%
	100%	46,3%	46,2%	45,9%	45,3%	45,1%	44,1%	43,4%	42,8%	41,9%	40,8%	40,1%
12000	50%	14,5%	14,5%	14,4%	14,2%	14,1%	13,6%	13,3%	13,1%	12,8%	12,5%	12,3%
	100%	49,9%	49,9%	49,6%	48,9%	48,4%	46,5%	45,3%	44,4%	43,3%	42,2%	41,5%
14400	50%	15,0%	15,0%	15,0%	14,8%	14,7%	14,1%	13,7%	13,4%	13,1%	12,8%	12,6%
	100%	51,8%	51,8%	51,7%	51,2%	50,5%	48,3%	46,8%	45,7%	44,5%	43,3%	42,7%
16200	50%	15,2%	15,2%	15,2%	15,0%	14,9%	14,3%	13,9%	13,6%	13,2%	12,9%	12,8%
	100%	52,6%	52,6%	52,6%	52,0%	51,3%	49,0%	47,5%	46,3%	45,0%	43,8%	43,2%

GH'nin %50'sinin alınması durumunda asgari artış oranı %10,54, azami artış oranı ise %16,23 olmakta, GH'nin %100'ünün alınması durumunda ise asgari artış oranı %34,84, azami artış oranı da %56,27 olarak gerçekleşmektedir.

4.2.3. İkili Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

Sigortalılığı 01/01/2000 tarihinde başlayan ve 31/03/2024 tarihinde aylık başvurusunda bulunan sigortalının farklı gün sayıları ve kazançlara göre hesaplanan aylık miktarları ile mevcut sisteme göre bağlanan aylık miktarları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-32: İkili Sistem Üzerinden Farklı GH Oranlarına Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL)

TPGS	GH	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
4680	MS	6.138	7.225	8.271	9.650	11.028	16.542	21.739	26.600	29.875	31.325	31.325
	50%	7.189	8.390	9.705	11.322	12.940	19.410	25.505	31.204	35.032	36.725	36.725
	100%	9.707	11.465	13.282	15.496	17.709	26.564	34.900	42.688	47.884	50.176	50.176
5400	MS	6.726	7.586	9.103	10.620	12.138	18.206	23.973	29.421	33.447	36.087	36.803
	50%	7.534	8.617	10.341	12.064	13.788	20.681	27.219	33.380	37.864	40.745	41.490
	100%	9.632	11.112	13.334	15.557	17.779	26.669	35.065	42.940	48.493	51.921	52.718
6480	MS	7.111	8.531	10.237	11.944	13.650	20.475	27.015	33.253	38.066	40.982	41.661
	50%	8.028	9.737	11.684	13.632	15.579	23.369	30.822	37.919	43.335	46.550	47.256
	100%	10.416	12.668	15.202	17.735	20.269	30.403	40.072	49.248	56.096	60.000	60.755
7200	MS	7.352	9.103	10.923	12.744	14.564	21.846	28.852	35.565	40.894	44.071	44.747
	50%	8.292	10.365	12.438	14.511	16.584	24.876	32.842	40.462	46.450	49.955	50.658
	100%	10.727	13.409	16.091	18.773	21.455	32.182	42.458	52.255	59.792	64.047	64.799

7560	MS	7.579	9.474	11.369	13.264	15.159	22.738	30.044	37.061	42.713	46.138	46.899
	50%	8.610	10.763	12.915	15.068	17.220	25.830	34.118	42.065	48.401	52.173	52.967
	100%	11.081	13.851	16.621	19.392	22.162	33.243	43.878	54.040	61.973	66.531	67.387
7920	MS	7.871	9.839	11.807	13.775	15.742	23.614	31.215	38.531	44.498	48.252	49.182
	50%	8.917	11.146	13.375	15.604	17.834	26.750	35.349	43.610	50.280	54.403	55.378
	100%	11.409	14.261	17.113	19.966	22.818	34.227	45.195	55.697	63.995	68.942	70.000
8640	MS	8.459	10.574	12.689	14.804	16.919	25.378	33.573	41.489	48.084	52.491	53.757
	50%	9.509	11.886	14.263	16.640	19.017	28.525	37.722	46.589	53.899	58.689	60.009
	100%	11.995	14.993	17.992	20.991	23.989	35.984	47.548	58.654	67.604	73.242	74.660
8730	MS	8.491	10.613	12.736	14.859	16.982	25.472	33.702	41.654	48.301	52.734	53.999
	50%	9.546	11.932	14.318	16.705	19.091	28.636	37.874	46.784	54.153	58.975	60.295
	100%	12.046	15.057	18.068	21.080	24.091	36.137	47.756	58.922	67.955	73.636	75.054

Mevcut sisteme göre hesaplanan aylık miktarları ile güncelleme katsayısının hesabına esas olan gelişme hızı oranının yarısının ve tamamının alınarak çarpılması durumunda aylık miktarlarında meydana gelen artış tutarları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-33: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Miktarlarındaki Artış Tutarı (TL)

TPGS	GH	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
4680	50%	1.051	1.165	1.434	1.672	1.912	2.867	3.766	4.604	5.157	5.400	5.400
	100%	3.569	4.240	5.011	5.846	6.681	10.021	13.161	16.088	18.010	18.852	18.852
5400	50%	808	1.031	1.238	1.444	1.650	2.475	3.246	3.959	4.417	4.658	4.687
	100%	2.098	2.495	2.994	3.493	3.992	5.987	7.846	9.560	10.629	11.176	11.228
6480	50%	917	1.206	1.447	1.688	1.929	2.894	3.807	4.666	5.269	5.568	5.595
	100%	3.305	4.137	4.964	5.792	6.619	9.928	13.057	15.995	18.030	19.017	19.094
7200	50%	940	1.262	1.515	1.767	2.020	3.030	3.990	4.897	5.556	5.883	5.911
	100%	3.375	4.306	5.168	6.029	6.890	10.336	13.606	16.690	18.898	19.975	20.052
7560	50%	1.031	1.289	1.546	1.804	2.061	3.092	4.074	5.003	5.688	6.034	6.068
	100%	3.502	4.377	5.252	6.128	7.003	10.505	13.834	16.979	19.260	20.393	20.488
7920	50%	1.046	1.307	1.568	1.830	2.091	3.137	4.134	5.080	5.783	6.151	6.197
	100%	3.538	4.422	5.307	6.191	7.075	10.613	13.980	17.166	19.497	20.690	20.818
8640	50%	1.050	1.311	1.574	1.836	2.098	3.147	4.149	5.100	5.814	6.198	6.252
	100%	3.536	4.419	5.303	6.187	7.071	10.606	13.974	17.165	19.520	20.751	20.903
8730	50%	1.055	1.318	1.582	1.846	2.109	3.164	4.172	5.130	5.853	6.241	6.295
	100%	3.555	4.444	5.332	6.221	7.110	10.665	14.054	17.268	19.654	20.902	21.054

GH'nin %50 alınması durumunda minimum artış tutarı 808 TL, maksimum artış tutarı 6.295 TL olmaktadır. GH'nin tamamının alınması durumunda ise minimum artış tutarı 2.098 TL, maksimum artış tutarı 21.054 TL olmaktadır.

Tablo-34: Mevcut Sisteme Göre Oluşan Aylık Miktarlarındaki Artış Oranı

TPGS	GH	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)										
		1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
4680	50%	17,12%	16,12%	17,34%	17,33%	17,33%	17,33%	17,32%	17,31%	17,26%	17,24%	17,24%
	100%	58,15%	58,69%	60,58%	60,58%	60,58%	60,58%	60,54%	60,48%	60,28%	60,18%	60,18%
5400	50%	12,01%	13,59%	13,60%	13,59%	13,59%	13,59%	13,54%	13,46%	13,20%	12,91%	12,74%
	100%	43,21%	46,48%	46,48%	46,48%	46,48%	46,48%	46,27%	45,95%	44,98%	43,88%	43,24%
6480	50%	12,90%	14,14%	14,13%	14,13%	14,13%	14,13%	14,09%	14,03%	13,84%	13,59%	13,43%
	100%	46,48%	48,49%	48,49%	48,49%	48,49%	48,49%	48,33%	48,10%	47,36%	46,40%	45,83%
7200	50%	12,79%	13,86%	13,87%	13,87%	13,87%	13,87%	13,83%	13,77%	13,59%	13,35%	13,21%
	100%	45,91%	47,31%	47,31%	47,31%	47,31%	47,31%	47,16%	46,93%	46,21%	45,33%	44,81%
7560	50%	13,60%	13,60%	13,60%	13,60%	13,60%	13,60%	13,56%	13,50%	13,32%	13,08%	12,94%
	100%	46,21%	46,20%	46,20%	46,20%	46,20%	46,20%	46,04%	45,81%	45,09%	44,20%	43,69%
7920	50%	13,29%	13,28%	13,28%	13,28%	13,28%	13,28%	13,24%	13,18%	13,00%	12,75%	12,60%
	100%	44,95%	44,95%	44,95%	44,95%	44,95%	44,95%	44,79%	44,55%	43,82%	42,88%	42,33%
8640	50%	12,41%	12,40%	12,40%	12,40%	12,40%	12,40%	12,36%	12,29%	12,09%	11,81%	11,63%
	100%	41,80%	41,79%	41,79%	41,79%	41,79%	41,79%	41,62%	41,37%	40,59%	39,53%	38,88%
8730	50%	12,42%	12,42%	12,42%	12,42%	12,42%	12,42%	12,38%	12,31%	12,12%	11,83%	11,66%
	100%	41,86%	41,87%	41,87%	41,87%	41,87%	41,87%	41,70%	41,46%	40,69%	39,64%	38,99%

GH'nin %50 alınması durumunda minimum artış oranı %11,63, maksimum artış oranı %17,34 olmaktadır. Gh'nin tamamının alınması durumunda ise minimum artış oranı %38,88, maksimum artış oranı ise %60,58'e karşılık gelmektedir.

4.2.4. Sigortalılığı 01/10/2008 Tarihinde Başlayanlar İçin 5510 Sayılı Kanuna Göre Hesaplanan Aylıklar

Sigortalılığı 01/10/2008 tarihinde başlayıp 31/03/2024 tarihinde sona eren sigortalının toplam prim ödeme gün sayısı 5580'dir. 5510 sayılı Kanunda geçen tüm sürelerde güncelleme katsayısının hesabına esas olan GH'nin yarısının ve tamamının alınması durumunda hesaplanan aylık miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-35: Tekli Sistem Üzerinden Farklı GH Oranlarına Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL)

SPEK Düzeyi	Gelişme Hızı Oranı			Değişim Tutarı (TL)		Değişim Oranı	
	MS	50%	100%	50%	100%	50%	100%
AÜ x 1,00	6.279	6.809	7.865	₺530	₺1.586	8,4%	25,3%
AÜ x 1,25	6.279	6.809	7.865	₺530	₺1.586	8,4%	25,3%
AÜ x 1,50	7.300	7.840	9.143	₺540	₺1.843	7,4%	25,2%
AÜ x 1,75	8.435	9.146	10.667	₺711	₺2.232	8,4%	26,5%
AÜ x 2,00	9.640	10.453	12.191	₺813	₺2.551	8,4%	26,5%
AÜ x 3,00	14.460	15.679	18.286	₺1.219	₺3.826	8,4%	26,5%
AÜ x 4,00	19.280	20.905	24.381	₺1.625	₺5.101	8,4%	26,5%
AÜ x 5,00	24.100	26.132	30.477	₺2.032	₺6.377	8,4%	26,5%
AÜ x 6,00	28.920	31.358	36.572	₺2.438	₺7.652	8,4%	26,5%
AÜ x 7,00	32.564	35.258	41.002	₺2.694	₺8.438	8,3%	25,9%
AÜ x 7,50	33.797	36.545	42.384	₺2.748	₺8.587	8,1%	25,4%

SPEK düzeyi asgari ücretin 1,75 ve üzeri katlar için hesaplanan aylık miktarları mevcut sisteme göre;

- %50 GH için %8,4,
 - %100 GH için %26,5
- oranında artmaktadır.

4.3. Reform Öncesine Dönülmesi

Kamuoyundaki en büyük eleştiri; reform öncesinde yürürlükte olan ve 2000-2008/Ekim dönemde geçen süreler için 5510 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesi doğrultusunda kullanılmakta olan güncelleme katsayısındaki %100 olan gelişme hızı oranının %30'a düşürülmesi ve 9000 gün için ortalama %2,6 olan aylık bağlama oranının %2'ye düşürülmesi gelmektedir.

Bu eleştiriden hareketle, aylık bağlama sisteminde bir değişiklik yapılmamış ve aylıkların hesaplanmasında gösterge ve 4447 sayılı Kanunla gelen hükümlerin devam ettiği varsayımından hareketle farklı gün sayısı ve kazançlara göre hesaplanan aylık miktarlarının hangi seviyede olacağı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-36: Reform Öncesi Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları (TL)

TPGS	YÖNTEM	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)							
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
3600	MS	9.929	10.845	14.461	18.076	21.644	24.606	25.877	26.184
	RÖ	13.857	18.454	24.728	31.002	37.196	42.537	44.700	45.240
5500	MS	8.912	12.623	17.995	23.071	27.874	31.936	34.604	35.329
	RÖ	12.364	20.936	29.867	38.315	46.317	53.109	57.437	58.512
6000	MS	8.667	13.228	19.014	24.515	29.755	34.286	37.454	38.440
	RÖ	12.140	21.227	30.484	39.278	47.645	54.854	58.576	61.085
6500	MS	8.943	14.432	20.076	25.436	30.534	34.921	37.977	38.922
	RÖ	13.284	23.684	32.956	41.764	50.145	57.365	61.094	63.607
7200	MS	8.628	15.174	22.095	28.739	35.127	40.825	44.933	46.275
	RÖ	12.580	24.107	35.070	45.582	55.677	64.643	69.794	72.793
9000	MS	9.523	17.551	25.969	34.125	42.005	48.576	52.952	54.198
	RÖ	14.520	28.523	42.198	55.446	68.241	78.900	84.735	87.570
10000	MS	10.454	19.535	27.698	35.613	43.269	49.692	53.991	55.225
	RÖ	16.624	31.002	43.877	56.350	68.398	78.434	83.927	86.597
12000	MS	13.200	23.723	31.697	39.438	46.934	53.267	57.529	58.763
	RÖ	20.689	37.008	49.157	60.927	72.295	81.766	86.950	89.469
14400	MS	15.357	27.704	35.511	43.096	50.450	56.703	60.933	62.166
	RÖ	23.842	42.766	54.271	65.417	76.182	85.150	90.059	92.445
16200	MS	16.545	29.564	37.267	44.756	52.021	58.224	62.433	63.667
	RÖ	25.550	45.341	56.445	67.201	77.591	86.245	90.983	93.285
MS: Mevcut sistem									
RÖ: Reform öncesi sistem (Gösterge ve 4447 sayılı Kanunla getirilen ikili sistem)									

Oluşturulan senaryolara göre mevcut sistemde hesaplanan en düşük aylık miktarı 8.628 TL iken, bu tutar reform öncesi sistemde 12.140 TL olarak hesaplanmaktadır. Yine mevcut sistemde 63.667 TL olarak hesaplanan azami aylığın reform öncesi karşılığı ise 93.285 TL'dir.

Tablo-37: Mevcut Sisteme Göre Aylık Miktarlarında Oluşan Değişim

TPGS	Aylıktaki Değişim	SPEK Düzeyi (AÜ x ...)							
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	7,50
3600	Tutarı	₺3.928	₺7.609	₺10.267	₺12.926	₺15.552	₺17.931	₺18.823	₺19.056
	Oranı	39,6%	70,2%	71,0%	71,5%	71,9%	72,9%	72,7%	72,8%
5500	Tutarı	₺3.452	₺8.313	₺11.872	₺15.244	₺18.443	₺21.173	₺22.833	₺23.183
	Oranı	138,7%	165,9%	166,0%	166,1%	166,2%	166,3%	166,0%	165,6%
6000	Tutarı	₺3.473	₺7.999	₺11.470	₺14.763	₺17.890	₺20.568	₺21.122	₺22.645
	Oranı	40,1%	60,5%	60,3%	60,2%	60,1%	60,0%	56,4%	58,9%
6500	Tutarı	₺4.341	₺9.252	₺12.880	₺16.328	₺19.611	₺22.444	₺23.117	₺24.685
	Oranı	48,5%	64,1%	64,2%	64,2%	64,2%	64,3%	60,9%	63,4%
7200	Tutarı	₺3.952	₺8.933	₺12.975	₺16.843	₺20.550	₺23.818	₺24.861	₺26.518
	Oranı	45,8%	58,9%	58,7%	58,6%	58,5%	58,3%	55,3%	57,3%
9000	Tutarı	₺4.997	₺10.972	₺16.229	₺21.321	₺26.236	₺30.324	₺31.783	₺33.372
	Oranı	52,5%	62,5%	62,5%	62,5%	62,5%	62,4%	60,0%	61,6%
10000	Tutarı	₺6.170	₺11.467	₺16.179	₺20.737	₺25.129	₺28.742	₺29.936	₺31.372
	Oranı	59,0%	58,7%	58,4%	58,2%	58,1%	57,8%	55,4%	56,8%
12000	Tutarı	₺7.489	₺13.285	₺17.460	₺21.489	₺25.361	₺28.499	₺29.421	₺30.706
	Oranı	56,7%	56,0%	55,1%	54,5%	54,0%	53,5%	51,1%	52,3%
14400	Tutarı	₺8.485	₺15.062	₺18.760	₺22.321	₺25.732	₺28.447	₺29.126	₺30.279
	Oranı	55,3%	54,4%	52,8%	51,8%	51,0%	50,2%	47,8%	48,7%
16200	Tutarı	₺9.005	₺15.777	₺19.178	₺22.445	₺25.570	₺28.021	₺28.550	₺29.618
	Oranı	54,4%	53,4%	51,5%	50,2%	49,2%	48,1%	45,7%	46,5%

Reform öncesi sisteme göre hesaplanan aylık ile mevcut sisteme göre hesaplanan aylık arasındaki minimum artış tutarı 3.452 TL, maksimum artış tutarı ise 33.372 TL'dir. Aylık miktarlarındaki minimum artış oranı %39,6 iken maksimum artış oranı %166,3'tür.

Reform öncesi sistemde bağlanan aylıklara ilişkin alt sınır hükmünün yer aldığı 506 sayılı Kanunun geçici 89'uncu maddesi gereği, ikili sisteme göre bağlanacak olan en düşük aylık miktarının 2024 Ocak değeri, %4 ek ödeme ve 4,69 TL tutarındaki sosyal yardım zammı dahil olmak üzere 11.372,30 TL'dir. Oluşturulan senaryolara göre reform öncesinde bağlanan en düşük aylık miktarı 12.140 TL'dir. Dolayısıyla reform öncesi bağlanan aylıklar 506 sayılı Kanunun geçici 89'uncu maddesinde yer alan alt sınır aylık tutarının üstündedir.

2024 yılının ilk altı aylık döneminde her ay için 150.018,90 TL brüt ücreti olan bir çalışanın aynı dönemde elde ettiği toplam ücretlerin net ortalaması

98.250 TL'dir.⁴⁴ Tüm çalışma hayatı boyunca prime esas üst sınır kazanç üzerinden prim ödeyen bir sigortalıya aktif olarak çalışma hayatında elde ettiği ortalama net kazancının üstünde 93.285 TL emekli aylığı⁴⁵ bağlanıyor olması da sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğini açısından tartışılması gereken bir başka konudur.

5. İKAME ORANI

Sigortalıya ödenecek aylık miktarını belirleyen unsurların başında, sigortalı adına ödenmiş olan prime esas kazançların seviyesi ve sigortalının prim ödeme gün sayısına göre belirlenen aylık bağlama oranı gelmektedir.

Aylık bağlama oranı, bağlanacak aylığın belirlenmesinde etken olmakla birlikte önemli olan bir diğer unsur ise sigortalı adına bildirilmiş olan prime esas kazanç düzeyidir.

2000 yılından önce sigorta primine esas kazancın alt sınır ile üst sınırı arasındaki oran 1990 yılında 9,1 iken, takip eden yıllarda düşmeye başlamış ve 1996 yılından itibaren 2'nin altına gerilemiş, takip eden yıllarda da 1,6 olmuştur.

2000 yılı itibarıyla sigorta primine esas alt sınır kazanç ile üst sınır kazanç arasındaki fark 3 katına çıkmış ve günümüze geldiği de bu fark 7,5 kata ulaşmıştır. Dolayısıyla bağlanan aylıklar arasındaki fark da asgari-azami kazanç arasındaki farka bağlı olarak artmıştır.⁴⁶

Sigorta primine esas kazançların güncellenmesi ve aylık bağlama oranı sigortalıya bağlanacak aylık miktarını belirleyen unsurların başında gelmektedir. Ülkemizde emeklilik sisteminin diğer önemli parametrelerinden birisi de ikame oranıdır. Mevcut durumda üç sosyal güvenlik kurumuna tabi çalışanların ikame oranları karşılaştırıldığında bağlanan emekli aylıklarının çalışırken aldıkları ücrete SSK için çok yakın, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı için üzerinde olduğu görülmektedir.⁴⁷ İkame oranı, kişilere bağlanan emekli aylığının kişilerin çalışma yaşamında elde ettiği aylıklarının ne kadarını karşıladığını ifade etmektedir. İkame oranından gelir vergisi ve sosyal güvenlik kesintileri

44 www.verginet.net/maas-hesaplama.aspx

45 Örnek sigortalının 2024 yılının tamamında üst sınır kazanç üzerinden çalışmaya devam etmesi durumunda ortalama net aylık geliri 93.285'e gerileyecek, bağlanan aylık miktarı 2024 Temmuz döneminde alacağı artış ile çalışma hayatına devam ederken alacağı ücreti geçecektir.

46 Erdoğan Üvedi, Sosyal Güvenlik Reformunun Aylık Miktarına Etkisi, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, 2023 Eylül, Sayı 237

47 Sosyal Güvenlik Reformu: Uygulama Öncesi Yeni Yaklaşım, SGK, Mayıs 2007

çıkartılarak bulunan net ikame oranı bakımından Türkiye karşılaştırma yapılan ülkeler içerisinde %93,8 ile en yüksek orana sahip ülkelerden biridir.⁴⁸

Dolayısıyla, parametrik reform niteliğinde olan 5510 sayılı Kanun ile gerek kazançların güncellenmesine esas olan parametrelerin gerekse aylık bağlama oranının belirlenmesinde ikame oranı dikkate alınmıştır.

Bu nedenle, getirilecek aylık hesaplama modeli için öncelikle çalışma hayatında elde edilen brüt ücretin ne kadarlık bir kısmının çalışana net ücret olarak verildiği incelenmelidir.

Tablo-38: Brüt Ücretin Net Ücret Karşılığı ve Oranı

SPEK Düzeyi	Aylık Ücret		Net Ücretin Brüt Ücrete Oranı
	Brüt	Net	
AÜx1,00	20.002,50	17.002,13	85,0%
AÜx1,25	25.003,13	20.431,16	81,7%
AÜx1,50	30.003,75	23.793,63	79,3%
AÜx1,75	35.004,38	27.156,10	77,6%
AÜx2,00	40.005,00	30.518,57	76,3%
AÜx3,00	60.007,50	43.081,34	71,8%
AÜx4,00	80.010,00	55.341,07	69,2%
AÜx5,00	100.012,50	67.600,80	67,6%
AÜx6,00	120.015,00	79.860,53	66,5%
AÜx7,00	140.017,50	92.120,27	65,8%
AÜx7,50	150.018,75	98.250,13	65,5%

Yukarıdaki tabloda, 2024 yılında yürürlükte olan asgari ücret ve farklı katları üzerinden ilk altı aylık dönemde çalışılmış olması durumunda altı aylık dönemde elde edilen toplam net ücretin ortalaması ve bu tutara göre de brüt ücrete oranı gösterilmiştir. Asgari ücret üzerinden çalışan bir kişi brüt ücretin %85'ini, asgari ücretin 7,5 katı üzerinden çalışan bir kişi ise aylık brüt ücretinin %65,5'ini net ücret olarak almaktadır.

2024 yılının ilk altı dönemi esas alınarak bulunan ortalama net ücretleri, bu defa tabloda yer alan kazanç seviyeleri üzerinden farklı gün sayılarına göre hesaplanan aylık miktarları ile mukayese ederek ikame oranlarını değerlendirelim.

48 Türkiye'de ve Seçilmiş OECD Ülkelerinde Sosyal Koruma, SGK, Yıl: 2021, Yayın No: 174

Tablo-39: Üçlü Sisteme Göre Hesaplanan Aylıkların İkame Oranları

SPEK Düzeyi	Net Ücret	Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı							
		6000	6500	7200	9000	10000	12000	14400	16200
AÜx1,00	17.002	51,0%	52,6%	50,7%	56,0%	61,5%	77,6%	90,3%	97,3%
AÜx1,25	20.431	45,1%	48,0%	48,0%	54,5%	63,4%	80,7%	93,9%	101,1%
AÜx1,50	23.794	43,2%	48,3%	49,0%	55,9%	64,4%	81,5%	96,5%	103,9%
AÜx1,75	27.156	42,4%	47,0%	48,5%	56,0%	63,6%	79,2%	94,1%	101,0%
AÜx2,00	30.519	43,3%	47,3%	49,7%	57,5%	64,0%	77,7%	90,8%	96,9%
AÜx3,00	43.081	44,1%	46,6%	51,3%	60,3%	64,3%	73,6%	82,4%	86,5%
AÜx4,00	55.341	44,3%	46,0%	51,9%	61,7%	64,4%	71,3%	77,9%	80,9%
AÜx5,00	67.601	44,0%	45,2%	52,0%	62,1%	64,0%	69,4%	74,6%	77,0%
AÜx6,00	79.861	42,9%	43,7%	51,1%	60,8%	62,2%	66,7%	71,0%	72,9%
AÜx7,00	92.120	40,7%	41,2%	48,8%	57,5%	58,6%	62,5%	66,1%	67,8%
AÜx7,5	98.250	39,1%	39,6%	47,1%	55,2%	56,2%	59,8%	63,3%	64,8%
Ortalama		43,7%	45,9%	49,8%	58,0%	62,4%	72,7%	81,9%	86,4%

Üçlü sisteme göre hesaplanan ve Tablo-4’de yer alan aylık miktarlarının ikame oranları yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. En düşük ikame oranı 6000 gün sayısı ve asgari ücretin 7,5 katı üzerinden hesaplanan aylık için %39,1 iken, en yüksek ikame oranı ise 16200 gün sayısı ve asgari ücretin 1,5 katı üzerinden hesaplanan aylık için %103,9 olmaktadır.

5510 sayılı Kanununun ek 19’uncu maddesi kapsamında ödenen 10.000 TL tutarındaki alt sınır aylığının 2024 yılı için geçerli olan asgari ücrete ikame oranı %58,8, 2008/Ekim ayından önce yürürlükte olan en düşük aylığın⁴⁹ ikame oranı ise %66,9’a tekabül etmektedir.

İlk defa 2008/Ekim ayından sonra çalışmaya başlayan sigortalı için 5580 gün üzerinden hesaplanan ve Tablo-9’da yer alan aylık miktarlarının ikame oranları ise minimum %30,7, maksimum %36,9, ortalama %33,7’dir.

2008 yılında yapılan reformun en önemli gerekçeleri arasında yer alan “yüksek ikame oranı”nın günümüze gelindiğinde önemli ölçüde düştüğünü söylemek yanlış olmayacaktır. Bu düşüşte reform tek başına etkili olmayıp, prime esas kazançların güncellenmesine esas parametreler ile asgari ücretin belirlenmesine esas olan yöntemlerin farklı olmasının da bu sonuca katkısının olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

49 2008/Ekim ayından önce bağlanan alt sınır aylığının 2024/Ocak değeri 11.368 TL’dir.

6. AYLIK HESAPLAMA SİSTEMİ İÇİN YENİ MODEL ÖNERİSİ

5510 sayılı Kanunla getirilen sistem ile aylıkların düşüşü ile ilgili olarak, kamuoyunca güncelleme katsayısındaki gelişme hızı oranının %30'a indirilmesi ve aylık bağlama oranının da %2'ye düşürülmesi gösterilmiştir. Bundan önceki başlıklarda getirilen önerilerde bu husus göz önüne alınmış ve gerek kazançların güncellenmesinde gerekse aylık bağlama oranının farklı şekilde artırılarak binlerce aylık hesaplanarak değerlendirilmiştir.

Ancak, bu yöntemler "4. Aylık Miktarındaki Düşüşün Sebepleri" başlıklı bölümde belirtilen sorunları bertaraf etmemektedir.

Bu nedenle, dönemlere göre aylık hesabı yapmak yerine getirilecek olan basit, anlaşılır ve en makul yöntem ile aylıkların hesaplanması daha doğru olacaktır.

Aylık miktarına esas ortalama aylık kazancın tespiti ve aylık bağlama oranı belirlenmesinde reform sürecinde olduğu gibi ikame oranı dikkate alınacaktır.

SGK'ce sosyal güvenlik reform çalışmaları kapsamında hazırlanan Sosyal Güvenlik Reformu: Uygulama Öncesi Yeni Yaklaşım isimli çalışmada; "... Mevcut sistemde bağlanacak emekli aylığı için asgari sınırın olması ikame oranının daha da yükselmesine neden olmaktadır. SSK kapsamındaki zorunlu sigortalıların yaklaşık %60'ı asgari ücret ve asgari ücrete yakın prime esas kazanç üzerinden prim ödemektedir. Söz konusu sigortalıların net kazancı 403,2 YTL iken SSK kapsamında emekli olacaklara bağlanabilecek asgari emekli aylığı 507,1 YTL'dir. Bu durumda ikame oranı %125,8 olmaktadır." denilmektedir. Bu mukayese, 01/01/2007-30/06/2007 tarihleri arasında yürürlükte olan asgari ücret ile yine bu dönemde ödenmekte olan en düşük aylık miktarına göre yapılmıştır. Bu tespit doğru olmakla beraber, eksiktir. Şöyle ki, alt sınır aylığına esas olan miktar gösterge tespit tablosu esas alınarak en düşük gösterge üzerinden bağlanan aylıktır. Bu aylığa esas olan göstergenin tespitinde aylık başvurusunun yapıldığı tarihten önceki son 5 yıllık kazançların ortalaması alınmaktadır. İşte eksiklik de tamda burada ortaya çıkmaktadır. Sigortalılardan alınacak primlerin hesabına esas olan kazancın tespitinde 2005 yılına kadar asgari ücret esas alınmamıştır. Bu durum aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-40: Sigorta Primine Esas Aylık Alt Sınır Kazanç ve Asgari Ücret Tutarları

Yürürlük Dönemi	SPEK Alt Sınır	Asgari Ücret (Brüt)	SPEK/AÜ Oranı
01.04.1995	1.391.610	4.173.750	-66,7%
15.11.1995	7.820.730	8.460.000	-7,6%
01.07.1996	15.147.000	8.460.000	79,0%
01.01.1997	21.713.250	17.010.000	27,6%
01.03.1997	25.624.950	17.010.000	50,6%
01.07.1997	36.941.130	17.010.000	117,2%
01.01.1998	50.052.000	35.437.500	41,2%
01.07.1998	63.108.330	35.437.500	78,1%
01.10.1998	70.098.750	47.839.500	46,5%
01.01.1999	93.366.000	78.075.000	19,6%
01.07.1999	113.700.000	93.600.000	21,5%

* Tablodaki veriler, SSK'nın 679 sayılı numaralı Tahsis Mevzuatı ve İşlemleri kitabının EK-B13 ve EK-B14 numaralı tablolarından derlenmiştir.

Sigorta primine esas kazanç ile asgari ücret arasında bir bağ yoktu. 01/01/1990-30/06/1996 tarihleri arasında alt sınır SPEK tutarı asgari ücretin altındaydı. Bu durum 01/07/1996 tarihi itibarıyla tersine dönmüş ve alt sınır SPEK tutarı 30/06/2004 tarihine kadar geçen dönemde asgari ücretin üstünde belirlenmiştir. 01/07/2004 tarihi itibarıyla da alt sınır SPEK ile asgari ücret eşitlenmiş ve 5510 sayılı Kanunda da bu durum korunmuştur.

Dolayısıyla alt sınır aylık miktarının belirlenmesine esas olan 1995-1999 yıllarında sigortalılar adına ödenen alt sınır aylık kazanç tutarı, 1996-1999 dönemi için asgari ücretin %43 fazlasına tekabül etmektedir. Bu nedenle, asgari ücretin %43 fazlası prim ödeyen sigortalılara bağlanacak aylık miktarının da doğal olarak asgari ücretin üzerinde olması yadırganmamalıdır.

Netice itibarıyla, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğini de tehlikeye atmayacak şekilde siyasi irade tarafından ikame oranının belirlenmesi ve alt sınır aylık miktarının ne olacağı hususunun netleştirilmesi, bu bölümde belirtilecek olan model için önem taşımaktadır.

Önerilen modelde, sigorta primine esas kazançların aylık başvurusunun yapıldığı yıla taşınmasında mevcut sistemdeki TÜFE ve GH oranları kullanılmayacaktır.

6.1. Ortalama Aylık Kazancın Tespiti

Sigortalılar adına ilgili yılında SGK'ye bildirilen kazançlar, hesaplanacak aylık miktarının en önemli belirleyicisidir. İlgili yılında bildirilen yıllık kazanç tutarlarının aylık başvurusunun yapılacağı yıla taşınmasında iki farklı yöntem önerilecektir.

Getirilen bu yöntemlere göre bulunan ortalama aylık kazancın aylık bağlama oranı ile çarpımı sigortalıya ödenecek nihai aylık olacaktır.

6.1.1. Ortalama Yıllık Kazancın SPEK Tutarına Oranlanması

5510 sayılı Kanununun 41'inci maddesinde, borçlanılan sürelerle ilişkin yapılan ödemelerin kazanç olarak nasıl değerlendirileceğine, yine aynı maddenin son fıkrasında yer verilmiş ve anılan fıkrada, “...*Seçilen prime esas kazanç, borcun ödendiği tarihteki prime esas asgarî kazanç oranlanarak, söz konusu oran ilgili ayın prime esas asgarî kazancı ile çarpılır. Bulunan tutar, ilgili ayın prime esas kazancı kabul edilir. Ancak hesaplanan prime esas kazanç hiçbir suretle o ayın prime esas azamî kazancını geçemez.*” denilmiştir.

Bu hükümden hareketle ilgili yılında sigortalı adına SGK'ye bildiri yapılan yıllık kazançlar toplamı o yıla ilişkin prim ödeme gün sayısına bölünmek suretiyle ortalama günlük kazanç bulunacak ve bulunan bu tutar ilgili yılın aralık ayında geçerli olan alt sınır prime esas günlük kazanç oranlanarak o yıl için bir oran tespit edilecektir. Bu işlem her yıl için tekrar edilecek ve her yıla ilişkin bulunan bu oranların ortalaması, Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı (OAKK) olarak adlandırılacak ve bu katsayı ile aylık başvurusunun yapıldığı yılda geçerli olan alt sınır günlük kazanç çarpılmak suretiyle bulunan günlük kazancın otuz katı sigortalının ortalama aylık kazancını oluşturacaktır.

Modelin uygulanmasında 01/01/1990 ve sonraki tarihler esas alınmış, bu tarih itibarıyla yürürlükte olan sigorta primine esas alt ve üst sınır günlük kazanç ile üst sınır kazancın alt sınır kazanç oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-41: Sigorta Primine Esas Günlük Kazanç Tutarları

Yürürlük Tarihi	Alt Sınır	Üst Sınır	Oranı	Yürürlük Tarihi	Alt Sınır	Üst Sınır	Oran
1.01.1990	5.950	54.400	9,1	1.01.2005	16,29	105,89	6,5
1.07.1990	7.467	68.267	9,1	1.01.2006	17,70	115,05	6,5
1.01.1991	11.734	75.094	6,4	1.01.2007	18,75	121,88	6,5
1.07.1991	15.667	100.267	6,4	1.07.2007	19,50	126,75	6,5
1.01.1992	19.805	115.932	5,9	1.01.2008	20,28	131,82	6,5
1.07.1992	24.652	144.305	5,9	1.07.2008	21,29	138,39	6,5
1.01.1993	28.022	164.034	5,9	1.01.2009	22,20	144,30	6,5
1.07.1993	31.619	185.092	5,9	1.07.2009	23,10	150,15	6,5
1.10.1993	35.595	208.367	5,9	1.01.2010	24,30	157,95	6,5
1.01.1994	37.110	217.234	5,9	1.07.2010	25,35	164,78	6,5
1.04.1994	41.654	243.834	5,9	1.01.2011	26,55	172,58	6,5
1.01.1995	43.168	252.700	5,9	1.07.2011	27,90	181,35	6,5
1.04.1995	46.387	271.542	5,9	1.01.2012	29,55	192,08	6,5
15.11.1995	260.691	572.232	2,2	1.07.2012	31,35	203,78	6,5
1.07.1996	504.900	973.590	1,9	1.01.2013	32,62	212,03	6,5
1.01.1997	723.775	1.332.072	1,8	1.07.2013	34,05	221,33	6,5
1.03.1997	854.165	1.479.043	1,7	1.01.2014	35,70	232,05	6,5
1.07.1997	1.231.371	2.074.909	1,7	1.07.2014	37,80	245,70	6,5
1.01.1998	1.668.400	2.765.470	1,7	1.01.2015	40,05	260,33	6,5
1.07.1998	2.103.611	3.439.311	1,6	1.07.2015	42,45	275,93	6,5
1.10.1998	2.336.625	3.809.125	1,6	1.01.2016	54,90	356,85	6,5
1.01.1999	3.112.200	5.007.450	1,6	1.01.2017	59,25	444,38	7,5
1.07.1999	3.790.000	6.070.000	1,6	1.01.2018	67,65	507,38	7,5
1.01.2000	4.000.000	12.000.000	3,0	1.01.2019	85,28	639,60	7,5
1.04.2000	5.000.000	15.000.000	3,0	1.01.2020	98,10	735,75	7,5
1.06.2000	5.000.000	20.000.000	4,0	1.01.2021	119,25	894,38	7,5
1.04.2001	7.000.000	35.000.000	5,0	1.01.2022	166,80	1.251,00	7,5
1.04.2002	9.262.400	46.312.000	5,0	1.07.2022	215,70	1.617,75	7,5
1.07.2002	10.919.443	54.597.215	5,0	1.01.2023	333,60	2.502,00	7,5
1.04.2003	13.103.332	65.516.660	5,0	1.07.2023	447,15	3.353,63	7,5
1.01.2004	18.321.000	91.605.000	5,0	1.01.2024	666,75	5.000,63	7,5
1.07.2004	14.805.000	96.232.500	6,5				

Aşağıdaki tabloda 01/01/1990 tarihi itibariyle çalışmaya başlayan ve her yıl için 360 gün üzerinden bildirim yapıldığı varsayılan sigortalının asgari, ortalama ve azami yıllık kazanç tutarlarının modelde belirtildiği şekilde ilgili yılın aralık ayında yürürlükte olan günlük kazanç oranlanması sonucu bulunan yıllık kazanç oranları gösterilmiştir.

Tablo-42: Yıllık Kazançlara Göre Bulunan Ortalama Günlük Kazançlar ve Oranları

Yıl	Ortalama Günlük Kazanç			Aralık Ayı GK Tutarı	Yıllık Kazanç Oranı (%)		
	Alt Sınır	Ortalama	Üst Sınır		Alt Sınır	Ortalama	Üst Sınır
1990	6.709	34.021	31.334	7.467	0,898	4,556	8,214
1991	13.701	50.691	87.681	15.667	0,874	3,235	5,597
1992	22.229	76.174	130.119	24.652	0,902	3,090	5,278
1993	30.815	105.598	180.382	35.595	0,866	2,967	5,068
1994	40.518	138.851	237.184	41.654	0,973	3,333	5,694
1995	72.966	189.109	305.253	260.691	0,280	0,725	1,171
1996	382.796	577.853	772.911	504.900	0,758	1,144	1,531
1997	1.021.036	1.386.842	1.752.648	1.231.371	0,829	1,126	1,423
1998	1.944.259	2.569.552	3.194.844	2.336.625	0,832	1,100	1,367
1999	3.451.100	4.494.913	5.538.725	3.790.000	0,911	1,186	1,461
2000	4.750.000	10.541.667	16.333.333	5.000.000	0,950	2,108	3,267
2001	6.500.000	18.875.000	31.250.000	7.000.000	0,929	2,696	4,464
2002	9.525.322	28.575.965	47.626.608	10.919.443	0,872	2,617	4,362
2003	13.639.291	40.917.872	68.196.454	15.267.194	0,893	2,680	4,467
2004	16.563.000	55.240.875	93.918.750	14.805.000	1,119	3,731	6,344
2005	16,29	61,09	105,89	16,29	1,000	3,750	6,500
2006	17,70	66,38	115,05	17,70	1,000	3,750	6,500
2007	19,13	71,72	124,32	19,50	0,981	3,678	6,375
2008	21,79	78,45	135,11	21,29	1,023	3,685	6,346
2009	22,65	84,94	147,23	23,10	0,981	3,677	6,373
2010	24,83	93,10	161,37	25,35	0,979	3,672	6,365
2011	27,23	102,10	176,97	27,90	0,976	3,659	6,343
2012	30,45	114,19	197,93	31,35	0,971	3,642	6,314
2013	33,34	125,01	216,68	34,05	0,979	3,671	6,364
2014	36,75	137,81	238,88	37,80	0,972	3,646	6,319
2015	41,25	154,69	268,13	42,45	0,972	3,644	6,316
2016	54,90	205,88	356,85	54,90	1,000	3,750	6,500
2017	59,25	251,81	444,38	59,25	1,000	4,250	7,500
2018	67,65	287,51	507,38	67,65	1,000	4,250	7,500
2019	85,28	362,44	639,60	85,28	1,000	4,250	7,500
2020	98,10	416,93	735,75	98,10	1,000	4,250	7,500
2021	119,25	506,81	894,38	119,25	1,000	4,250	7,500
2022	191,25	812,81	1.434,38	215,70	0,887	3,768	6,650
2023	390,38	1.659,09	2.927,81	447,15	0,873	3,710	6,548
2024	666,75	2.833,69	5.000,63	666,75	1,000	4,250	7,500

Açıklama:

1) Ortalama yıllık kazanç, asgari yıllık kazanç ve azami kazanç tutarlarının toplamının ikiye bölünmesi suretiyle üretilmiştir.

2) Ortalama günlük kazanç, ilgili yılın kazanç toplamı 360'a bölünerek elde edilmiştir.

3) Yıllık Kazanç oranı, ortalama günlük kazanç tutarı ilgili yılın aralık ayında geçerli olan günlük kazanç tutarına bölünmek suretiyle hesaplanmış ve virgülden sonraki 3 basamak esas alınmıştır.

Yukarıda her yıla ilişkin gösterilen kazanç oranlarına göre, sigortalılık başlangıç tarihi ilgili yılın ocak ayının birinde başlayan sigortalının her yıl 360 gün üzerinden çalıştığı varsayımıyla toplam prim ödeme gün sayısı ve bunların aylık bağlamaya esas olan ortalama aylık kazançlarının tespitine esas olan OAKK'ları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-43: Ortalama Aylık Kazanç Katsayıları

Sigortalılık Başlangıç Tarihi	TPGS	Tüm Takvim Yıllarının Ortalama Oranı		
		Alt Sınır	Ortalama	Üst Sınır
1.01.1990	12330	0,928	3,243	5,558
1.01.1991	11970	0,929	3,204	5,480
1.01.1992	11610	0,931	3,203	5,476
1.01.1993	11250	0,931	3,207	5,482
1.01.1994	10890	0,934	3,214	5,496
1.01.1995	10530	0,932	3,211	5,489
1.01.1996	10170	0,955	3,296	5,638
1.01.1997	9810	0,962	3,373	5,785
1.01.1998	9450	0,967	3,456	5,946
1.01.1999	9090	0,972	3,547	6,122
1.01.2000	8730	0,974	3,641	6,309
1.01.2001	8370	0,975	3,705	6,435
1.01.2002	8010	0,977	3,749	6,521
1.01.2003	7650	0,982	3,801	6,619
1.01.2004	7290	0,986	3,854	6,722
1.01.2005	6930	0,980	3,860	6,741
1.01.2006	6570	0,979	3,866	6,753
1.01.2007	6210	0,977	3,872	6,767
1.01.2008	5850	0,977	3,884	6,790
1.01.2009	5490	0,974	3,896	6,818

* Tabloda yer alan oranlar, her takvim yılı için hesaplanan yıllık kazanç oranlarının takvim yılı sayısına bölünmesi suretiyle bulunmuştur.

** Örneğin, 01/01/1997 yılı itibarıyla sigortalılığı başlayan ve aylık başvurusunda bulunduğu 31/3/2024 tarihine kadar 9810 günü olan sigortalının ortalama aylık kazanç katsayısı; asgari SPEK için 0,962, ortalama SPEK için, 3,373, azami SPEK için ise 5,785 olacaktır.

Tüm takvim yıllarının ortalamasına göre bulunan OAKK, aylık başvurusunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan sigorta primine esas günlük kazancın alt sınır tutarı ile çarpılacak ve bulunan günlük kazancın otuz katı, sigortalının aylık bağlanmasına esas olan ortalama aylık kazancını verecektir.

Oluşturulan senaryolarda aylık başvurusu 31/03/2024 tarihinde yapıldığından, bu tarih itibarıyla yürürlükte olan günlük kazancın alt sınırı 666,75 TL'dir. Bu kazanç ile OAKK çarpılması sonucunda, aylık bağlanmasına esas olan ortalama aylık kazanç tutarı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-44: Aylık Bağlanmasına Esas Ortalama Aylık Kazanç

Sigortalılık Başlangıç Tarihi	TPGS	Tüm Takvim Yıllarının Ortalama Oranı		
		Alt Sınır	Ortalama	Üst Sınır
1.01.1990	12330	18.562,32	64.868,11	111.173,90
1.01.1991	11970	18.582,32	64.088,01	109.613,70
1.01.1992	11610	18.622,33	64.068,01	109.533,69
1.01.1993	11250	18.622,33	64.148,02	109.653,71
1.01.1994	10890	18.682,34	64.288,04	109.933,74
1.01.1995	10530	18.642,33	64.228,03	109.793,72
1.01.1996	10170	19.102,39	65.928,24	112.774,10
1.01.1997	9810	19.242,41	67.468,43	115.714,46
1.01.1998	9450	19.342,42	69.128,64	118.934,87
1.01.1999	9090	19.442,43	70.948,87	122.455,31
1.01.2000	8730	19.482,44	72.829,10	126.195,77
1.01.2001	8370	19.502,44	74.109,26	128.716,09
1.01.2002	8010	19.542,44	74.989,37	130.436,30
1.01.2003	7650	19.642,46	76.029,50	132.396,55
1.01.2004	7290	19.722,47	77.089,64	134.456,81
1.01.2005	6930	19.602,45	77.209,65	134.836,85
1.01.2006	6570	19.582,45	77.329,67	135.076,88
1.01.2007	6210	19.542,44	77.449,68	135.356,92
1.01.2008	5850	19.542,44	77.689,71	135.816,98
1.01.2009	5490	19.482,44	77.929,74	136.377,05

1997 yılında sigortalılığı başlayan sigortalı için ortalama aylık kazanç;
- Asgari SPEK için (20.002,50 x 0,962) 19.242,41 TL,
- Ortalama SPEK için (20.002,50 x 3,373) 67.468,43 TL
- Azami SPEK için (20.002,50 x 5,785) 115.714,46 TL
Olacaktır.

Aylık başvurusun yapıldığı tarih itibariyle yukarıdaki tabloda belirtilen ortalama aylık kazancın (OAK) aylık bağlama oranı (ABO) ile çarpılması (Aylık= OAK x ABO) suretiyle bulunacak tutar, sigortalıya ödenecek aylık miktarını oluşturacaktır.

6.1.2. Ortalama Yıllık Kazancın Ortalama SPEK Tutarına Oranlanması

Sigortalı adına SGK'ye bildiri mi yapılan yıllık kazançlar toplamı, o yıl için SGK'ye bildirilen toplam kazancın o yıla ilişkin toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle bulunan günlük kazanç oranlanarak o yıl için bir oran tespit edilecektir. Bu işlem her yıl için tekrar edilecek ve her yıla ilişkin bulunan bu oranların ortalaması, yine Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı (OAKK) olarak adlandırılacak ve bu katsayı ile aylık başvurusunun yapıldığı yılda geçerli olan alt sınır günlük kazanç çarpılmak suretiyle bulunan günlük kazancın otuz katı sigortalının ortalama aylık kazancını oluşturacaktır.

“7.1.1. Ortalama Yıllık Kazancın SPEK Tutarına Oranlanması” başlıklı bölümdeki tüm tabloları tekrar etmek yerine SGK'nin her yıla ilişkin ortalama günlük kazançlarına yer verilecek ve bu kazançlara göre her yıl için bulunan kazanç oranlarının ortalamasına göre tespit edilen OAKK ve OAKK'ya göre hesaplanan ortalama aylık kazanç tablolarına yer verilecektir.

Tablo-45: SGK Ortalama Günlük Kazançlarına Göre Hesaplanan Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı ile Ortalama Aylık Kazanç Tutarları

YIL	SGK Ortalama Günlük Kazanç	TPGS	Tüm Takvim Yıllarının Ortalama Oranı			Ortalama Aylık Kazanç		
			Alt Sınır	Ortalama	Üst Sınır	Alt Sınır	Ortalama	Üst Sınır
1990	28.585	12330	0,526	1,765	3,005	10.521,32	35.304,41	60.107,51
1991	55.692	11970	0,535	1,783	3,031	10.701,34	35.664,46	60.627,58
1992	86.499	11610	0,544	1,810	3,077	10.881,36	36.204,53	61.547,69
1993	130.063	11250	0,553	1,840	3,127	11.061,38	36.804,60	62.547,82
1994	185.270	10890	0,563	1,874	3,185	11.261,41	37.484,69	63.707,96
1995	271.542	10530	0,575	1,913	3,251	11.501,44	38.264,78	65.028,13
1996	722.689	10170	0,586	1,957	3,327	11.721,47	39.144,89	66.548,32
1997	1.531.763	9810	0,588	1,999	3,411	11.761,47	39.985,00	68.228,53
1998	2.574.366	9450	0,585	2,042	3,498	11.701,46	40.845,11	69.968,75
1999	4.815.088	9090	0,578	2,083	3,588	11.561,45	41.665,21	71.768,97
2000	8.943.716	8730	0,573	2,131	3,690	11.461,43	42.625,33	73.809,23
2001	12.573.181	8370	0,574	2,173	3,771	11.481,44	43.465,43	75.429,43

2002	18.590.452	8010	0,577	2,203	3,829	11.541,44	44.065,51	76.589,57
2003	24.198.793	7650	0,580	2,235	3,889	11.601,45	44.705,59	77.789,72
2004	26.438.967	7290	0,581	2,262	3,943	11.621,45	45.245,66	78.869,86
2005	28,58	6930	0,579	2,271	3,963	11.581,45	45.425,68	79.269,91
2006	30,54	6570	0,579	2,278	3,978	11.581,45	45.565,70	79.569,95
2007	34,46	6210	0,579	2,285	3,990	11.581,45	45.705,71	79.809,98
2008	37,46	5850	0,581	2,297	4,014	11.621,45	45.945,74	80.290,04
2009	40,03	5490	0,580	2,311	4,041	11.601,45	46.225,78	80.830,10
2010	43,39							
2011	46,41							
2012	52,48							
2013	57,69							
2014	64,42							
2015	71,80							
2016	83,73							
2017	97,15							
2018	113,41							
2019	138,88							
2020	165,06							
2021	204,39							
2022	378,55							
2023	750,37							
* SGK ortalama günlük kazanç tutarları, 506 sayılı Kanuna tabi bildirilen sigortalılara ilişkin olup, söz konusu veriler SSK/SGK istatistik yıllıklarından derlenmiştir.								

Sigortalı adına bildirilen ilgili takvim yılındaki kazancın, o yılın aralık ayındaki SPEK alt sınırına oranlanması suretiyle tespit edilen OAKK ve bu katsayıya göre tespit edilen ortalama aylık kazanç tutarı, aynı işlemin SGK ortalama günlük kazançta göre yapılması durumunda sigortalılık başlangıç tarihi ve SPEK düzeyine göre %38 ila %45 aralığında düşmektedir.

Bu nedenle, ortalama aylık kazancın tespitine yönelik getirilen bu iki model bağlanacak aylık miktarını önemli ölçüde etkileyeceğinden, bu yöntemlerden hangisinin tercih edileceğine, aylık bağlama oranının belirlenmesinden sonra karar verilecektir. Tablodaki seçilen gün sayılarına göre mevcut sistem üzerinden hesaplanan aylık miktarları ile bunların ortalama net ücrete oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-46: Mevcut Sisteme Göre Hesaplanan Aylık Miktarları ile Ortalama Net Ücrete Oranları

Sigortalılık Başlangıç Tarihi	TPGS	SPEK Düzeyine Göre Hesaplanan Emekli Aylığı Tutarı			Emekli Aylığının Ortalama Net Ücrete Oranı		
		Asgari	Ortalama	Azami	Asgari	Ortalama	Azami
1.01.1990	12330	14.429,44	35.888,65	59.289,19	84,9%	61,4%	60,3%
1.01.1992	11610	13.670,11	34.827,93	58.117,23	80,4%	59,6%	59,2%
1.01.1994	10890	12.763,15	33.676,85	56.934,00	75,1%	57,7%	57,9%
1.01.1996	10170	11.698,45	32.486,81	55.736,21	68,8%	55,6%	56,7%
1.01.1998	9450	10.575,07	31.249,61	54.518,71	62,2%	53,5%	55,5%
1.01.1999	9090	10.015,62	30.712,00	54.078,08	58,9%	52,6%	55,0%
1.01.2000	8730	8.490,76	30.363,79	53.999,41	49,9%	52,0%	55,0%
1.01.2002	8010	7.931,08	29.315,72	52.508,28	46,6%	50,2%	53,4%
1.01.2004	7290	7.454,22	27.949,15	50.377,24	43,8%	47,9%	51,3%
1.01.2006	6570	6.918,41	26.211,32	47.498,42	40,7%	44,9%	48,3%
1.01.2009	5490	6.279,16	19.138,72	33.796,96	36,9%	32,8%	34,4%

1) Gün sayısı 12330-9090 olanlar üçlü sisteme göre, 8730-6570 olanlar ikili sisteme, 5490 gün olan ise 5510 sayılı gelen sisteme göre hesaplanmıştır.
2) 2000 yılı öncesi için Derece: 6, Kademe: 3, Üst Gösterge Rakamı: 12325, ABO: %55,7
3) Ortalama kazanç için brüt ücret 85.010,63 TL, net ücret ise 58.406,62 TL olarak alınmıştır.

6.2. Aylık Bağlama Oranının Tespiti

Aylık bağlama oranı, kişilerin çalışma hayatında elde ettiği kazançlar ya da ödediği vergilerle bağlantılı olarak hesaplanan ve bu nedenle her ülkede farklı yöntemlerle belirlenen olgulardan biridir.⁵⁰ Sosyal güvenlik sistemimizde nasıl ki ortalama aylık/yıllık kazancın tespiti noktasında farklı dönemlerde farklı yöntemler kullanılmışsa, aylık bağlama oranının belirlenmesinde de farklı yöntemler kullanılmıştır.

Sosyal güvenlik sistemine uzun süre katkı yapan, diğer bir ifade ile prim ödeme gün sayısı fazla sigortalıların aylık bağlama oranının az olan sigortalıya göre yüksek olması tüm dönemlerde korunmuştur. Kimi dönemlerde baz oran belirlenmiş ve ilave ödenen her 240 için aylık bağlama oranı 1 puan artırılmış, kimi dönemlerde de ilk 10 yıllık süreye yüksek oran, sonraki gelen yıllara daha düşük bir oran verilmek suretiyle aylık bağlama oranı tespit edilmiştir. 5510 sayılı Kanunda ise her 360 gün sabit %2 oranı öngörülmüştür.

50 Dr. Fatma BAŞTERZİ, Yaşlılık Sigortası, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayın No: 275, Yıl: 2006

Ancak, 5510 sayılı Kanunun 55'inci maddesinde prime esas günlük kazanç alt sınırı esas alınmak suretiyle güncellenen kazançların ortalamasına göre bulunan ortalama aylık kazancın bakmakla yükümlüsü olmayanlar için %35'inden, bakmakla yükümlüsü olanlar için ise %40'ından az aylık bağlanamayacağı yönündeki düzenlemeye istinaden, SPEK düzeyleri alt sınır ve bu sınıra komşu olan kazançlara göre hesaplanan aylıklar için 7200 günden eksik süresi olanların aylıklarının hesabında %40 olan bu oranın alt sınır olarak uygulandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Aylık bağlama oranının tespitinde üst sınır, 2000 yılından önceki sistemde %85 iken, 5510 sayılı Kanunda %90 olarak öngörülmüştür.

5510 sayılı Kanunda mevcut %2 aylık bağlama oranının 7.1.1. numaralı bölümde açıklandığı şekilde tespit edilen yöntemle göre bulunan OAK'ya uygulanması sonucunda hesaplanan aylık miktarları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-47: Mevcut Sistem ile OAKK'na Göre Belirlenen OAK Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

Sigortalılık Başlangıç Tarihi	TPGS	Mevcut Sisteme Göre Emekli Aylığı Tutarları			Önerilen Sistem*		
		Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç	Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç
1.01.1990	12330	14.429	35.889	59.289	13.224	46.212	79.200
1.01.1992	11610	13.670	34.828	58.117	12.492	42.977	73.475
1.01.1994	10890	12.763	33.677	56.934	11.755	40.450	69.170
1.01.1996	10170	11.698	32.487	55.736	11.225	38.739	66.266
1.01.1998	9450	10.575	31.250	54.519	10.561	37.744	64.938
1.01.1999	9090	10.016	30.712	54.078	10.211	37.262	64.314
1.01.2000	8730	8.491	30.364	53.999	9.827	36.735	63.653
1.01.2002	8010	7.931	29.316	52.508	9.044	34.705	60.366
1.01.2004	7290	7.454	27.949	50.377	8.307	32.470	56.633
1.01.2006	6570	6.918	26.211	47.498	7.433	29.354	51.275
1.01.2009	5490	6.279	19.139	33.797	6.180	24.719	43.259

* Takvim yılı kazanç ortalama oranlarının takvim yılı sayısına bölünmesi suretiyle bulunan OAKK ile aylık talep tarihinde yürürlükte olan SPEK alt sınırının çarpımı sonucunda bulunan ortalama aylık kazancın aylık bağlama oranı ile çarpılması.

Tablo-48: Mevcut Sisteme Göre Aylık Miktarlarındaki Değişim

Sigortalılık Başlangıç Tarihi	Değişim Tutarı			Değişim Oranı		
	Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç	Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç
1.01.1990	-1.206	10.323	19.911	-8,4%	28,8%	33,6%
1.01.1992	-1.178	8.149	15.358	-8,6%	23,4%	26,4%
1.01.1994	-1.008	6.773	12.236	-7,9%	20,1%	21,5%
1.01.1996	-474	6.253	10.530	-4,1%	19,2%	18,9%
1.01.1998	-14	6.495	10.420	-0,1%	20,8%	19,1%
1.01.1999	196	6.550	10.235	2,0%	21,3%	18,9%
1.01.2000	1.336	6.371	9.654	15,7%	21,0%	17,9%
1.01.2002	1.113	5.389	7.858	14,0%	18,4%	15,0%
1.01.2004	853	4.521	6.256	11,4%	16,2%	12,4%
1.01.2006	515	3.143	3.777	7,4%	12,0%	8,0%
1.01.2009	-99	5.581	9.462	-1,6%	29,2%	28,0%

Prime esas alt sınır kazanç üzerinden hesaplanan aylıkta negatif yönlü bir değişim olmakla birlikte, kazanç seviyesinin yüksek olması durumunda bağlanacak aylık miktarında yaşanan %33,6 oranında artış, aylık miktarında 19.911 TL'lik bir yükselişe neden olmaktadır. Bu sonuçlar, model için %2 şeklinde sabit bir oran belirlemek yerine başka yöntemlerin geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Buradaki aylık miktarındaki yükselişin ana kaynağını; 2008/Ekim sonrası için mevcut sistemde asgari kazanç üzerinden 10.017 TL olarak bulunan ortalama aylık kazanç, önerilen modelde 19.483 TL'ye, 70.238 TL olan azami kazanç 136.378 TL'ye yükselmekte bu da sabit bir aylık bağlama oranının esas alınması halinde bağlanacak aylıkta önemli bir artış meydana getirmektedir.

Bu nedenle sabit bir aylık bağlama oranı yerine, OAKK'na göre aylık bağlama oranı belirlenmesi de bir yöntem olarak kullanılabilir. Bu yöntemde, 5510 sayılı Kanunda SPEK alt sınır için asgari ücret, üst sınırı için de bunun 7,5 katı esas alınmalı ve üst sınırdan 0,10 puan düşülerek OAKK için bir kademe oluşturulmalıdır. Bu şekilde her bir OAKK için belirlenen yöntem esas olan aylık bağlama oranı için referans bir gün sayısı esas alınarak taban aylık bağlama oranı belirlenmeli ve taban aylık bağlama oranı referans gün sayısından eksik günü olanlar için eksiltilmeli, fazla günü olanlar için ise yükseltilmelidir. Bu yöntem esasında, 2000 yılından önce üst gösterge sisteminden aylık bağlanmasına hak kazanan sigortalılar için belirlenen taban aylık bağlama oranlarının belirlenmesine benzerlik gösterecektir.

5510 sayılı Kanununun 55'inci maddesinde bakmakla yükümlüsü olanlar için öngörülen %40 aylık bağlama oranı 7200 güne karşılık gelmektedir.

Buradan hareketle taban aylık bağlama oranları için 7200 gün sayısı referans olarak alınacak ve belirtilen gün sayısından eksik olan her 360 gün için taban aylık bağlama oranı (1)'er puan eksiltilecek, fazla olanlar için ise (1) puan artırılabacaktır.

Bu modelde aylık bağlama oranı; OAKK 0,80 olanlar için %55'den başlatılacak ve her 0,10 puanlık artış için %55 olan taban aylık bağlama oranı 0,30 puan eksiltilerek OAKK 7,50 olanlar için %35 olarak bulunacaktır.

Tablo-49: Taban Aylık Bağlama Oranları (%55-%35) ve Bu Oranlara Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı (OAKK)	Aylık Bağlama Oranı (ABO) (%)	Aylık Miktarı (TL)	Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı (OAKK)	Aylık Bağlama Oranı (ABO) (%)	Aylık Miktarı (TL)	Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı (OAKK)	Aylık Bağlama Oranı (ABO) (%)	Aylık Miktarı (TL)
0,800*	55,00	9.153	3,100	48,10	31.019	5,400	41,20	46.282
0,900	54,70	10.241	3,200	47,80	31.820	5,500	40,90	46.795
1,000	54,40	11.317	3,300	47,50	32.608	5,600	40,60	47.297
1,100	54,10	12.380	3,400	47,20	33.384	5,700	40,30	47.786
1,200	53,80	13.430	3,500	46,90	34.147	5,800	40,00	48.262
1,300	53,50	14.468	3,600	46,60	34.898	5,900	39,70	48.726
1,400	53,20	15.494	3,700	46,30	35.637	6,000	39,40	49.177
1,500	52,90	16.507	3,800	46,00	36.363	6,100	39,10	49.616
1,600	52,60	17.507	3,900	45,70	37.076	6,200	38,80	50.043
1,700	52,30	18.496	4,000	45,40	37.778	6,300	38,50	50.457
1,800	52,00	19.471	4,100	45,10	38.466	6,400	38,20	50.858
1,900	51,70	20.434	4,200	44,80	39.142	6,500	37,90	51.247
2,000	51,40	21.385	4,300	44,50	39.806	6,600	37,60	51.624
2,100	51,10	22.323	4,400	44,20	40.457	6,700	37,30	51.988
2,200	50,80	23.249	4,500	43,90	41.096	6,800	37,00	52.339
2,300	50,50	24.162	4,600	43,60	41.722	6,900	36,70	52.678
2,400	50,20	25.063	4,700	43,30	42.335	7,000	36,40	53.005
2,500	49,90	25.951	4,800	43,00	42.937	7,100	36,10	53.319
2,600	49,60	26.827	4,900	42,70	43.525	7,200	35,80	53.621
2,700	49,30	27.690	5,000	42,40	44.102	7,300	35,50	53.910
2,800	49,00	28.541	5,100	42,10	44.665	7,400	35,20	54.187

2,900	48,70	29.380	5,200	41,80	45.217	7,500	35,00	54.607
3,000	48,40	30.205	5,300	41,50	45.755			

* 5510 sayılı Kanunun; 4/1-(b) kapsamında sigortalı sayılan muhtar ve tarım sigortalıları 2008 yılından itibaren her ay 15 gün, 4/1-(a) kapsamında sigortalı sayılan ek 5 ve ek 6'ncı madde kapsamında sigortalı olanlar ise 2011 yılından başlamak üzere 18 gün üzerinden prim ödemiş ve primi ödenen gün sayısı her yıl 1 gün artırılarak 2023 yılı itibarıyla 30 gün üzerinden prim ödemeye başlamışlardır. Bu şekilde kıst prim ödemelerine rağmen her ay için 30 gün hizmet verilen sigortalıların takvim yılları kazanç ortalama katsayısı 0,80 ve altına düşmektedir. Kazanç katsayısı 0,80'in altında olanların ortalama aylık kazançları bu oran üzerinden tespit edilecek ve taban aylık bağlama oranı %55 olarak alınacaktır.

** Prime esas alt sınır kazanç üzerinden prim ödeyen (OAKK: 0,800) ile üst sınır olan 7,5 kat üzerinden prim ödeyen (OAKK: 7,500) sigortalıya bağlanan aylıklar arasındaki fark (54.607/9.153) 5,97'dir.

*** Aylık miktarlarına ek ödeme dahildir.

Örneğin, 9000 gün üzerinden emekli aylığı bağlanacak olan bir sigortalının OAKK 1,300-1,349 arasında olması durumunda aylık bağlama oranı; tabloda 1,30'un karşılığı olarak gösterilen %53,50 olacak, kazanç ortalamasının 1,350-1,399 olması durumunda ise bu defa tabloda 1,40'ın karşılığı olarak gösterilen %53,20 esas alınacaktır. Diğer bir anlatımla, OAKK virgülden sonraki son iki basamağı 50 ve büyük olanlar bir sonraki OAKK karşılığında yer alan ABO'dan yararlanacaktır.

Tablo-50: Mevcut Sistem İle OAKK'na Göre Tespit Edilen OAK Üzerinden Hesaplanan Aylık Miktarları

Sigortalılık Başlangıç Tarihi	TPGS	Mevcut Sisteme Göre Emekli Aylığı Tutarları			ABO %55 (7200'den eksik/fazla her 360 gün için indirim/artırım)		
		Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç	Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç
1.01.1990	12330	14.429	35.889	59.289	13.311	41.861	63.418
1.01.1992	11610	13.670	34.828	58.117	12.966	40.012	60.546
1.01.1994	10890	12.763	33.677	56.934	12.620	38.812	58.480
1.01.1996	10170	11.698	32.487	55.736	12.446	38.225	57.294
1.01.1998	9450	10.575	31.250	54.519	12.200	38.212	56.837
1.01.1999	9090	10.016	30.712	54.078	12.061	38.480	56.481
1.01.2000	8730	8.491	30.364	53.999	11.884	38.515	56.107
1.01.2002	8010	7.931	29.316	52.508	11.514	37.864	54.465
1.01.2004	7290	7.454	27.949	50.377	11.209	36.840	52.508
1.01.2006	6570	6.918	26.211	47.498	10.723	35.346	49.519
1.01.2009	5490	6.279	19.139	33.797	10.060	33.189	45.741

Tablo-51: Mevcut Sisteme Göre Aylık Miktarlarındaki Değişim

Sigortalılık Başlangıç Tarihi	Değişim Tutarı (TL)			Değişim Oranı		
	Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç	Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç
1.01.1990	-1.118	5.972	4.129	-7,75%	16,64%	6,96%
1.01.1992	-704	5.184	2.429	-5,15%	14,88%	4,18%
1.01.1994	-143	5.135	1.546	-1,12%	15,25%	2,72%
1.01.1996	748	5.738	1.558	6,39%	17,66%	2,80%
1.01.1998	1.625	6.962	2.318	15,37%	22,28%	4,25%
1.01.1999	2.045	7.768	2.403	20,42%	25,29%	4,44%
1.01.2000	3.393	8.151	2.108	39,96%	26,84%	3,90%
1.01.2002	3.583	8.548	1.957	45,18%	29,16%	3,73%
1.01.2004	3.755	8.891	2.131	50,38%	31,81%	4,23%
1.01.2006	3.805	9.135	2.021	55,00%	34,85%	4,25%
1.01.2009	3.781	14.050	11.944	60,22%	73,41%	35,34%

Getirilen modelin amacı, çalışma hayatında elde edilen net ücretin %60'ının emekli aylığı olarak bağlanmasıdır. Bu amaca göre sonuç verecek aylık bağlama oranları tespit edilerek aylıklar hesaplanmış ve bu aylıkların net ücretlere oranları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-52: Aylık Miktarlarının Net Ücrete Oranları

İşe Giriş Tarihi	TPGS	Mevcut Sistem			OAKK'na Göre Taban ABO (%35-55)			Her 360 Gün İçin %2 Sabit ABO		
		Asgari	Ortalama	Azami	Asgari	Ortalama	Azami	Asgari	Ortalama	Azami
1.01.1990	12330	84,9%	61,4%	60,3%	78,3%	71,7%	64,5%	77,8%	79,1%	80,6%
1.01.1992	11610	80,4%	59,6%	59,2%	76,3%	68,5%	61,6%	73,5%	73,6%	74,8%
1.01.1994	10890	75,1%	57,7%	57,9%	74,2%	66,5%	59,5%	69,1%	69,3%	70,4%
1.01.1996	10170	68,8%	55,6%	56,7%	73,2%	65,4%	58,3%	66,0%	66,3%	67,4%
1.01.1998	9450	62,2%	53,5%	55,5%	71,8%	65,4%	57,8%	62,1%	64,6%	66,1%
1.01.1999	9090	58,9%	52,6%	55,0%	70,9%	65,9%	57,5%	60,1%	63,8%	65,5%
1.01.2000	8730	49,9%	52,0%	55,0%	69,9%	65,9%	57,1%	57,8%	62,9%	64,8%
1.01.2002	8010	46,6%	50,2%	53,4%	67,7%	64,8%	55,4%	53,2%	59,4%	61,4%
1.01.2004	7290	43,8%	47,9%	51,3%	65,9%	63,1%	53,4%	48,9%	55,6%	57,6%
1.01.2006	6570	40,7%	44,9%	48,3%	63,1%	60,5%	50,4%	43,7%	50,3%	52,2%
1.01.2009	5490	36,9%	32,8%	34,4%	59,2%	56,8%	46,6%	36,3%	42,3%	44,0%

* Hesaplanan aylık miktarı; asgari kazanç için 17.002,12 TL'ye ortalama kazanç için 58.406,62 TL'ye azami kazanç için ise 98.250,13 TL'ye oranlanmıştır.

Model için referans alınan 7200 güne komşu 7290 gün üzerinden; asgari kazançta göre hesaplanan aylık için %65,9, ortalama kazanç için %63,1 ve azami kazanç üzerinden hesaplanan aylık için de %53,4 oranına ulaşılmıştır. Bu sayede, çalışma hayatı boyunca asgari kazanç üzerinden çalışmış olanlara ödenmiş olan net ücretin emekli aylığına daha fazla yansıtılması sağlanmıştır.

Mevcut sistemde sigortalılara sağlanacak yardımlar için asgari ücret ile asgari ücretin 7,5 katı arasında prim alınmaktadır. Alt sınır ile üst sınır arasında 7,5 katlık bir farkı öngören yasa koyucu, bağlanacak en düşük emekli aylığı ile en yüksek emekli aylığı arasındaki makasın da aynı şekilde olduğunun bilincindedir.

Bu nedenle, uzun yıllar çalışma hayatında kalan ve Tablo-52’de gösterildiği üzere prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazanç düzeyi artan sigortalılara bağlanacak aylık miktarının, çalışma hayatında elde ettikleri net ücretlerine yaklaşması doğal görülmelidir.

Mevcut sisteme göre ilgili yılında ödenmiş olan prime esas kazanç tutarları, yıllık TÜFE ve GH’nin %30’unun toplamından oluşan bir oranla güncellenerek tahsis talep tarihine taşınmakta ve bu şekilde her yıla ilişkin güncellenen kazançlara göre bulunan kazançların 2008/Ekim sonrası gün sayısına bölünmesi sonucunda bulunan ortalama aylık kazanç, sigortalının SPEK düzeyi ne olursa olsun tahsis talep tarihinde yürürlükte olan kazancın ancak yarısına denk gelmektedir.

İşte önerilen bu modelin en büyük kazanımı; aylık miktarını belirleyen unsurlardan olan ortalama aylık kazancın, tahsis talep yılında yürürlükte olan prime esas kazanç düzeyine oldukça yakın bir düzeyde olmasıdır.

Ayrıca modele göre tespit edilen ortalama aylık kazançla uyumlu olacak şekilde alt sınır ve bu sınıra komşu olan kazançlar için taban aylık bağlama oranı %55 olarak alınmakta ve kazanç arttıkça söz konusu oran azaltılmak suretiyle kazançla bağlantılı olacak şekilde kademeli bir aylık bağlama oranı getirilmektedir.

Mevcut aylık hesaplama sistemdeki sorunların bertaraf edilmesi amacıyla %2 olan aylık bağlama oranının artırılması ya da kazançların güncellenmesine esas olan GH’nin %30’u yerine tamamının dikkate alınması yönünde yapılacak bir reformdan ziyade bu modelin daha adaletli ve sürdürülebilir olduğu kanısındayım.

Model doğrultusunda hesaplanarak ödenmekte olan aylık miktarlarının ne şekilde artırılabileceği de ödem taşımaktadır. Mevcut sistemde olduğu üzere aylıklar, her yılın Ocak ve Temmuz ödeme dönemlerinde bir önceki altı aylık dönemde gerçekleşen TÜFE oranı kadar artırılmak yerine modelle bağlantılı yeni bir artış modeli kurgulanacaktır.

Model, her bir sigortalı için OAKK ve bu katsayıya göre taban aylık bağlama oranı üretmektedir. Sigortalılar adına ödenmiş olan prime esas kazanç düzeylerinin neredeyse birebir korunmasını sağlayan bu modelde ödenmekle olan aylıklar, sigorta primine esas günlük kazancın değiştiği tarihi takip eden ödeme dönemi itibariyle aşağıda belirtildiği şekilde artırılabacaktır.

9450 gün sayısı üzerinden asgari, ortalama ve azami kazanç dikkate alınarak 2024 yılında modele göre bağlanan aylığa esas parametreler aşağıda gösterilmiştir.

Parametre	Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç
OAKK	0,967	3,456	5,946
Ortalama Aylık Kazanç	19.342,42	69.128,64	118.934,87
ABO	60,65%	53,15%	45,95%
Aylık Miktarı	₺12.200	₺38.212	₺56.837

2024 yılında 666,75 TL olan günlük prime esas alt sınır kazancın 2025 yılında asgari ücretteki artış doğrultusunda %60 oranında artırıldığını varsaydığımızda, prime esas günlük kazancın alt sınırı 1.066,80 TL'ye yükselecektir.

9450 gün üzerinden ödenmekte olan aylığa ilişkin parametrelerde aşağıdaki şekilde değişerek aylık miktarı yeniden bulunacaktır.

Parametre	Asgari Kazanç	Ortalama Kazanç	Azami Kazanç
OAKK	0,967	3,456	5,946
Ortalama Aylık Kazanç	30.947,87	110.605,82	190.295,78
ABO	60,65%	53,15%	45,95%
Aylık Miktarı	₺19.521	₺61.138	₺90.939

Dolayısıyla SPEK'te meydana gelen artışa göre sigortalının aylık bağlanmasına esas olan ortalama aylık kazancı, OAKK göre yeniden hesaplanarak aylık miktarı yükseltilmiş olacaktır.⁵¹ Aylık artışındaki bu yöntemin en büyük kazanımı, OAKK ve prim ödeme gün sayıları aynı olan sigortalılara hangi yıl-

51 Ödenmekte olan aylık miktarının, SPEK'te meydana gelen %60 oranı kadar artırılması halinde de aynı sonuca ulaşılmaktadır.

da emekli olursa olsun emeklilikleri boyunca aynı aylık miktarının ödeniyor olmasıdır. Yılın son günü ya da takip eden yılın ilk günü emekli olmak aylık miktarını değiştirmeyecek, gün sayısı az olanın daha çok gün sayısı ile emekli olandan daha fazla aylık alması sona erecektir.

Ayrıca alt sınır aylık olarak ödenmekte tutar, bu modelde emekli aylığı hesabına dahil edilerek alt sınır aylık alacak kişi sayısı önemli ölçüde azaltılmış olacaktır.

102 sayılı sözleşmeye ekli cetvelde aylık bağlama oranının sigortalının kazancının %40'ından aşağı olamayacağı hükmünden hareketle bu bölümde açıklanan modele esas olan aylık bağlama oranları %40-%60 aralığı için ayrıca düzenlenerek aşağıda gösterilmiştir.

Tablo-53: Taban Aylık Bağlama Oranları ve Bu Oranlara Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı (OAKK)	Aylık Bağlama Oranı (ABO) (%)	Aylık Miktarı (TL)	Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı (OAKK)	Aylık Bağlama Oranı (ABO) (%)	Aylık Miktarı (TL)	Ortalama Aylık Kazanç Katsayısı (OAKK)	Aylık Bağlama Oranı (ABO) (%)	Aylık Miktarı (TL)
0,800*	60,00	9.985	3,100	53,10	34.243	5,400	46,20	51.898
0,900	59,70	11.177	3,200	52,80	35.148	5,500	45,90	52.516
1,000	59,40	12.357	3,300	52,50	36.041	5,600	45,60	53.122
1,100	59,10	13.524	3,400	52,20	36.920	5,700	45,30	53.714
1,200	58,80	14.678	3,500	51,90	37.788	5,800	45,00	54.295
1,300	58,50	15.820	3,600	51,60	38.643	5,900	44,70	54.863
1,400	58,20	16.950	3,700	51,30	39.485	6,000	44,40	55.418
1,500	57,90	18.067	3,800	51,00	40.315	6,100	44,10	55.961
1,600	57,60	19.172	3,900	50,70	41.133	6,200	43,80	56.492
1,700	57,30	20.264	4,000	50,40	41.938	6,300	43,50	57.010
1,800	57,00	21.343	4,100	50,10	42.731	6,400	43,20	57.515
1,900	56,70	22.411	4,200	49,80	43.511	6,500	42,90	58.008
2,000	56,40	23.465	4,300	49,50	44.278	6,600	42,60	58.489
2,100	56,10	24.508	4,400	49,20	45.033	6,700	42,30	58.957
2,200	55,80	25.537	4,500	48,90	45.776	6,800	42,00	59.412
2,300	55,50	26.555	4,600	48,60	46.506	6,900	41,70	59.855
2,400	55,20	27.559	4,700	48,30	47.224	7,000	41,40	60.286
2,500	54,90	28.552	4,800	48,00	47.929	7,100	41,10	60.704
2,600	54,60	29.531	4,900	47,70	48.622	7,200	40,80	61.110
2,700	54,30	30.499	5,000	47,40	49.302	7,300	40,50	61.503

2,800	54,00	31.454	5,100	47,10	49.970	7,400	40,20	61.884
2,900	53,70	32.396	5,200	46,80	50.625	7,500	40,00	62.408
3,000	53,40	33.326	5,300	46,50	51.268			
* Prime esas alt sınır kazanç üzerinden prim ödeyen (OAKK: 0,800) ile üst sınır olan 7,5 kat üzerinden prim ödeyen (OAKK: 7,500) sigortalıya bağlanan aylıklar arasındaki fark (62.408/9.985) 6,25'tir.								
** Aylık miktarlarına ek ödeme dahildir.								

Toplam prim ödeme gün sayısı 7200 olan sigortalıya;

- Alt sınır kazanç üzerinden %55 aylık bağlama oranına göre hesaplanan aylığın net ücrete oranı 53,8 iken, %60 aylık bağlama oranına göre hesaplanması durumunda bu oran %58,7,

- Üst sınır kazanç üzerinden %35 aylık bağlama oranına göre hesaplanan aylığın net ücrete oranı 55,6 iken, %40 aylık bağlama oranına göre hesaplanması durumunda bu oran %63,5 olmaktadır.

7. ÖNERİLEN MODEL SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Aylık bağlama sisteminin değiştirilmesi hususunda;

- %2 olan aylık bağlama oranının %2,25, %2,50, 2,75'e yükseltilmesi,
- Güncelleme katsayısında %30 ve toplam olarak işleme tabi tutulan bu oranın %50-%100 ve çarpım olarak işleme tabi tutulması,
- 5510 sayılı Kanunla getirilen reform öncesine dönülerek, aylıkların gösterge ve 4447 sayılı Kanunla getirilen sisteme göre hesaplanması,
- Ortalama aylık kazancın tespitine yönelik getirdiğim model ve bu modele göre her 360 gün için aylık bağlama oranının sabit %2 olarak alınması, ortalama aylık kazanç katsayısına göre taban aylık bağlama oranlarının %55-35 ve %60-40 arasında farklılaştırılması yöntemlerine göre hesaplanan aylık miktarlarının değerlendirilmesine esas olacak şekilde örnek gün sayıları seçilerek her bir yöntemle göre hesaplanan aylık miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo-54: Prime Esas Alt Sınır Kazanç Üzerinden Önerilen Modellere Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

İşe Giriş Tarihi	Toplam Prim Gün Sayısı	Mevcut Sistem	Aylık Bağlama Oranının Artırılması			GH Oranının Artırılması		Reform Öncesi	OAK'nın OAKK'na Göre Belirlenmesi		
			2,25%	2,50%	2,75%	50%	100%		Sabit ABO (%2)	Taban ABO (%35-55)	Taban ABO (%40-60)
1.01.1990	12330	14.429	14.150	14.753	15.061	15.524	20.352	21.204	13.224	13.311	14.276
1.01.1992	11610	13.670	13.376	13.979	14.581	14.611	19.088	20.087	12.492	12.966	13.935
1.01.1994	10890	12.763	12.452	13.055	13.657	13.521	17.579	18.749	11.755	12.620	13.591
1.01.1996	10170	11.698	11.368	11.971	12.573	12.242	15.808	17.170	11.225	12.446	13.440
1.01.1998	9450	10.575	10.438	11.041	11.643	11.144	14.289	15.519	10.561	12.200	13.206
1.01.1999	9090	10.016	10.152	10.754	11.357	10.832	13.851	14.668	10.211	12.061	13.072
1.01.2000	8730	8.491	8.969	9.572	10.174	9.545	12.046	13.669	9.827	11.884	12.897
1.01.2002	8010	7.931	8.182	8.784	9.387	8.863	11.047	12.545	9.044	11.514	12.530
1.01.2004	7290	7.454	7.432	7.963	8.566	8.191	10.052	11.400	8.307	11.209	12.235
1.01.2006	6570	6.918	6.560	7.168	7.703	7.533	9.062	11.372	7.433	10.723	11.741
1.01.2009	5490	6.279	6.292	6.292	6.597	6.184	7.850	11.372	6.180	10.060	11.073

Taban aylık bağlama oranı için baz alınan 7200 güne komşu 7290 gün ile SPEK düzeyi itibariyle alt sınır kazanç, gün sayısı itibariyle de aylık bağlanması için aranan asgari gün sayısı üzerinden hesaplanan aylık miktarlarına bakıldığında, %35-%55 ve %40-%60 taban aylık bağlama oranına göre hesaplanan aylıkların halen uygulanmakta olan 10.000 TL alt sınır aylığının üstünde olduğu görülecektir.

Tablo-55: Alt Sınır Kazanç Üzerinden Hesaplanan Aylık Miktarının Net Ücrete Oranı

İşe Giriş Tarihi	Toplam Prim Gün Sayısı	Mevcut Sistem	Aylık Bağlama Oranının Artırılması			GH Oranının Artırılması		Reform Öncesi	OAK'nın OAKK'na Göre Belirlenmesi		
			2,25%	2,50%	2,75%	50%	100%		Sabit ABO (%2)	Taban ABO (%35-55)	Taban ABO (%40-60)
1.01.1990	12330	84,9%	83,2%	86,8%	88,6%	91,3%	119,7%	124,7%	77,8%	78,3%	84,0%
1.01.1992	11610	80,4%	78,7%	82,2%	85,8%	85,9%	112,3%	118,1%	73,5%	76,3%	82,0%
1.01.1994	10890	75,1%	73,2%	76,8%	80,3%	79,5%	103,4%	110,3%	69,1%	74,2%	79,9%
1.01.1996	10170	68,8%	66,9%	70,4%	73,9%	72,0%	93,0%	101,0%	66,0%	73,2%	79,0%

1.01.1998	9450	62,2%	61,4%	64,9%	68,5%	65,5%	84,0%	91,3%	62,1%	71,8%	77,7%
1.01.1999	9090	58,9%	59,7%	63,3%	66,8%	63,7%	81,5%	86,3%	60,1%	70,9%	76,9%
1.01.2000	8730	49,9%	52,8%	56,3%	59,8%	56,1%	70,8%	80,4%	57,8%	69,9%	75,9%
1.01.2002	8010	46,6%	48,1%	51,7%	55,2%	52,1%	65,0%	73,8%	53,2%	67,7%	73,7%
1.01.2004	7290	43,8%	43,7%	46,8%	50,4%	48,2%	59,1%	67,1%	48,9%	65,9%	72,0%
1.01.2006	6570	40,7%	38,6%	42,2%	45,3%	44,3%	53,3%	66,9%	43,7%	63,1%	69,1%
1.01.2009	5490	36,9%	37,0%	37,0%	38,8%	36,4%	46,2%	66,9%	36,3%	59,2%	65,1%

7290 gün için %35 taban aylık bağlama oranı üzerinden hesaplanan aylığın net ücrete oranı %65,9 iken %40 taban aylık bağlama dikkate alındığında bu oran %72'ye yükselmektedir. Esasında, bu yöntem ile prime esas kazanç seviyesi ile prim ödeme gün sayısı düşük olanlar gün sayısı fazla olan ve kazanç seviyesi de yüksek olanlara göre dava avantajlı kılınmaktadır.

Tablo-56: Prime Esas Kazanç Üst Sınırı Üzerinden Önerilen Modellere Göre Hesaplanan Aylık Miktarları

İşe Giriş Tarihi	Toplam Prim Gün Sayısı	Mevcut Sistem	Aylık Bağlama Oranının Artırılması			GH Oranının Artırılması		Reform Öncesi	OAK'nın OAKK'na Göre Belirlenmesi		
			2,25%	2,50%	2,75%	50%	100%		Sabit ABO (%2)	Taban ABO (%35-55)	Taban ABO (%40-60)
1.01.1990	12330	59.289	63.514	67.738	69.897	66.622	84.025	89.950	79.200	63.418	69.199
1.01.1992	11610	58.117	62.342	66.566	70.791	65.239	82.110	89.070	73.475	60.546	66.242
1.01.1994	10890	56.934	61.159	65.383	69.608	63.843	80.178	88.308	69.170	58.480	64.197
1.01.1996	10170	55.736	59.961	64.185	68.410	62.430	78.221	87.688	66.266	57.294	63.158
1.01.1998	9450	54.519	58.743	62.968	67.193	60.993	76.232	87.244	64.938	56.837	63.021
1.01.1999	9090	54.078	58.135	62.360	66.585	60.457	75.449	87.112	64.314	56.481	62.849
1.01.2000	8730	53.999	57.353	61.578	65.802	60.295	75.054	86.333	63.653	56.107	62.669
1.01.2002	8010	52.508	54.265	58.489	62.714	58.378	72.012	82.421	60.366	54.465	61.248
1.01.2004	7290	50.377	50.221	54.445	58.670	55.675	67.805	77.172	56.633	52.508	59.500
1.01.2006	6570	47.498	45.010	49.235	53.459	52.049	62.218	70.314	51.275	49.519	56.543
1.01.2009	5490	33.797	37.525	41.695	45.864	36.025	41.667	61.483	43.259	45.741	52.832

12330 gün üzerinden mevcut sisteme göre 59.289 TL olarak bağlanan aylık miktarı %35-55 taban aylık bağlama oranına göre %7'lik bir artışla 63.418 TL'ye %40-60 taban aylık bağlama oranına göre %16,7'lik bir artış ile 69.199 TL'ye yükselmektedir.

7290 gün üzerinden 50.377 TL olarak hesaplanan aylıkta ise %4,2 oranında artışla 49.519 TL'ye, %40-60 aylık bağlama oranına göre de %18,1'lik bir artışla 59.500 TL'ye ulaşılmaktadır.

Tablo-57: Üst Sınır Kazanç Üzerinden Hesaplanan Aylık Miktarının Net Ücrete Oranı

İşe Giriş Tarihi	Toplam Prim Gün Sayısı	Mevcut Sistem	Aylık Bağlama Oranının Artırılması			GH Oranının Artırılması		Reform Öncesi	OAK'nın OAKK'na Göre Belirlenmesi		
			2,25%	2,50%	2,75%	50%	100%		Sabit ABO (%2)	Taban ABO (%35-55)	Taban ABO (%40-60)
1.01.1990	12330	60,3%	64,6%	68,9%	71,1%	67,8%	85,5%	91,6%	80,6%	64,5%	70,4%
1.01.1992	11610	59,2%	63,5%	67,8%	72,1%	66,4%	83,6%	90,7%	74,8%	61,6%	67,4%
1.01.1994	10890	57,9%	62,2%	66,5%	70,8%	65,0%	81,6%	89,9%	70,4%	59,5%	65,3%
1.01.1996	10170	56,7%	61,0%	65,3%	69,6%	63,5%	79,6%	89,2%	67,4%	58,3%	64,3%
1.01.1998	9450	55,5%	59,8%	64,1%	68,4%	62,1%	77,6%	88,8%	66,1%	57,8%	64,1%
1.01.1999	9090	55,0%	59,2%	63,5%	67,8%	61,5%	76,8%	88,7%	65,5%	57,5%	64,0%
1.01.2000	8730	55,0%	58,4%	62,7%	67,0%	61,4%	76,4%	87,9%	64,8%	57,1%	63,8%
1.01.2002	8010	53,4%	55,2%	59,5%	63,8%	59,4%	73,3%	83,9%	61,4%	55,4%	62,3%
1.01.2004	7290	51,3%	51,1%	55,4%	59,7%	56,7%	69,0%	78,5%	57,6%	53,4%	60,6%
1.01.2006	6570	48,3%	45,8%	50,1%	54,4%	53,0%	63,3%	71,6%	52,2%	50,4%	57,6%
1.01.2009	5490	34,4%	38,2%	42,4%	46,7%	36,7%	42,4%	62,6%	44,0%	46,6%	53,8%

7290 gün ve azami kazanç üzerinden mevcut sistemde hesaplanan aylığın net ücrete oranı %51,3 iken, taban aylık bağlama oranının %35-55 alınması durumunda bu oran %53,4'e, %40-60 alınması halinde ise %60,6'ya yükselmektedir.

Aylık hesaplama sistemine ilişkin olan mevcut durumdaki aylık bağlama oranlarının artırılması ya da gelişme hızı oranının %50 ve %100'e çıkarılarak güncelleme katsayısının hesabında çarpım olarak dikkate alınması durumunda aylık miktarları doğal olarak artırmakla birlikte, mevcut sistemde eleştirilen konulara çözüm getirememektedir. Yine 9000 gün üzerinden hesaplanan aylık miktarıyla yürürlükte olan 10.000 TL alt sınır aylığı geçilememektedir.

Reform öncesi kurallara göre aylığın hesaplanması durumunda ise bağlanan aylık miktarı prim ödeme gün sayısı ve SPEK düzeyi arttıkça ortalama net ücrete yakın bir seviyede seyretmektedir.

Mevcut sisteme göre hesaplanan aylık miktarının düşüşüne en büyük etken; ilgili yılında ödenmiş olan sigorta primine esas kazançlar aylık başvurusunun yapıldığı tarihe kadar TÜFE ve GH ile güncellense dahi değerleri korunamamakta ve hangi kazanç seviyesinde olursa olsun ortalama aylık kazançtaki kayıp genel itibariyle %50’li seviyelerde olmaktadır.

Ortalama aylık kazancın belirlenmesine yönelik olarak getirdiğim modelde, sigorta primine esas kazançlar büyük ölçüde korunmaktadır. Ortalama aylık kazancın bu yöntemle belirlenmesine yönelik olarak aylık bağlama oranının her 360 gün için %2 olarak alınması durumunda mevcut sistemde olduğu gibi alt sınır aylığı geçilememekte ve mevcut sorun devam etmektedir. Ancak, bu modele uygun olacak şekilde kademeli olarak getirilen iki farklı taban aylık bağlama oranlarına göre hesaplanan aylık miktarlarına bakıldığında, alt sınır aylık olarak ödenmekte olan 10.000 TL, aylık hesaplama sistemine dahil edilmekte ve ortalama aylık kazanç katsayısına bağlı olarak hesaplanan aylık miktarları artmaktadır.

Yine bu sayede, prime esas kazanç seviyeleri ve gün sayıları daha az olan sigortalılara bağlanan aylıklar mevcut durumuna göre önemli ölçüde artmakta ve “4.Aylık Miktarındaki Düşüşün Sebepleri” başlıklı bölümde belirtilen sorunların tamamı bertaraf edilerek, sigortalılara aylık başvurusunun yapıldığı yılda geçerli olan net ücretlerinin; asgari kazanç üzerinden 7200 gün için %65-72’sinin, 9000 gün için %70-76’sının, azami kazanç üzerinden 7200 gün için %53-60’ının, 9000 gün için %57-64’ünün emekli aylığı olarak verilmesi sağlanmaktadır.

Bu modelin kısmen de olsa bir açığından söz edilebilir. Bu modelde, sigortalı adına ilgili yılında bildirilen prim esas kazançlar toplamı, o yılın gün sayısına bölünmek suretiyle günlük kazanç tespit edilmektedir. O yıla ilişkin oranın bulunmasında bu yöntem suiistimal edilebilir. Şöyle ki, alt sınır SPEK üzerinden ve 5 puanlık prim indirimi dikkate alınarak yapılan hesaplamada 30 gün için işveren tarafından SGK’ye ödenmesi gereken prim tutarı 6.500,81 TL’dir. Bu tutar üzerinden 1 günlük çalışma için ödenmesi gereken tutar 216,69 TL’dir. Aylık bağlanması için aranan prim ödeme gün sayısını tamamladıktan sonra asgari ücret üzerinden çalışmaya devam kimi sigortalılarca; ödenen 6.500,81 TL karşılığında 30 gün bildirim yapmak yerine, 30 günlük ödeme miktarına gelen bu tutarı, alt sınırın 7,5 katı üzerinden “4 gün” çalışma bildirmek şeklinde ortalama aylık kazanç katsayısının yükseltilmesi yönünde eğilim gösterilebilir.

Örneğin, 7200 gün sayısını tamamlayan ve OAKK 1,000 olan sigortalının takip eden yıllarda her ay için 4 gün, (yıllık 48 gün) ve üst sınır kazanç üzerinden bildirilmesi halinde 1,000 olan OAKK’sı;

- Bir yıllık bildirim halinde 1,260'a,
- İki yıllık bildirim halinde 1,520'ye,
- Üç yıllık bildirim halinde 1,780'e
- Dört yıllık bildirim halinde 2,040'a
- Beş yıllık bildirim halinde ise 2,300'e

yükselmektedir. Sigortalının aylık bağlanmasına esas ortalama aylık kazancı bu OAKK'ya göre daha yüksek belirlenecek ve bağlanacak aylık miktarı bununla uyumlu olacak şekilde sigortalı lehine artacaktır.

Bu durum, ilgili yılda bildirilen yıllık kazanç toplamını o yıla ilişkin gün sayısına bölmek yerine 360'a bölmek suretiyle bertaraf edilebilir. Bu yöntemin esas alınması durumunda ise yukarıda yapılan tüm hesaplamaların bu defa ay içerisinde 30 günden az çalışanlara için yinelenmesi gerekecektir. Ancak, yıllık kazançların bu kazançlara esas gün sayısı yerine 360'a bölünüyor olması, her takvim yılına ilişkin oranı düşüreceği gibi, tüm takvim yıllarına esas olan ortalama aylık kazanç katsayısını da doğal olarak aşağıya çekeceğinden, taban aylık bağlama oranlarının da yeniden belirlenmesi gerekecektir.

Burada önemli olan, hem sosyal güvenliğin sürdürülebilirliğini tehlikeye atmayacak hem de ödenen primle bağlanan aylık arasında ilişkiyi güçlendirecek bir şekilde en düşük aylık miktarının siyasi iradece ne miktarda olacağını belirlenmesidir.

Siyasi iradenin öngördüğü alt sınır aylık miktarını karşılayacak şekilde referans gün sayısı, ortalama aylık kazanç ve aylık bağlama oranı belirlenmeli, bu parametrelere göre hesaplanan alt sınır aylık miktarı, getirilen hesaplama yöntemi ile bağlanabilir olmalı, alt sınır aylık miktarını alanlar ise sosyal güvenlik uygulamasında özel koşullar olarak bilinen ve düşük prim ödeme gün sayısı ile aylık bağlanmasına hak kazanan (çalışma gücü kaybı olan sigortalılar, çalışmaya başladığı tarihte malul olanlar gibi) gruplar olmalıdır.

Nasıl ki ödenecek aylık için bir alt sınır miktarı getirilmesi genel kabul görüyorsa, bağlanacak aylık miktarı için de bir üst sınır konulup konulmayacağı da ciddi bir şekilde tartışılmalıdır. Örneğin, "Emeklilere ödenecek en düşük aylık miktarı; yürürlükte olan prime esas günlük kazanç alt sınırının 30 katının %50'sinden az olamayacağı gibi, en düşük aylık miktarının 5/6/7,5 katından da fazla olamaz." şeklinde bir düzenleme ile de ödenecek aylık için bir üst sınır getirilmelidir.

Makaleye esas olan aylık hesaplama örnekleri daha önce de belirtildiği gibi hizmet akdiyle çalışanlar ile 2008/Ekim ayından sonra ilk defa 4/1-(c) bendi kapsamında sigortalı olanlara bağlanan yaşlılık aylıkları ve sınırlı tu-

tolmuştur. Aylık hesaplama yönteminin belirlenmesine yönelik yapılacak olan çalışmalarda malullük ve ölüm aylıkları ile 1479 Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ve 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamında ödenmekte olan aylıkların da dikkate alınması gerekecektir.

8. DİĞER YÖNTEMLER

Aylıkların bu denli düşmesinin en büyük nedeni, tahsis talep tarihine güncellenerek taşınan prime esas kazanç tutarının, tahsis talep yılında geçerli olan prime esas kazancın yarısına düşüyor olmasıdır. Palyatif çözüm üretilmek istenirse, 5510 sayılı Kanununun 29'uncu maddesinin ikinci fıkrası, "*Ortalama aylık kazanç, sigortalının her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan itibaren aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının, itibarî hizmet süresi ile fülî hizmet süresi zammı hariç toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır.*" şeklindedir. Bu fıkra, "*Bu şekilde bulunan ortalama aylık kazanç, aylık talep tarihinin ait olduğu yılın ocak ayında yürürlükte olan günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olamaz.*" şeklinde bir cümle eklemek suretiyle, aylık hesabına esas olan ortalama aylık kazancın güncel değeri korunmuş olur.

Sigortalılığı 2008/Ekim ayından sonra başlayan ve 5580 gün üzerinden SPEK düzeyi;

- Alt sınır ve alt sınırın %25 fazlası olan sigortalı için 6.280 TL,
- Alt sınırın %50 fazlası olan sigortalı için 7.300 TL,
- Alt sınırın %75 fazlası olan sigortalı için 8.345 TL,

Olarak mevcut sistem üzerinden hesaplanan aylık miktarı, belirtilen SPEK düzeyindeki gruplar için 9.625 TL'ye yükselecektir. Böyle bir durumda, prim ödeme gün sayıları aynı olmakla birlikte SPEK düzeyleri birbirinden farklı olan bu gruptaki sigortalılara aynı miktar üzerinden aylık verilmiş olacak, bu da farklı bir sorunlu alan yaratacaktır.

Ülkemiz sosyal güvenlik sisteminde, özel sektöre ait işyerinde çalışan işçiler ile kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan sigortalılar, aylık hakkının doğduğu andan itibaren emeklilik hakkını kullanma eğilimindedir. Bu nedenle, "sisteme daha fazla katkı yaparak daha fazla aylık alırım." düşüncesiyle hareket eden sigortalı sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle, aylık bağlanması için aranan gün sayısı için düşük oranda, sonrasında ödenen her 360 gün için ise yüksek oranda aylık bağlama oranı verilmesine ilişkin yöntemlerde nihai çözüm olmayacaktır.

9. SONUÇ

Kamuoyunca yoğun bir şekilde tartışılan ve eleştirilen aylık hesaplama sisteminin rehabilite edilmesi ya da tamamen değiştirilmesi gerektiği hususu, toplumun tüm kesimlerinin üzerinde mutabık kaldığı ender konulardandır.

5510 sayılı Kanunla getirilen aylık hesaplama sisteminin sonuçları günümüz itibariyle ağır bir şekilde hissedilmeye başlamıştır. Toplam prim ödeme gün sayısı içinde 2008/Ekim sonrası gün sayısının artmasıyla birlikte, özellikle asgari ücret ve bu ücrete komşu ücret üzerinden bildirim yapılan ve emeklilik için aranan asgari prim ödeme gün sayısı üzerinden bağlanan aylık miktarları, primsiz ödemeler kapsamında muhtaç sayılan engelli ya da yaşlılara ödenmekte olan aylık miktarların altında kalmış ve primli sistemde 3.000 TL’ler seviyesinde aylıklar bağlanır hale gelmiştir.

2024 yılı itibariyle 10.000 TL olarak ödenmekte olan alt sınır aylık miktarı; başta emekliler, bunların dernekleri ve sendikaları, siyasi partilerce eleştiri konusu yapılmakta ve en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesinde olması gerektiği sıklıkla dile getirilmektedir.

Bu makalenin tamamlandığı tarih itibariyle 31 Mart yerel seçim çalışmaları siyasi partilerce sürdürülmektedir. Özellikle İstanbul ve Ankara büyükşehir belediye başkan adaylarının iktidar-muhalefet partisi fark etmeksizin her aday, 10.000 TL aylık alan emeklilere 2.000-5.000 TL destek vermeyi vaat etmektedir. Yapılan bu vaatler emekli aylığı olarak ödenmekte olan tutarın tüm siyasi partilerce yetersiz olduğunun bir başka yönüyle kabulü anlamına gelmektedir.

Kamuoyunda en düşük emekli aylığı miktarının asgari ücret seviyesinde olması beklendiği gibi, bu durum bazı siyasi partilerin vaatleri arasında yer almaktadır. Kamuoyunun bu yöndeki beklentisinin doğru ve adil olmadığı kanısındayım. Şöyle ki, hiçbir sosyal güvenlik sistemi, çalışma hayatında elde edilen ücrete eşit ya da üstünde bir emekli aylığı bağlanmasını öngörmez, öngörmemelidir. Sosyal güvenlik reformundan önce bağlanan en düşük emekli aylığının çalışma hayatında iken alınan ücretten fazla olması nasıl doğru değil ise bağlanacak aylığın net ücrete eşit olması da doğru değildir.

2024 yılında çalışma hayatına devam eden ve 17 bin lira asgari ücret alan bir kişiye yine bu tutar kadar emekli aylığı bağlanıyor olması, sosyal sigorta mantığı ile bağdaşmadığı gibi sosyal güvenliğin sürdürülebilirliği için de önemli bir tehlikedir.

Nasıl ki, çalışma hayatında elde edilen net ücretin üstünde ya da eşiti bir emekli aylığı bağlanması doğru değilse, net ücretin %30’larına denk gelecek şekilde emekli aylığı bağlanıyor olması da bir o kadar doğru değildir.

Bu nedenle, uluslararası normlarda öngörüldüğü şekilde çalışma hayatında elde edilen ortalama net ücretin %50-60 bandı aralığında bir emekli aylığı sağlayacak bir sistemin getirilmesi, aylık seviyelerini günün ekonomik koşullarına göre makul seviyelere yükselterek emekliler arasında memnuniyet oluşturacak, sosyal güvenlik sürdürülebilirliği konusunda da bir risk oluşturmayacaktır.

Aylık hesaplama sistemi için hangi yöntem seçilirse seçilsin, 2008/Ekim ayından sonra bağlanan tüm aylıkların seçilen yöntem doğrultusunda yeniden hesaplanması gerekecektir. 2008 sonu itibariyle 506 sayılı Kanun kapsamında 4 milyon 543 bin, 1479 sayılı Kanun kapsamında 1 milyon 795 bin olmak üzere toplam 6 milyon 338 bin olan malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı dosya sayısı, 2023 aralık ayı itibariyle 12 milyon 781 olmuştur.⁵² Dolayısıyla 2008/Ekim ayından günümüze kadar bağlanan 6 milyon 443 bin dosyadan ödenmekte olan aylık da getirilecek yönetime göre yeniden hesaplanmalı, diğer bir ifade ile intibak yapılmalıdır.

Gerek aylık bağlama sisteminin değiştirilmesine ilişkin kanuni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra bağlanacak aylıklar, gerekse 2008/Ekim ayından sonra bağlanmış olan aylıkların muhakkak bir maliyeti olacaktır.

Bu maliyeti karşılamak için gelir artırıcı gider azaltıcı yöntemlere başvurulması kaçınılmaz olacaktır. Gelirleri artıracak en önemli kalem, kayıtlı istihdam sayısını artırmak olacaktır. Özellikle toplam sigortalı sayısı içindeki kadın sigortalı sayısının artırılmasına yönelik olarak geliştirilecek olan projelerle kadınların istihdama katılımının sağlanması SGK için büyük bir gelir kalemi olacaktır.

Bu maliyet için ek gelirlerin bulunması nasıl gerekli ise, giderlerin de olabildiğince azaltılması ya da yeni gider kalemleri oluşturulmasına imkan veren yasal düzenlemeler yapılmamalıdır. Kamuoyunda herkes kendisini bir şekilde “mağdur” olarak tanımlamaktadır. Bunların başında; staj mağdurları, 8/9/1999 sonrasında sigortalı olan mağdurlar, emeklilikte 9000 güne tabi olan Bağ-Kur mağdurları, Bağ-Kur tescil mağdurları, tescil öncesi doğum borçlanması mağdurları vb. grupların talepleri; 2023/Aralık ayı itibariyle aktif/pasif oranı 1,66’ya düşmüş olan sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğini daha da tehlikeye atmamak için kesinlikle ve kesinlikle dikkate alınmamalıdır.

Ayrıca, 8/9/1999 tarihinden önce sigortalı olanlar için yaş şartının 7438 sayılı Kanunla kaldırılmasıyla birlikte 40’lı yaşlarda yüzbinlerce emeklimiz oldu. Bunların büyük bir bölümünün 5510 sayılı Kanunun 4/1-(b) bendi kapsamında faaliyetine devam ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla

52 www.sgk.gov.tr/Istatistik/Aylık

4/1-(b) bendi kapsamında faaliyette bulunan emeklilere ödenen aylık miktarlarından yeniden sosyal güvenlik destek primi kesilmesi tartışılmalıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat İŞIKHAN'ın basında yer alan demeçlerine göre bayram ikramiyesi adı altında 2018 yılından bu yana emeklilere yapılan ödeme tutarı 166 milyar TL'yi geçmiştir. Bayram ikramiyesi olarak Hazinece SGK'ye aktarılan bu kaynak, yeni aylık hesaplama sisteminin oluşturacağı maliyetin finansmanı için kullanılmalıdır.

Netice itibariyle, **“Hiçbirimiz, hepimiz kadar akıllı değiliz”** anlayışından yola çıkarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, SGK Başkanlığı, işçi-işveren konfederasyonları ile emekli derneklerinin temsilcileri, üniversitelerin konuya ilişkin akademisyenlerinin katılımıyla bir çalışma gurubu oluşturulmalı ve 2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda belirtildiği şekilde hakkaniyetli, aktüeryal dengeyi önceleyen, sistemin mali bakımdan sürdürülebilirliğini güçlendirilecek bir reform sürecine bir an önce başlanmalıdır.

Yapılacak reform, sosyal güvenlikle sınırlı kalmamalı personel rejimini de kapsayacak şekilde genişletilmelidir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile bazı kurum ve kuruluşların kendi teşkilat kanunlarında da düzenlemeye gidilerek “memur”un tanımı yeniden yapılmalı ve bu unvanı alacak meslek gruplarının kapsamı önemli ölçüde daraltılmalıdır. Bunun dışında kamuda çalışan herkes 5510 sayılı Kanunun 4/1-(a) bendi kapsamında sigortalı sayılmalı ve “memur” olarak tanımlanmış olanların emeklilik rejimi yeniden düzenlenmeli ya da bunlar için 5434 sayılı Kanun hükümleri devam ettirilmelidir.

KAYNAKÇA

SGK, (2005) **Sosyal Güvenlik Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, Ankara

SGK, (2007) **Sosyal Güvenlik Reformu: Uygulama Öncesi Yeni Yaklaşım**, Ankara

Başterzi, Fatma. (2006) **Yaşlılık Sigortası**, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Ankara, Yayın No: 275

Yılmaz, Ataman. (2004) **Tahsis Mevzuatı ve İşlemleri**, SSK Yayın No: 679, Ankara, Baskı: Beceri Matbaası

SGK, (2021) **Türkiye’de ve Seçilmiş OECD Ülkelerinde Sosyal Koruma**, Ankara, Yayın No: 174

Orhan, Sadettin. (2016) **Sosyal Güvenlikte Norm ve Standart Birliği Sağlandı mı?**, İş ve Hayat Dergisi, Sayı: 3

Özdamar, Murat. (2022) **Türk Sosyal Sigortalar Hukukuna Göre Yaşlılık Aylığı Talep Yılıının Aylık Miktarına Etkisi**, İş ve Hayat Dergisi, Sayı: 15

Üvedi, Erdoğan. (2012) **İntibak Kanunu Üzerine Değerlendirmeler**, E-Yaklaşım, Sayı: 233

Üvedi, Erdoğan. (2016) **Aylık Bağlama Oranı Nedir?**, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı: 150

Üvedi, Erdoğan. (2023) **Sosyal Güvenlikte Reform Zamanı**, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı 234

Üvedi, Erdoğan. (2023) **Sosyal Güvenlik Reformunun Aylık Miktarına Etkisi**, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı 237

Üvedi Erdoğan, Üvedi Sevgi. (2024) **Emekli Aylığı Başvurusunu 2023 Yılında Yapmak Avantajlı mı?**, E-Yaklaşım, Sayı: 373

Üvedi, Erdoğan. (2024) **SGK Emeklilerine %49,25 Zam**, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı: 243

T.C. Yasalar. (31.5.2006) **5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (Tarih:16.6.2006 Sayı: 26200 sayılı)

T.C. Yasalar. (17.7.1964) **506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (Tarih:29-30-31.7.1964, 1.8.1964 Sayı: 11766-11767-11768-11769)

T.C. Yasalar. (2.9.1971) **Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (Tarih:14.9.1971 Sayı: 13956 sayılı)

SGK; (2018) **2018/38 sayılı Emeklilik İşlemleri konulu Genelge**, Ankara
www.sgk.gov.tr/Istatistik/Aylik

[www.csgeb.gov.tr/\(yillar-itibariyle-net-brut-asgari-ucetler.dpf](http://www.csgeb.gov.tr/(yillar-itibariyle-net-brut-asgari-ucetler.dpf)

www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/09/Orta-Vadeli-Program_2024-2026.pdf

www.verginet.net/maaş-hesaplama.aspx